חרות

לשלמות המולדת-לקבוץ גלויות-לצדק סוציאלי-לחרות האדם

תל אביב
מצודת זאב, רחוב המלך ג'ורג' 38
טלפונים: 24171, 4—3—25102
ת. ד. 1878
טלפון מערכת הלילה 23204

ירושלים
רחוב המלך דוד 16, טלפון 3680

חיפה
רחוב בן־שמן 4, טלפון 68034

העורך: יוסף וויניצקי
האחראי: ד"ר ש. יוניצ'מן

דפוס ישראל בע"מ תל־אביב
על יד גשר „ריזינג".

עתון יומי תל־אביב	מספר 2804	יום ששי, כ־ו בכסלו תשי־ז 30 NOVEMBER 1956	המחיר 200 פר.	HERUT, TEL-AVIV, ISRAEL

שיחות חירום טורקיות-בריטיות בלונדון בקשר למשבר בסוריה

פינו ימריא היום ללונדון. — ייערכו התיעצויות גם עם מיניסטריון המלחמה והאדמיראליות. — הסורים מכחישים משלוחי נשק סובייטיים

לונדון, 29 (יו. פר, רויטר וסי"צ) — **משלחת טורקית בדרג גבוה, בראשות מיניסטר החוץ בפועל, אנאם מנדרס, הגיעה היום ללונדון, לשיחות־חירום עם ממשלת בריטניה, ביחס להתהוותו של מאגר נשק רבים סובייטי בסוריה.**

בואה של המשלחת מגביר את ההשערות בדבר פעולה דו־צדדית מצד טורקיה ועיראק, כתגובה על המאורעות בסוריה.

מנדרס יצא מקושטא בסוף השבוע, ולפני בואו ללונדון שהה יומיים בפריז.

מקורות מהימנים מסרו כי השיחות יומו ע"י ממשלת טורקיה, כי עיקר נושאן יהיו תוצאות הועידה האחרונה של מדינות ברית־בגדד המושלמיות — עיראק, איראן, פאקיס־טאן וטורקיה.

בריטניה גם היא חברה בברית, אולם לא הוזמנה לועידה — כנראה, בגלל פעולתה המשותפת עם צרפת באיזור הסואץ.

מר מנדרס ישהה בלונדון כשלושה ימים.

חבר נוסף במשלחת הטורקית הוא המז־כיר הכללי של מיניסטריון החוץ, נורי ביר־ג'י.

הם נועדו היום עם שר החוץ הבריטי, סל־וין לויד.

כפי שמוסרים תקיים המשלחת הטורקית שיחות גם עם מזכיר המדינה לענייני מלח־מה, מר ג'יהן הייר, ועם ראשי האדמירליות הבריטיות.

סוכנות סי"צ מוסיפה:

מיניסטר החוץ הצרפתי, מר כריסטיאן פינו, יגיע מחר (היום) ללונדון כדי לקיים שיחות דחיפות עם מיניסטר החוץ הבריטי, מר סל־וין לויד. — על המצב במזרח התי־כון ובייחוד על המתיחות הגוברת והולכת סביב סוריה, — נמסר מ־מקור מוסמך. אותו מקור מציין כי מר פינו יחזור לפאריס כנראה ב־אותו ערב.

משקיפים סבורים, שיתכן כי מר פינו יפגש גם עם המשלחת הטורקית.

מצפים שבשעת ביקורו בלונדון יתעד מר לויד, היום בביה"ן על יציאה מודרגת מ־מצרים.

דובר משרד החוץ הבריטי נשאל היום ב־מסיבת־העתונאים היומית, אם הממשלה הטור־קית רמזה אם יש בדעתה לדון במצב בסו־ריה או בבעיות ברית־בגדאד. הדובר השיב, כי הוא סבור שהטורקים מבקשים לדון „ב־מצב הנוכחי בתיכון".

בתשובה לשאלות אחרות אמר הדובר, כי ביקורם של הטורקים נערך לפי הצעתה של ממשלת אנקרה. לשאלה, אם הממשלה הבריט־נית מתיחסת לביקור כאל „ענין דחוף" השיב הדובר, כי ברור הדבר שהביקור הוא בעל חשיבות.

משנתבקש להגיב על ההאשמות שהועלו אתמול, שבריטניה, צרפת וישראל מתכוננות בכיכול לתקוף את סוריה, השיב הדובר, כי תשובת הממשלה הבריטית היא אותה ה־תשובה עצמה שניתנה לא מכבר להאשמה דומה מצד הממשלה הסורית, היינו — ש־הדבר משולל כל יסוד וכזב לחלוטין.

דובר משרד החוץ הסורי מסר בדמשק את ההודעה הבאה:

„מיניסטר החוץ הסורי הגיש ביום רבי־עי לשגריר ברה"מ, ארה"ב ולהאשי כל ה־נציגויות הדיפלומטיות בסוריה תזכיר ה־מגדיר את המדיניות העצמאית של סוריה ומסב את תשומת לב הדיפלומטים על העמו־לה המעליבה נגד סוריה של האימפריאליסטים במגמה לאיים על בטחונה".

הדובר אמר לעתונות כי מדיניות סוריה היא „ערבית ולאומית" והיא מבוססת „על ניי־טראליזם חיובי המתשיב את א"ם כפוסק על כל הבעיות המתעוררות בעולם".

הוא גינה את הטפת „הידיעות הכוזבות" נגד סוריה מאז גילו השלטונות הסוריים את הקשר שנסה להנחיל מכה „לבטחון המדינה ולצבאה המפואר". הדובר הוסיף מה שדעת הקהל במדינות הידידותיות אין להטעות וכי סוריה תגן „בכל כוחה על רבונותה וחרו־תה נגד כל נסיון של פגיעה מאיזה צד ש־תבוא".

בתחילת ישיבת הפרלמנט, הודיע ראש הממשלה בפועל, ר. א. באטלר, על קיום ויכוח מלא בשאלת הסואץ בשבוע הבא.

לונדון מבקשת תמיכת ארה"ב לפתרון בעיות המזרח התיכון

וואשינגטון, 29 (יו. פר.) — שגריר בריטי־סגיה בארה"ב, סיר הארולד קאצ'יה, ביקש, כנראה, היום, בשיחתו עם שר החוץ האמרי־קני בפועל, הרברט הובר, את תמיכתה הב־לאה של ארה"ב כאו"ם לחיסול בעיות ה־סואץ והסכסוך הישראלי־ערבי, מסרו מקו־רות מהימנים.

בעוד השגריריות הבריטית לא מסרה שום תגובה על ביקורו של קאצ'יה ב„סיום דפארטמנט", האמונה הכללית הרווחת כאן היא, כי הכוחות האנגלו־צרפתיים יפנו את התעלה תוך שבועיים־שלושה, בתנאי שה־נתן הבטחה אמריקנית לגשת לפתרון בעיות־היסוד של המזרח התיכון.

המקורות בוסיפים, כי אם אומנם יפנו כוחות הברית את אזור הסואץ כד־בבר עם התבסמות הכוח הבינלא־מי, תגוא הצהרה אמריקנית של מדיניות ארוכת־שוח במזרח התיכון.

קיימת השערה, כי בריטניה עומדת לבקש את „שירותיה הטובים" של ארה"ב לתיסול הסכסוך עם מצרים בכללו.

פקידים אמריקניים רשמיים מסרו היום, כי הם מוכנים להתוות תוכניות מוחשיות למשלוחי־חירום של נפט לאירופה, ברגע שתתקבלנה עדויות יותר ממשיות על כוונות בריטניה וצרפת לפנות את מצרים.

הפקידים הבהירו עמדה זו מיד לאחר ששגריר בריטניה בוואשינגטון, סיר הארולד קאצ'יה, סיים ראיון ממושך עם שר החוץ האמריקני בפועל, הרברט הובר, בי מסר קאצ'יה על הודעת שר החוץ הבריטי, סלוין לויד, היום בביה"נ על יציאה מודרגת מ־מצרים.

דובר מיניסטריון החוץ האמריקני, לינקולן מייס, מסר על תוכן השיחה בין השגריר והשר־בפועל, הוסיף, כי ממשלת ארה"ב מחכה להבהרות נוספות ביחס למדיניות ה־בריטית.

דנים בהצבת כוח או"ם בגבולות ישראל—סוריה וישראל—ירדן

אוטבה, 29 (ער) — האפשרות של הרחבת תפקידו של כוח האו"ם גם לאיזור הגבול שבין ישראל לבין סוריה ובינה לבין „ירדן" נמצאת עתה בעיון — אמר היום שר־החוץ הקנדי מר לסטר פירסון.

לויד מודיע שביום ב' תחליט בריטניה „החלטות גורליות"

חוזר על נוסחת „נסיגה מודרגת". — הצעת ההחלטה האפרו־אסיאטית — „בלתי מציאותית"

לונדון, 29 (יו. פר.) — **שר החוץ הבריטי, סלוין לויד, חזר היום על נוסחת „הנסיגה המודרגת" של הכוחות הבריטיים־צרפתיים ממצרים, ואמר, כי לפני כל החלטה על פינוי מוחלט, ייערכו התיעצויות עם צרפת ויובא בחשבון „מכלול שלם של גורמים".**

בין הענינים שיידונו, בד בבד עם פינוי התעלה, הוסיף לויד, הם עניין פינוי המח־סומים והסדר סופי ביחס להפעלת נתיב המים הבינלאומי בעתיד.

בדברו לפני הפרלמנט, הסעים לויד, כי על הפעולה לחכות עד יום ב' לדו"ח מלא יותר על המצב, לפני שתחליט החלטות גו־רליות.

במוסרו פרטים על הענינים שיש לדון בהם עם המנהיגים הצרפתיים אמר מר לויד: „מובן מאליו שבנוי כוח החירום של האו"ם חייב לעמוד ביחס רב חשיבות להבדר־גתי של כותותינו ושל הכוחות הצרפתיים. ענינים אחרים שיש לדון בהם הם — הניקוי המהיר של תעלת סואץ מן המכשולים ה־תוסמים אותה ופתיחת מו"מ על הסדר סופי של תיפעול התעלה לעתיד".

שר החוץ אמר להלן, כי הוא מצא שה־אווירה באו"ם השתפרה במידה ניכרת, וכי הורגשה הבנה רחבה יותר של העמדה הב־ריטית בחוגים מסויימים של דעת הקהל האמריקאית. חברי הבית מסיעת הליבור האופוזיציונית צחקו צחוק אירוני למשמע הערה זו.

מר לויד תאר כ„בלתי מציאו־תית" את הצעת ההחלטה האפ־ריקנית אסיתית שאושרה בעצרת, הקוראת לפינוי מידי של הכוחות הבריטיים והצרפתיים ממצרים. שר החוץ הכיע את העדרכתו לה־קמתו המהירה של כוח החירום הבינלאומי, העתיד למנות לדברין הדיונים הבינלאומיים. שהביאו ל־הכרה „דה־פקטו" של העולם, ב־מעט הגואל של המחברת הלוחמת. החלטת העצרת הכללית של האו"ם על הקמת מדינה יהודית, לא היתה אלא אשור סופי ל„עובדה הקיימת", אשר הצרה את רגלי המשעבד ה־זר, ואילצה אותו לסגת.

אילו המשיכה מדיניות החוץ ה־ישראלית הרשמית את הקו המדיני מגיעים לאותו מצב ביש שמצא את הגדרתו הקולעת בהודעתו־הודאתו של ראש הממשלה, כי נצחנו במע־רכה הצבאית ונכשלנו במערכה ה־מדינית. במלחמתה, ידעה המחתרת הלוחמת לשלב ולתאם את המערכה הצבאית והמערכה המדינית, מבלי שהאחת תדחוק את רגלי השניה ו־תצר את צעדיה. זה היה כחו המדיני הגדול של הארגון הצבאי הלאומי, שמלחמתו הצבאית הביאה להישג המדיני הגדול — הקמת המדינה.

רק באחור זמן, על סף השעה ה־12, כאשר האויב נצטייד במלוא ה־תמרושת, בנשק צבאי ומדיני כאחד, נתקה עצמה ממשלת ישראל מכבלי הנאמנות לאו"ם — אולם מיד גב־הלה וחורה בה. הנסיגה עלתה ב־מהירותה על ההתקדמות. ושוב הו־פיע האו"ם כגורם בולם ומדכא, מכשיל ומחבל.

סימן יפה הוא לה לעתונות ה־ישראלית ששכחה תאריך זה, והש־אירה אותו כ„חגה" של מק"י. הת־נהגותו של האו"ם, ותתנהגות מו־פירו, מוכיחה אף למי ששגה עוד

בשערי חרות

תאריך שנשכח

אכן, היה משום סמליות בעוב־דה שמכל העתונות הישראלית היה „קול־העם" העתון היחיד שנזכר ב־תאריך ה־29 בנובמבר, והעלה את זכרו. פ„יום הקובע" בדברי ימי ה־מדינה — היום בו קבלה עצרת ה־או"ם את ההחלטה על בטול המנ־דט, חלוקת ארץ־ישראל, והקמת מ־דינה יהודית. היו ימים, והם אינם רחוקים, שבהם ראו רבים את הח־לטת האו"ם מה־29 בנובמבר 1947, כהחלטה ה„גורלית" אשר היא, ו־היא בלבד הכריעה בהקמת המדי־נה ובתוצאה ישירה מהנחה זו — ראו באמנות לאו"ם ללא גבול ול־לא סייג, את אבן הפנה של המדיניות הישראלית. בנפתולי ה„אוריינ־ציות" בהם נתפתלה ונתחבטה המ־דיניות הישראלית הרשמית, תפסה מקום מכובד ה„אוריינטציה על ה־או"ם" — שהסתמכות עליה שמ־שה כתשובה ניצחת, לכל דורשי ה־מעש, במשך תקופת הדמים הממו־שכת. נאמנות זו לאו"ם, היא היא א־שר שימשה כרקע למדיניות ה„הב־לגה", והחמצת שעות הכושר, במשך התקופה בה היה קיים חלל ריק ב־מזרח התיכון, התקופה בה נדחקה ללא הרף רגלו של ה„מערב", בעוד ה„מזרח" טרם הציב כף רגלו באי־זור.

רק עתה, נפקחו עיני הכל לר־אות, עד כמה צדקה מדיניותה" של תנועת החרות, אשר התריעה על הח־מצת שעות הכושר והזהירה מפני דחיית ההכרעות לעתיד, שעה ש־הקונסטלציה הצבאית והפוליטית תהיה לרעתנו. רק עוורים אינם מ־סוגלים עתה לראות ולהבין, עד כ־מה עלולים היו להיות שונים מבצע סיני והישגיו המדיניים, אילו בוצע המבצע לפני העיסקה הצ'כית־מצ־רית, כלומר — כאשר למצרים לא תיו הנשק והציוד המודרניים ומעל לכל — העורף הרוסי, אשר איליץ את ישראל לנסיגה, על אף הנצחון הצבאי המזהיר.

יחזור הקמתה של מדינת־ישראל להחלטת האו"ם, לא היה בו אלא המשך נסיון־הנפל להתעלם ולהע־לים את מלחמתו של הנוער העב־רי במשעבד הזר, מלחמה שהתנהלה על אפם ועל חמתם של ה„מוסדות" וה„מנהיגים" הרשמיים, אשר ראו ב„אוריינטציה על המנדט" את אבן־הפנה ויסוד היסודות של הציונות. מלחמתה של המחתרת הלוחמת, היא היא שהעלתה את הציונות משפל המדרגה של „הספר הלבן", למרומי הדיונים הבינלאומיים, שהביאו ל־הכרה „דה־פקטו" של העולם, ב־מעט הגואל של המחתרת הלוחמת. החלטת העצרת הכללית של האו"ם על הקמת מדינה יהודית, לא היתה אלא אשור סופי ל„עובדה הקיימת", אשר הצרה את רגלי המשעבד ה־זר, ואילצה אותו לסגת.

אילו המשיכה מדיניות החוץ ה־ישראלית הרשמית את הקו המדיני מגיעים לאותו מצב ביש שמצא את הגדרתו הקולעת בהודעתו־הודאתו של ראש הממשלה, כי נצחנו במע־רכה הצבאית ונכשלנו במערכה ה־מדינית. במלחמתה, ידעה המחתרת הלוחמת לשלב ולתאם את המערכה הצבאית והמערכה המדינית, מבלי שהאחת תדחוק את רגלי השניה ו־תצר את צעדיה. זה היה כחו המדיני הגדול של הארגון הצבאי הלאומי, שמלחמתו הצבאית הביאה להישג המדיני הגדול — הקמת המדינה.

רק באחור זמן, על סף השעה ה־12, כאשר האויב נצטייד במלוא ה־תמרושת, בנשק צבאי ומדיני כאחד, נתקה עצמה ממשלת ישראל מכבלי הנאמנות לאו"ם — אולם מיד גב־הלה וחורה בה. הנסיגה עלתה ב־מהירותה על ההתקדמות. ושוב הו־פיע האו"ם כגורם בולם ומדכא, מכשיל ומחבל.

סימן יפה הוא לה לעתונות ה־ישראלית ששכחה תאריך זה, והש־אירה אותו כ„חגה" של מק"י. הת־נהגותו של האו"ם, ותתנהגות מו־פירו, מוכיחה אף למי ששגה עוד

שליחו המיוחד של „ניו־יורק טיימס" למזרח־התיכון:

מבצע סיני — הגשמת המדיניות של תנועת החרות

ביום הרביעי, 28 לח.ז., פרסם העתון האמריקאי רב־ההשפעה, ה„ניו־יורק טיימס" כתבה טלגרפית מאת נציגו הקבוע בלונדון ושליחו המיוחד למזרח התיכון, קנת לאן, על שיחתו עם יו"ר תנועת החרות מר מ. בגין. להלן הכתבה בשלמותה:

אם תיאלץ ישראל לסגת ללא תנאי משטח מצרים, תיזקף נסיגתה כעיני העולם הערבי־אסיתי־אפריקני לזכות ברית־המועצות ולא לזכותה של ארצות־הברית — זוהי דעתם של מנהיגים ישראליים רבים.

האזור שייך לישראל בזכות.

ישראל הוכיחה את יכולתה להבים את מצרים בכוחותיה היא, אמר מר בגין, אבל הוסיף שהארץ מכירה טובה לבריטניה ול־צרפת על אשר השמידו את חיל התעופה המצרי שהיה עלול לגרום נזק כבד וקרבנות בערי ישראל.

„מיבצע סיני היה מעשה הגנה עצמי חוקי", אמר מר בגין, „היות ומצרים נמצאה במצב מלחמה מוכרזת מראש אתנו, וצברה כמויות ציוד על הגבול שלנו שמטרתו לא היתה יכולה להיות אחרת, אלא התקפה. המיבצע שלנו היה התקפתי מבחינה צבאית, אבל הגנתי מבחינה מוסרית".

בעמדו על כך, כי „הצדק של הענין ה־ישראלי מוזהה עם האינטרס של העולם החופשי", המשיך מר בגין:

„העולם הערבי והאפריקני־אסיתי כבר מא־מינים בזה שהאיומים הרוסיים הם שהכ־ריחו קודם כל את בריטניה וצרפת להס־כים להפסקת אש מוקדמת מדי, ושגרמו לנסיגתו של בן־גוריון ממדיניותו ביחס לש־לחים שבבשנו.

„זה עלול להוכיח לכל המדינות שבדאי להיות שותפה של רוסיה. אמונה זו הרחיבה את שטח השפעה של רוסיה העלולה להת־פשט עוד יותר כאשר הרוסים ישקמו את עוצמתה הצבאית של מצרים. כוח־החרום של או"ם לא יהיה מסוגל למנוע מהרוסים לתת למצרים נשק חדש במקום הנשק ש־לקחנו שלל או שהשמדנוהו **וארצות־הברית** תפסיד מערבה גדולה במזרח־התיכון.

(סוף בעמוד 8)

מלחמת־העצבים הסובייטית נגד ישראל נמשכת ללא הפוגה

מוסקבה: „ישראל מכינה מלחמה חדשה. — בן־גוריון אסיר מרצון בידי תנועת החרות"

מוסקבה, 29 (יו. פר.) — **בטאון ממשלת בריה"מ „איזבסטיה" טען היום, כי מדינת ישראל „מזרה את קברה" בהכינה מלחמה חדשה במזרח התיכון.**

במאמר חריף ביותר חתום כידי קונסטאנ־טין פטרוב, מאשים העתון כי ישראל „נו־הגת כבובה בידי האימפריאליסטים האנגלו־אמריקאיים" והתגרותה בשכניה הערביים מן היום הראשון לקיומה בשנת 1948.

כותרת המאמר היתה: „ישראל מבצעת התאבדות וכורה לעצמה את קברה."

העתון טוסיף, כי ראש ממשלת ישראל דוד בן גוריון הנו „אסיר מרצון בידי התנועה הקיצונית „חרות", זאף כי היא טוען שהנו סוציאליסט, סיוק את כל המדי־נאים הריאליסטיים וכל האנשים בעלי הדעה הצלולה ממנגנון ה־ממשלה ומגלה אמביציות של רודן."

„איזבסטיה" מוסיף, כי הפלישה למצרים עוררה את „שנאתן הנצחית" של כל מדינות ערב כלפי ישראל והיא „מעניידה בסכנה את עצם קיומה של מדינת ישראל."

ההתקפה ב„איזבסטיה" באה בעקבות הב־רזתו של שר החוץ הסובייטי, דמיטרי שפי־לוב, בקופנהאגן אמש, כי מצויה בידי „אינ־פורמאציה שאינה ניתנת להפרכה" לפיה יש בדעת בריטניה, צרפת וישראל לתקוף את מצרים, סוריה, לבנון וארצות ערביות אח־רות.

„איזבסטיה" חוזר על האשמות קודמות לפיהן מתכננת ישראל הרפתקאות חדשות, מרכזת כוחות בבב־ל סוריה וירדן, ומאר־גנת חתירה פנימית בירדן וסוריה.

איגרתו האחרונה של דוד בן־גוריון לראש ממשלת בריה"מ, ניקולאי בולגאנין, בה נא־מר כי מדינות ערב מסרבות לנהל שיחות שלום עם ישראל לא פורסמה כאן. לעומת זאת, מפרסם היום „איזבסטיה" איגרת נאת 25 איש־ציבור סובייטיים הקוראים לפינוי מיידי של כל הכוחות הזרים מארצות ישר־חות שלום מידידות עם מדינות ערב. „כל הבטחותיהם של שליחי ישראל בדבר רצונה של ארצם בשלום הנן שקרים מתחילתן ועד סופן, שקרים המכוונים לו. דים את ערנות העמים האחרים ולהרוויח זמן בדי להכין התקפה בוגדנית. כן אין שחר לטענה ה־ישראלית, כי ההתקפה המזוינת על מצרים נבעה מצרכי הגנה עצמית, כותב העתון.

„בעבר הוכיח כל את בריטניה וצרפת להס־כים להפסקת אש מוקדמת מדי, ושגרמו לנסיגתו של בן־גוריון ממדיניותו ביחס לש־לחים שבבשנו.

„זה עלול להוכיח לכל המדינות שבדאי להיות שותפה של רוסיה. אמונה זו הרחיבה את שטח השפעה של רוסיה העלולה להת־פשט עוד יותר כאשר הרוסים ישקמו את עוצמתה הצבאית של מצרים. כוח־החרום של או"ם לא יהיה מסוגל למנוע מהרוסים לתת למצרים נשק חדש במקום הנשק ש־לקחנו שלל או שהשמדנוהו **וארצות־הברית** תפסיד מערבה גדולה במזרח־התיכון.

„איזבסטיה" האשים להלן את **הכוחות** הישראליים בביצוע ריכוזים ליד **בבולות** סוריה וירדן, ואת סוכני ישראל **בניהול** פעולות חתרניות בשתי מדינות, בעוד „תע־תונות הישראלית הקיצונית והמתגיעים הפ־דיניים מנהלים מערכה תוקפנית נגד מדינות אלו".

העתון הסובייטי מזהיר את מנהיגי ישראל וקורא להם „לשנות את דעתם ולחדול לשחק באש".

אבן שוחה עם האמרשלד בענין פנוי הכוחות

טרכן האו"ם, 29 (יו. פי.) — **שגריר יש־ראל אבא אבן נועד אתמול עם מזכירו ה־כללי של האו"ם, דאג האמרשילד, בקשר לעמדת ישראל לגבי תפקידי כוח המשטרה של האו"ם במצרים ופינוי כוחות ישראל מ־אדמת מצרים.**

דובר ישראלי מסר כי „היה זה דיון עוב־דתי והשיחות תימשכנה".

יחד עם אבן באו לשיחה גדעון רפאל ממשרד החוץ הישראלי ומרדכי קידרון, סגן נציג הקבע של ישראל באו"ם. לצידו של האמרשילד ישבו חת מזכיר האו"ם **ראלף באנץ'** ויועצו המשפטי של הארגון, קונס־טאנטין סטאברופולוס.

המצרים גירשו 2 מאנשי כוח האו"ם

פורט סעיד, 29 (סי"צ) — שני משקיפי **או"ם** באזור התעלה גורשו אמש ע"י השל־טונות המצריים שהחזירו אותם לקוי בעלות הברית. שני המשקיפים הם קצינים — אחד מהם קצין שבדי.

היוגוסלבים מאמנים מצרים בתפעול תותחים

פורט־סעיד, 29 (ע"ר) — **היפיקוד הצבאי** של בנות־הברית בפורט־סעיד **התאיגן בפני האו"ם, שהחיילים היוגוסלאביים החונים ב־אבו סואייר במסגרת כוח־החירום הבינלאומי עסקו במתן אימון לחיילים מצריים בתיר־עול תותחים — נאמר בהודעה רשמית ש־נחשדסמה כאן.**

הוקמו 3 מחנות־ריכוז ליהודים בקהיר

התעללות ביהודים, גירוש והחרמת רכוש נמשכים על אף הכחשות המצרים. — אבן דורש חקירה מידית מטעם או"ם

ניו־יורק, 29 (סס"א, יו. פר., רויטר וש"ח) — **על אף ההכחשות המצריות באו"ם מתאשרות הידיעות ביחס לדריפת האכזריות על היהודים מצד השלטונות המצריים, כליאתם של יהודים במחנות ריכוז, גירושם בעירום ובהוסר־כל והחרמת רכושם.**

לפי הידיעות האחרונות נפתחו שלושה מחנות־ריכוז בבתי־ספר ב־קהיר. כאחד מהם עצורות נשים יהודיות נתינות־חוץ, מספר היהו־דים העצורים ב„בית הסוהר של הסכרים" נאמד באלף נפש, מהם אזרחים איטלקיים, יוונים, צרפ־תיים, בריטים וגם שני אזרחים א־מריקניים.

מקורות מהימנים מוסרים גם על החר־מת הכושם של העשירים היהודיים.

פוטוקופיות של מסמכים מצריים רשמיים, המאשרות שאכן רודפת ממשלת מצרים את התושבים היהודיים, הובאו אתמול לפני ע־תונאים בפאריז ע"י מנהל המשרד האירופי של הלגיון היהודי האמריקני, זכריה שוסטר, כפי שמודיע „ניו־יורק טיימס".

ראשית, חוק אזרחות חדש כפי שנתפרסם ב־23 לח.ז. בעתון היומי הצרפתי „לה פרנ־רס" היוצא לאור בקאהיר.

בכעיפי הראשון אומר חוק חדש זה כי אנשים הישובים בשטח מצרים ברצינות מלא נ־י ה־1 בינואר 1900, ואינם נתיני מדינה זרה, ייחשבו לאזרחים מצרים— והנה רק משפ־חות יהודיות בודדות בין אלה החיות כיום במצרים נמצאות שם זמן כה רב.

פסולים לאזרחות מצרית לפי סעיף א' של החוק החדש עיוגים וכן מי שחוייב בדין על בגידה או פשעים המטילים ספק בנאמנותו למצרים — ואילו המונחים „ציונות" ו־„אמנות" לא הוגדרו. מכאן שלמעשה פתו־חה עתה הדרך לשלילת האזרחות מכל ה־יהודים אזרחי מצרים.

שנית, רשימות של אנשים אשר רכושם הוחרם לפי פקודה צבאית מס' 4, אשר נת־פרסמה בעתון רשמי מצרי מיוחד ב־8 לח. ז. רשימה זו כוללת לא רק עסקים השייכים ליהודים, אלא גם כאלה שיש ליהודים חלק כלשהו בהם. כל העסקים שהוחרמו נצטוו לפטר את כל עובדיהם היהודים.

שלישית, נמסרו לחברות המעסיקות יהו־דים הודעה שלא יקבלו רשיונות יצוא או יבוא. פירוש הדבר הזה הוא שהעוב־דים היהודים נאלצים לעזוב את עבודתם ב־כל המפעלים הפועלים במצרים, בין אם הוח־רמו ובין אם לאו. חלקם מפוטרים וחש־אר נאלצים להתפטר.

יו. פי. מודיעה ממרכז או"ם שישראל תב־עה אתמול חקירה מיידית של האו"ם בק־שר לדריפת יהודי מצרים, אולם שר החוץ המצרי מחמוד פאוזי הכחיש מיד את הדיר־עות בתארו אותן כ„שמועות גרוזה — לא שום יסוד מוחשי".

פאוזי ושגריר ישראל אבא אבן ניהלו פול־מוס חריף בקשר לכך כאשר אבן קם על מנת לטעון למען נקיטת אמצעים דחופים ל־הגנת יהדות מצרים בפני „מעשים אכזריים המזכירים את הרדיפות הנאציות". על כך השיב פאוזי בבקשו לדעת, אם אמנם „קו־ענת ישראל כי היא מדברת בשם כל היהודים בעולם" ואם אמנם מסכימות ארצות אחרות לסבוה מעין זו ביחס לנתיניהן היהודים ש־להן. הוא אמר כי להאשמות „אין שום בסיס, שום בסיס בעל תוקף שניתן להישען עליו". שר החוץ המצרי הוסיף כי אלה הן השמעות מכתנות המופצות בזדון על ידי ישראל ו־„שתי בעלות בריתה המפוארות" נגד מצרים

במגמה לחפות על העובדה שאין הן ממל־את אחרי החלטות האו"ם בדבר פינוי כל הכוחות הזרים מאדמת מצרים.

פאוזי אמר בין השאר: „אני מודה שכמה יהודים נעצרו במצרים — יהודים המסוכ־נים לעצמם וכן למדינה המצרית. שום מע־שלה מהממשלות המיוצגות לא היתה יושבת בשקט ולא נוקטת אמצעים נגד אנשים המה־אים סכנה לשלום המדינה ובטחונה".

פאוזי טען, כי היהודים שעזבו את מצ־רים הורשו לקחת איתו סכום כסף שהורשו לקחת שאר־היוצאים. מצרים, הוסיף, מעיינת עתה מה לעשות בכסף שהותירו במצרים.

„הקהילה היהודית במצרים, ממש כמו הקהי־לות היהודיות בארצות אחרות, היא קהילה עשירה מאד. במצב הנוכחי שמלאי מטבע ה־חוץ שלנו נתון בו לא היה זה מן החכונה להלות להם להוציא זה כסף ולפגוע בכל־כלת המדינה".

„לוא היו שומעים לקול התבונה, היה על חוגי השלטון בישראל להוציא את הכר־חות במצרים ללא שום השחיתה. אולם, בגי־גוד להגיון, לא די בכך שהם רחיקים מלר־צות לעזוב את אדמת מצרים המוחזקת שלא־כחוק, אלא הם פותחים בהרפתקאות חד־שות נגד מדינות ערביות אחרות."

„איזבסטיה" האשים להלן את **הכוחות** הישראליים בביצוע ריכוזים ליד **בבולות** סוריה וירדן, ואת סוכני ישראל **בניהול** פעולות חתרניות בשתי מדינות, בעוד „תע־תונות הישראלית הקיצונית והמתגיעים הפ־דיניים מנהלים מערכה תוקפנית נגד מדינות אלו".

העתון הסובייטי מזהיר את מנהיגי ישראל וקורא להם „לשנות את דעתם ולחדול לשחק באש".

אבן שוחח עם האמרשלד בענין פנוי הכוחות

טרכן האו"ם, 29 (יו. פי.) — **שגריר יש־ראל אבא אבן נועד אתמול עם מזכירו ה־כללי של האו"ם, דאג האמרשילד, בקשר לעמדת ישראל לגבי תפקידי כוח המשטרה של האו"ם במצרים ופינוי כוחות ישראל מ־אדמת מצרים.**

דובר ישראלי מסר כי „היה זה דיון עוב־דתי והשיחות תימשכנה".

יחד עם אבן באו לשיחה גדעון רפאל ממשרד החוץ הישראלי ומרדכי קידרון, סגן נציג הקבע של ישראל באו"ם. לצידו של האמרשילד ישבו חת מזכיר האו"ם **ראלף באנץ'** ויועצו המשפטי של הארגון, קונס־טאנטין סטאברופולוס.

המצרים גירשו 2 מאנשי כוח האו"ם

פורט סעיד, 29 (סי"צ) — שני משקיפי **או"ם** באזור התעלה גורשו אמש ע"י השל־טונות המצריים שהחזירו אותם לקוי בעלות הברית. שני המשקיפים הם קצינים — אחד מהם קצין שבדי.

היוגוסלבים מאמנים מצרים בתפעול תותחים

פורט־סעיד, 29 (ע"ר) — **היפיקוד הצבאי** של בנות־הברית בפורט־סעיד **התאיגן בפני האו"ם, שהחיילים היוגוסלאביים החונים ב־אבו סואייר במסגרת כוח־החירום הבינלאומי עסקו במתן אימון לחיילים מצריים בתיר־עול תותחים — נאמר בהודעה רשמית ש־נחשדסמה כאן.**

לחברנו **מונס חיים**
ברכות לבביות בהכנס בנך
דב נ"י לעוד המצוות
הסתדרות העובדים הלאומית
מועצת עובדי ת"א
ההנהלה וחבר העובדים,
קרן לביטוח פועלי הבנין
קופת „עמל"

לחבר ההנהלה **מונס חיים**
שפע ברכות בהכנס בנך
דב נ"י לעוד המצוות
„המסד" — מוסד למלאכת הבנין
שע"י הסתדרות העובדים הלאומית בת"א

לידידנו **הרמן פקלר**
אחוזים לבביים בהגיעה
דליה לבת מצווה
ההנהלה העולמית
של ברית חרות—הצה"ר
וחבר עזרה

ליו"ר הנהלתנו **רפאל קושלוביץ**
עם הסמכתו לעורך־דין —
ספע ברכות
של „ח"—אגוד למען שקום לוחמי חופש
ההנהלה הראשית

לידידנו, יו"ר התנועה במגדיאל
מר **שלום בן־יוסף ורעיתו**
ברכות לבביות להולדת **הבת**
שושנה זפריון אורבוך — שלמה קסירר
משה זילברברג — גרשון אנצילביץ
אברהם פרילין — שלמה אדלר
עודד פאר, רעננה

אמריקה אינה חוששת...

על אף העובדה שטורקיה מאשימה את הרשויות בקיום צבא בגבול הלבנוני, וד־משק מאשימה את טורקיה בגיוס צבא בגבול הסורי, ועל אף עלייתה של המ־תיחות סביב המשבר הסורי, מסתבר מ־הודעותיהם של דוברים אמריקאיים רש־מיים, שאין ארה"ב חוששת להתלקחות קרובה בסוריה.

בינתים ממשיכה בריה"מ לנהל מל־חמת עצבים — במטרה להקל על מש־לוח נשק לסוריה וחדירה למזרח ה־תיכון.

יועצו המדיני של נאצר, עלי סאברי, אמים שאם לא יפונו הצבאות הזרים, תנקוט מצרים אמצעים, שאי־אפשר לע־רוב לכך כי אמצעים אלה לא יביאו למלחמת עולם שלישית...

עלי סאברי הדגיש, כי מצרים „לא סרבה לקבל מתנדבים, כי אם רק דחתה את בואם." שגרירויות מצרים בארצות חוץ מכינות עתה שיחות מתנדבים ואוספות את החומר העובדתי הדרוש על עברם הצבאי „כדי שנהיה מוכנים בהחלט בכל רגע. אם לא יבוצע פינוי הכוחות הזרים, תתבע מצרים את הת־זרת כוח או"ם."

בפרלמנט ב,ירדן': תמיכה מכרעת למדיניות גירוש הבריטים

תביעה לשתף פעולה עם שאר מדינות ערב כדי „למחות את ישראל מעל מפת המזרח התיכון"

רבת עמון, 29 (יו. פי רויטר) — **ראש ממשלת „ירדן", סוליימאן אל נא־בולסי, שממשלתו הודיעה על „נ־קיטת צעדים מידיים לפינוי הכ־יסים הבריטיים מ„ירדן", זכה ה־יום בהצבעת אימון של 39 נגד 1 ב־בית הנבחרים ה„ירדני".**

בויכוח הכללי בן ארבע שעות, שנערך ה־יום בביה"נ ה„ירדני", הוביל הציר הקומוניס־טי, פאיק תאראד, את התקפה על המע־רב, במיוחד על ארה"ב, בהאשימו אותה ב־קשירת קשר עם בריטניה, צרפת וישראל ב־התקפה על מצרים.

הוא טען, כי ארה"ב ידעה למפרע על ה־התקפה העומדת לבוא, וכראייה הביא את ה־הוראה לנתיני ארה"ב לעזוב את מדינות ה־איזור. תאראד דרש להפסיק את אי־חוקיותה של המפלגה הקומוניסטית ה„ירדנית" — זו הפעם הראשונה בגלוי. נוכח בדיון גם ה־מזכיר הכללי של המפלגה הקומוניסטית

ביוכוח השמיעו את דבריהם צי־רים מ־17 מפלגות פוליטיות שונות. רוב הנואמים דרשו שממשלת אל־נאבולסי תשתף פעולה באופן מ־לא עם שאר ארצות ערב כדי למ־חות את ישראל מעל מפת המזרח התיכון.

כמו כן דרשו הנואמים, מהממשלה לש־תף פעולה עם ארצות ערב במלחמה באימפ־ריאליזם, להטיל חרם על הבריתות הזרות ולכונן יחסים דיפלומטיים, כלכליים ותרבו־תיים עם ברית המועצות ועם סין הקומוניס־טית. כן ק

מ. עפין

כבודה של אומה

א.

השלחתי חובה על עצמי לקרוא, בשלמותם, את המיסמכים הדיפלומטיים של התקופה. קריאה זו אינה יכולה, כמובן, להיות סיבה לקנאה, אלא לרחמים רבים; היא משפממת עד כדי העברת שינה מן העפעפים. אולם הנסיון הורני, כי הידיעות בפחונות, המח־פרסמות למקומיין, על שיחותיהם של נציגי אומות, הן, כמעט תמיד, מטעות בחכליה. כל עורך חדשות, אם בסוכנות המעבידה ר אם בעתון המקבל, בוחר לו, מן ההודעה הרשמית, את מה שוראה לו כעיקר, שאינו תמיד העיקר. אין ברירה, יש לקרוא את הכל; בקשו רחמים.

קראתי, איפוא, עד הפסוק האחרון, את ההודעה הרשמית, הארוכה, על השיחות בין המשלחת הפולנית, בראשותו של חלדיסלב (כמחתרת — „חיסלב") גומולקה ובין ה־ (השם במחתרת לא נודע) כרושצ'וב. לאחר שקראתי, כי „השיחות והפגישות נתקיימו באווירה של כנות, ידידות, הבנה הדדית — גלוי לב" ושאלתי את עצמי, אם על הדגשה חוזרת ומלצת זו (גם „כנות" וגם „גלוי לב"?) לא חלה אימרתו המפורסמת של שקספיר — The doth protest too much — נתקלה עיני בפיסקא, אותה כדאי להביא כמתבה וכלשונה המתורגמת. „השיחות ה־חלו־פי הדעות — מאשרים שני המוביים הראשונים — גילו שאיפה הדדית להשתית את היחסים בין המערכה הקומוניסטית את ברית־המועצות ובין מפלגת הפועלים המאו־חדת הפולנית וכן בין המדינות שלנו על יסוד עקרונותיו של לנין על שוויון כין הלאומות; הם גם גילו את דמיון המשקפות ברית־המועצות ושל הרפובליקה הפולנית הע־ממית כהערכת הבעיות הבין־לאומיות ה־יסודיות".

יש עניין מסוים ברישא של פיסקא זו. כידוע, קבע, שסאלין במשך זמן רב, אף ב־טרם היה לבל־מכריע, את מדיניות הלאומיות של הקרמלין, החוברת שלו על הבעיה ה־לאומית, שנכתבה, בהדרכתו הרוחנית של לנין, עוד בתקופת גלותו בקרקוב, הוכרה, אפילו על ידי טרוצקי, כתרומה רצינית ל־מחשבה המרכסיסטית. לאחר נצחון המהפכה עמד סטאלין כראש קומיסריון הלאומים ה־קבע, „את עקרונות השוויון בין האומות", על פי הפירוש הבולשביקי, הלכה למעשה. אבל בבוא שני קומוניסטים התיקים, עושי רצון־סטאלין לשעבר, להבהיר, בנובמבר 1956, את דרכם המשותפת כביכול, הם מת־עלמין ביוזמון מ„עקרונות הנצח", שנקבעו, לפני למעלה מחצי שנים, על ידי יוסף בן־איכריון הגאוני.

ההיסטוריה, כפי שכתב מכס נורדאו, יודעת להיות גם אירונית. אדם שהיה מקורב מאד לקבוצת השליטים בקרמלין, עמו נפ־בשתי במקום, אליו נוסעים, בימים אלה, קומוניסטים הונגריים, אמר לי, כי לנין היה רוגז בשמעו, את המלה „לנינים" יוצאת מפי חסידיו. הוא הלך, מבחינה זו, בעקבות רבו מרכס, שהיה סונן, בעודב ימיו: „אינני מרכסיסט." עובדא היא, כי בימיו של לנין, היה הלנינים מושג, בו השתמשו יריבי הבולשביים לשלילה לגלגנית. אבל אי־ט הבלשביים, אשר, ככל ילוד אשה, יסודו מעפר וסופו לעפר, שיש לאל ידו, המדבירה עמים, לקבוע את דרכי הה־סודיה? הלנינים, שהיה מדשב שלילי, ביאי־יצרו, היה, לאחר בוחן, חידבר בעיני חלק האנושות „הסטאלינים, שהיה לשם לז־לה־ילה, בעיני אותו חלק של האנושות, כל עוד יזפרו זה, היה, בפי כל, למשל דל־שניה, אחר מותו. נראה, שיש גודל לא רק לאנשים, אלא גם לשמות. דרוש סופוקלס, בדי להציג את חיסר האונים המבעיה, של מי שחושב את עצמו לאויר באדירים, לגבי ה„פיגמיים".

אבל נניח לה, לפילוסופיה, נפנה, או נשוב, או נרד, למדיניות, מבחינתה של זו האה־רונה חשיבה, אף „גלויית" היא, הסיפא של הודעת מוסקבה. ביתר דיוק, מלה אחת מ־גלה בה סתיים על היחסים החדשים בין רוסיה ובין פולין, כדי לא להטריד את ה־קוראת ואת הקורא בקריאה חוזרת אומר מיד: כי הכוונה היא לבטוי „למיון הש־קפות".

הנסח המקובל בהודעות דיפלומטיות על שיחות, המתנהלות אף בין מדינות, שאין, ומעולם לא היה, ביניהן יחס של אדון ו־עבד, הוא, כי נתגלתה בהן זהות ההשקפות ביחס לבעיות יסוד בין־לאומיות. בדרך כלל, מתקבל נוסח כזה במידה של פקפוק סקפטי, אבל הוא חידד דשנה למען הידיד, או למען השיגרה, אך למען כסוי הסיעור על ידי שיגרה יפה. אילו פעמים אמרו הבריטים והצרפתים, כי השקפותיהם זהות? והמציאות ידועה. הוא הדין ביחס להודעות האנגלו־אמריקאיות, או האמריקנו־צרפתיות.

מוסקבה אינה לונדון. הקרמלין האפיר אינו הבית הלבן, בבירתה של ברית־המוע־צות נמצאו נציגים של הפפלגה הקומוניס־טית הסובייטית ושל המפלגה הקומוניסטית הפולנית. ואף על פי כן נתגלה ביניהם, אליו נוסעים, בימים אלה, קומוניסטים הונגריים, אמר לי, כי לנין היה רוגז בשמעו, את המלה „לנינים" יוצאת מפי חסידיו. הוא הלך, מבחינה זו, בעקבות רבו מרכס, שהיה סונן, בעודב ימיו: „אינני מרכסיסט." עובדא היא, כי בימיו של לנין, היה הלנינים מושג, בו השתמשו יריבי הבולשביים לשלילה לגלגנית. אבל אי־ט הבלשביים, אשר, ככל ילוד אשה, יסודו מעפר וסופו לעפר, שיש לאל ידו, המדבירה עמים, לקבוע את דרכי הה־סודיה? הלנינים, שהיה מדשב שלילי, ביאי־יצרו, היה, לאחר בוחן, חידבר בעיני חלק האנושות „הסטאלינים, שהיה לשם לז־לה־ילה, בעיני אותו חלק של האנושות, כל עוד יזפרו זה, היה, בפי כל, למשל דל־שניה, אחר מותו. נראה, שיש גודל לא רק לאנשים, אלא גם לשמות. דרוש סופוקלס, בדי להציג את חיסר האונים המבעיה, של מי שחושב את עצמו לאויר באדירים, לגבי ה„פיגמיים".

אבל נניח לה, לפילוסופיה, נפנה, או נשוב, או נרד, למדיניות, מבחינתה של זו האה־רונה חשיבה, אף „גלויית" היא, הסיפא של הודעת מוסקבה. ביתר דיוק, מלה אחת מ־גלה בה סתיים על היחסים החדשים בין רוסיה ובין פולין, כדי לא להטריד את ה־קוראת ואת הקורא בקריאה חוזרת אומר מיד: כי הכוונה היא לבטוי „למיון הש־קפות".

הנסח המקובל בהודעות דיפלומטיות על שיחות, המתנהלות אף בין מדינות, שאין, ומעולם לא היה, ביניהן יחס של אדון ו־עבד, הוא, כי נתגלתה בהן זהות ההשקפות ביחס לבעיות יסוד בין־לאומיות. בדרך כלל, מתקבל נוסח כזה במידה של פקפוק סקפטי, אבל הוא חידד דשנה למען הידיד, או למען השיגרה, אך למען כסוי הסיעור על ידי שיגרה יפה. אילו פעמים אמרו הבריטים והצרפתים, כי השקפותיהם זהות? והמציאות ידועה. הוא הדין ביחס להודעות האנגלו־אמריקאיות, או האמריקנו־צרפתיות.

מוסקבה אינה לונדון. הקרמלין האפיר אינו הבית הלבן, בבירתה של ברית־המוע־צות נמצאו נציגים של המפלגה הקומוניס־טית הסובייטית ושל המפלגה הקומוניסטית הפולנית. ואף על פי כן נתגלה ביניהם, אפילו בהודעה הרשמית, המיון בהשקפות. המבוסס הבר־סים שלנו ואומרו בפומבי, כי הם יעסקו בתכנון בהנהלה ובפיקוח, ואילו את העבו־דות הקרויות שחורות יבצעו הטורקים עצ־מם. דברי התנשאות אלה, שפורסמו בעתו־נות הטורקיות, גרמו לעלבון צורב. כך, ולא רק כך, תרם „סולל ובונה" את תרומתו הוא למדיניות החוץ העברית.

רשימת שגיאותינו לגבי טורקיה אינה שלי־מה. אולם אפילו חמורות מהן לא היו מצ־דיקות את הצעד ההפגנתי, שנקטה אנקרה בהחזירה את צירה משיארל. טורקיה מקיי־מת יחסים דיפלומטיים תקינים עם מדינות שפגעו בה לא במחינה מוסרית גרידא, לא רק בעקיפין... החלטתה של ממשלת מר מנד־רס לבנינו היא, מבחינה מדינית, חמורה מאד. אמנם, המחבבים נחמת שוא בספרים, כי מדיניותנו, במשך שבע שנים, ב„שתי רג־ליה". בדיעבד החברר לכל, כי עמידה זו היתה לא על הקרקע, אלא על הראש, בעוד החתול מתנופפות באויר. בינתיים נהרסו יסודות והבנה עם טורקיה, ששללה מה־„סטטוס קוו" במורח התיכון ביקרנו, מתחי־לה: מי שחייבו פגע בשאיפתה האינטימית ביותר.

לימים, התרחשה עלילת הרופאים היהו־דים במוסקבה, שהביאה, באמתלא מסוימת, לניתוק היחסים הדיפלומטיים בין ברית־המו־צות לישראל. אם ניתוק היחסים אירע בימות מוסקבה, בא חידודם על פי בקשת ישראל. אולמוב, שהיה אז שר־החוץ, דרש הסכמה לפרסום התחייבות, כי ישראל לא תצטרף לשום ברית בעלת אופי תוקפני לגבי ברית המועצות — תוקפני על פי פירושו של ה־קרמלין, כמובן, כרגיל במדיניותנו, נתפוגנו מאד לתת התחייבות כזו. פגענו על ידה, בבחינה „מוסרית, ברבים, אבל, בשורה ה־ראשונה, בטורקיה, אשר, דווקא בתקופה ה־אחרונה לא נברא אלא כדמיוני. ואם הס־עיתיכם, ולו לשבר של שניה, אנא סלחו לי והאשימו, יחד עמדי את עסי, שהשיאני.

ואולם, אין הוראות שמשמו בדומה לו לא היה. הנחות מספר, בנות ההגיון, הן בסוד־חות, אז קרובות לוודאיות. לא רק כל בשפס נאבד, אלא כל מלה נשקלת, בהודעה רש־מית, המתפרסמת על ידי שתי ממשלות. הבטוי „המיון בהשקפות" המופיע בהודעה הרוסית־פולנית אינו מקרי: הוא מחושב, כ־פי שאינו רגיל. אם מישהו מן הצדדים הציע לכתחילה לכתוב, כמקובל, „זהות השקפות", היה זה הצד הרוסי שהציע זאת, אם מישהו הציע, או עמד על כך, שיכתב „דמיון בהש־קפות", היה זה הצד הפולני, שנהג כך. ויצא, כי גומולקה, כשבתו בקרמלין, בעוד הצבא הסובייטי שוכן בפולין, לאחר כל האיומים, שיצאו מפי כרושצ'וב, אם בוטשא ואם במוסקבה, ואף לאחר ה„שיער" הזוב־גרי, לא רצה לוותר על כבוד ארצו; ולא ויותר.

ב.

כבוד לאומי אינו אותו „הונדר" מנופח, שהיה יודע, ביחוד ביבשת אירופה, לפני מלחמת העולם השניה. ככל ערך אנושי חיו־בי אפשר גם את דרגש הכבוד, האישי או ה־לאומי, להפוך, על ידי הפרזה, לבתנפחות פתאים. אולם שטוף מוסכות היא, להניח, על ידי הפרזה בקמשות כביכול, כי כבוד לאומי הנו מושג ערטילאי גרידא. אח, כבוד, אומר הכסיל, המעמיד פני ריאליסט, מה זה כבוד לאומי? — והוא ממט אפון על האנטרסים המבשיים והחיוניים ביותר של עמו.

השומרים אנחנו, ביחסינו עם העמים, על כבודנו הלאומי? כדי להשיב לשאלה זו, נתבונן נא, בשונה הראשונה, ביחסינו ה־פורמליים עם ברית־המועצות. באיגרת ה־דאשדנה של בולגנין, שכונה, בניגוד לכל נוהג בין־לאומי, „למשלה", לכנסת ולעיתים בישראל", נאמר, כי הצעד הזה של האב הרע בבחה נבשו [illegible] מכל מכונים שגרירי ברית־המועצות בלונדון ובפאריס. בימים ההם היה בארץ שגרירני במוסקבה, מר אביזר. עם צאתו של מר אב־רמוב מתל־אביב, עוכבה, ממש ברגע האחרון, נסיעתו של מר אביזר למוסקבה. אבל כעבור ימים מספר חשבה הממשלה והחליטה, כי, אמנם לא ישב שגרירה של המעצמה ה־מאיימת בישראל, אבל שגרירה של המדינה המופחדת שוב ישוב ושב וישב ברוסיה. ב־מקרים כאלה, הוסבר באורח רשני אין צורך בהדדיות. ההסבר אינו נכון. דווקא במקרים כאלה, של אחרות הפחדה. דרושה הפגנה שקטה של הדדיות. אבל נניח לאות ה־כתובה של הפרוטוקול. בכבוד יש צורך? אם מישהו יטען, כי נוכחותו של שגרירנו במוסקבה דרושה למען ענינים ממשיים, אשר רק הוא, בתוקף מעמדו, יכול לשרתם, תהא זו סענה חסרת שחר ומסעה. מר אביזר הוא שגריר מצויין. הכרתיו בישיבות ועדת החוץ והבטחון של הכנסת. הרושם שלי הוא, כי כל מדינה, לאו דווקא קטנה, היתה יכולה להתכבד בנציג כזה. אולם כל היודע משהו על תנאי העבודה של דיפלומטים במוסקבה, הוא היודע, כי אין למעמד האישי של הנציג כל השפעה על החיוך או על הזעף של שליטי הקרמלין. כרושצ'וב, בהרימו את ידו, או את קולו, או את כוסו, אמר „אנו נקבור אתכם" לא רק באזניו של שגריר אמ־ריקה, אלא באזניהם של שגריר אמ־בקיצור, מה שיכול, או אינו יכול, להשיג מיופה כח בחצר חרושילוב. הכלל הזה חל הן על פגישה והן על בעיטה.

עלינו לקיים יחסים דיפלומטיים עם ברית המועצות, כל עוד היא מקיימת אותם עמנו. בכך יש לנו אינטרס ממשי. אולם דווקא בהיותנו מדינה קטנה, עלינו לשמור, בינ־סינו עם מעצמה גדולה, על כבוד ההדדיות המלכתית. אם ברית המועצות „מסתפקת", למען ההפחדה, במיופה כח בישראל, עלינו להסתפק, בלי פחד, במיופה כח במוסקבה. המשלה חייבת להחזיר את מר אביזר הבי־תה.

הכלל חל על רוסיה, חל גם על שכנתנו הקרובה, טורקיה. מדיניותנו הרשמית תטאה רבות לגבי יחסינו עם טורקיה, שהיתה יכולה להיות ידידתנו אם לא להלכה, הרי למעשה. החטא הראשון היה קשור בקידוש הסטטוס קוו במורח התיכון, עליו עמדה מדיניותנו, במשך שבע שנים, ב„שתי רג־ליה". בדיעבד החברר לכל, כי עמידה זו היתה לא על הקרקע, אלא על הראש, בעוד החתול מתנופפות באויר. בינתיים נהרסו יסודות והבנה עם טורקיה, ששללה מה־„סטטוס קוו" במורח התיכון ביקרנו, מתחי־לה: מי שחייבו פגע בשאיפתה האינטימית ביותר.

לימים, התרחשה עלילת הרופאים היהו־דים במוסקבה, שהביאה, באמתלא מסוימת, לניתוק היחסים הדיפלומטיים בין ברית־המו־צות לישראל. אם ניתוק היחסים אירע בימות מוסקבה, בא חידודם על פי בקשת ישראל. אולמוב, שהיה אז שר־החוץ, דרש הסכמה לפרסום התחייבות, כי ישראל לא תצטרף לשום ברית בעלת אופי תוקפני לגבי ברית המועצות — תוקפני על פי פירושו של ה־קרמלין, כמובן, כרגיל במדיניותנו, נתפוגנו מאד לתת התחייבות כזו. פגענו על ידה, בבחינה „מוסרית, ברבים, אבל, בשורה ה־ראשונה, בטורקיה, אשר, דווקא בתקופה ה־אחרונה לא נברא אלא כדמיוני. ורו־סיה הנזדעה, כי היא רואה ברית זו את אם האמהות של מה שהיא חושבת לתוקפנות ציות השנאה נגד הקרבנות המופקרים בידם של הנאצריסטים באותם הימים יותר מאשר היום, כאשר שוררת אר־געה יחסית.

החידוש המכריע הוא בעידודו, ש־קיבל נאצר מהיכל האו„ם, ועוד יותר, נצחונו המלא והקל במשא־ומתן עם אדון האמרשלד, שהיה אמנם מוכן מ־ראש להיכנע ברצון לכל הביקותיו של הרודן המצרי. כוח האו„ם נוצר בכדי להציל את שליטי מצרים מתוצאות הפקרותם והתגרותם. כוח האו„ם אינו אלא מכשיר העלול להחזיר את של־טונו של נאצר לפורט סעיד ולמקומות מסוימים אחרים מהם גורש. אך נא־פח הפך את הקערה על פיה: הוא הת־נה תנאים שרק לפיהם, כביכול, ירשה לכוח האו„ם להיכנס לשטחי ריבונו־תו, לאלה בהם הוא מחזיק למעשה ולאלה בהם יושבים בעלי הברית המ־ערבית או צבא ישראל.

ואדון האמרשלד, הדיפלומט הערום והמנוסה, במקום להוקיע באזני נאצר

רדיפת היהודים בעלת האופי האנ־טישמי, הבלתי־אנושי על־ידי מצרים לא החלה עת נטשו הקרבות בסיני ו־עת פתחו צבאותיו בבריחה מבוהלת. אף על גרוש הבריטים והצרפתים לא חשב נאצר, שעה ש„קנבירות" בעלות הברית עשו שמות במערכות מצרים, הטביעו אניות מלחמה וכבשו את פורט סעיד.

באותם הימים ביכר נאצר לדובב בקול נמוך, הוא היה נבהל ונפחד ככל חוצפן שלמד את לקחו. ואם אמנם יכו־לים רוגז, מרירות וכעס חסר־אונים לשמש בהסבר כלשהו למעשים — הרי אפשר היה להסביר ולהבין את התפר־ציות השנאה נגד הקרבנות המופקרים בידם של הנאצריסטים באותם הימים יותר מאשר היום, כאשר שוררת אר־געה יחסית.

החידוש המכריע הוא בעידודו, ש־קיבל נאצר מהיכל האו„ם, ועוד יותר, נצחונו המלא והקל במשא־ומתן עם אדון האמרשלד, שהיה אמנם מוכן מ־ראש להיכנע ברצון לכל הביקותיו של הרודן המצרי. כוח האו„ם נוצר בכדי להציל את שליטי מצרים מתוצאות הפקרותם והתגרותם. כוח האו„ם אינו אלא מכשיר העלול להחזיר את של־טונו של נאצר לפורט סעיד ולמקומות מסוימים אחרים מהם גורש. אך נא־פח הפך את הקערה על פיה: הוא הת־נה תנאים שרק לפיהם, כביכול, ירשה לכוח האו„ם להיכנס לשטחי ריבונו־תו, לאלה בהם הוא מחזיק למעשה ולאלה בהם יושבים בעלי הברית המ־ערבית או צבא ישראל.

ואדון האמרשלד, הדיפלומט הערום והמנוסה, במקום להוקיע באזני נאצר

ישראל ברוח החלטות האו„ם מנובמבר 1947; אם לא נשכח את החלטת בנדונג, עבורה גם טורקיה הריבמה ידה; ואם נקח בחשבון את הודעותיו של נורי סעיד, אם לא בבי־רות, הרי בלונדון — נדע מי כחנוהו, או, לפחות, מה פירושה של הודעה טורקית רשמית זו. לאטום אזנים משמע, זו־הי דיסמה; בודאי, אין זו מדיניה.

ההודעה הטורקית שופכת אור על הביעתה של המדיניות הרשמית, המושמעת מחדש מאז החלטה המבוהלת על הנסיגה, כי או„ם יעשה שלום בינינו ובין אויבינו, לא פחות ולא יותר: אנחנו דורשים, כי מר דאג האמרשילד יציע ויטיל פתרונות על מדינת ישראל ואוייביה... אם הנסיגה המוכיר הכללי, המדבר אלינו — מה תימה? — כאל אומה מובסת החייבת להיכנע ללא תנאי, אמרנו הרבה, אך לא אמרנו את הכל. עצמותי תרעדנה, כל אימת עולה בלב הרחשש, כי האו„ם יתפחה להתחשב בדרישתה העי־קשות של ממשלת ישראל, ויגש ל„פתרונות יסודיים" של הבעייה. המדינות הנמנות על הגוש האפרו־אסיאתי והקומוניסטי הן כמחצית החברות באו„ם. משרד החוץ הבר־סי סוען ומדגיש, כי עדיין לא שכח את נאום גילדהול של סיר אנתוני אידן. בוחא־שינגטון, ממנה יוצאת הדרישה לנסיגה מוש־למת בדרום, מעבר לקווי שביתת הנשק, מצעים „מתרון פשרה". מוסקבה דוגלת אף היא בנסיגה — ואחריה ב„פשרה". הזיגוג הוא דמיוני: הסכנה היא ממשית. היא מוד־גשת על ידי הצעד הטורקי והנמקתו. ומאו„מ זה דורשת ממשלתנו החכמה להטיל הסדר שלום בינינו ובין הערבים!

החזרת צירנו מטורקיה תוכיח, לא רק לה, כי המצפה ל„פשרות" מן הסוג הידוע, יחכה לשוא. השארתו החד־צדדית באנקרה תפתח פתח לפירושים, המושמעים לאחר ה־בהלה הנודעת, ברחבי תבל, כי רכה ישראל... ואפשר ללחוץ. הדיפלומטיה שלנו חייבת ללמוד, כי אימה המוחלת על כבודה, לא רק כבודה ניטל ממנה.

מלחמה ביהודים!

ד"ר יוחנן בדר

לדידי

מתרכז בממדים מדאיגים בגבולה עם לבנון (שלפי שעה יש לה ממשלה פרו־מערבית) — קשה להאמין בריכון ה־תורכים בצפון: הסורים היו במצב־דב־רים כזה מעדיפים להפנות את כוחותי־הם לא אל גבול הלבנון, דווקא.

מסביב למרובע זה — מתרכזות ה־מעצמות הגדולות: רוסיה מספקת ב־שק רב לסוריה, מבלי שלסוריה תהיה יכולת לשלם את התמורה בכסף, אך סבורים שהתמורה המדינית היא מר־חיקת־לכת: לבלוק הקומוניסטי העו־למי ולקומוניסטים המקומיים השפעה רבה בדמשק; יש סבורים כי בקרוב תכרות סוריה ברית פורמאלית עם רוסיה, או שבדמשק תקום ממשלה פרו־קומוניסטית, המבוססת על קבוצת קצי־נים, שהשפעתה גם היום מכרעת ב־ארצה, ועל מנהיגי הקומוניסטים הע־רביים.

בריטניה וצרפת מזהירות בפני סכ־נה זו, ואף ארצות־הברית תעמוד מן הצד, או האם וושינגטון תמנע גם מחברותיה התערבות ישירה, מתוך תקוות שהדבר יסתדר מאליו.

קשר־אין־קשר קיים גם היום בין מ־עצמות המערב לבין ברית־באגדד. בריטניה היא חברת הברית, אך יתר החברות („החברים המושלמים") מקיי־מות ישיבות בלעדיה. ארצות־הברית אינגה חברה בברית, אך בעלי הברית דורשים שתצטרף אליה.

נגד ברית־בגדד ונגד בעלותיה — ממשיכה לקמוד ולפעול שלשלת ה־בריתות שנאצר הוא במרכז: ברית־שק רב לסוריה, בריתו עם סוריה, בריתו עם „ירדן". ארצות הברית, המנסות להמשיך לרקוד בכל החתונות של ה־מורח התיכון, מקיימת קשר הדוק עם נאצר: יש אומרים שקיים הסכם חשאי בינה לבין הרודן נאצר, שבכיכול הב־טיח בסתר לנתק את קשריו עם הדו־סים, גם אם ממשיך הוא ליבא נשק רוסי, ונהנה מפרוטקציה רוסית בעולם הרחב. לא מן הנמנע שהוא ממש מרמה את אנשי וושינגטון; לא קשה לו להט־עותם; הם מתחמקים בעצמם מלהסתכל בפניה הם הודאה בשגיאות של העבר.

*

מקורות מערביים משתדלים לראות שזוני בין מדיניות סוריה הפרו־רוסית לגלוי, לבין מדיניות „ירדן", שהם הקימה קשרים דיפלומטיים עם מוס־קבה ולבין מצרים שהיא היום כביכול, פחות מרחיקת־לכת מאשר סוריה.

לדידי, לא ניתן הקשר בין מצרים לסוריה ולירדן ואף לא הוחלש. ואם ישנו שוני בהתנהגותן — הרי שיש כאן רק חלוקת התפקידים במחיצה טק־טית, ודרכה של סוריה היום — אינה אלא דרכו של נאצר מאתמול, שלשום ו... מחר.

האם המתיחות מסביב לסוריה תק־הפך להתפוצצות ממש? מידת ההיס־טריה האופיינית לשליטי־ערב — תוצאותיה קשה לצפותן מראש. כאן מוטב להגיד: נחכה ונראה.

*

התנהגות סיעת מק„י בכנסת בישי־בתה ביום ד' פגעה ביותר בחוכת האי־מונים שחבר הכנסת חייב למדינה, והתחייבות זו — תנאי היא לתחילת כהונתו.

מר ב. ג. לא החזיק מעמד והתפרץ כלפי הכנסת בטענה על כי היא מרשה לבוגדים לשבת בתוכה. הן רבים ש־השמיעו אותה טענה בלימם.

ברם, חופש הדיבור הוא יסודו של כל פרלמנט במידה עוד יותר גדולה מאשר בכל יתר המסגרות הציבוריות במדינה. וכלל זה מחייב אותנו להא־זין בסובלנות לדברים הפוגעים ביותר ברגשותינו. אולם, יש מקום לשאלה: האם החופש הנתון לחבר פרלמנט, מס־מיך אותו לעבור על כל סייג, יהיה א־שר יהיה? ומה משמעות החתייבותו של חבר הכנסת? האם מותר לחלל נדר זה בגלוי, באופן בוגדני, ואף ב־מצב החרון המיוחד במינו, בו נמצאים כולנו בשעה זו?

לאסקי, ראש הלייבור הבריטי, איש שהיה נאמן לכל עקרונות הדימוקרא־טיה באיפן הנעלה מכל ספק — הד־גיש בספרו „דיקדוק הדימוקראטיה" כי פרלאמנטריזם איננו יכול לפעול — אלא אם כן קיימת במסגרתו מידת הסכמה בין חבריו וסיעותיו לגבי או־תם העקרונות שהם יסוד הדימוקרא־טיה הפרלמנטרית.

בין עקרונות אלו יש, לדידי, מקום ראשון לנאמנות־היסוד למדינה, שעה שהיא מוקפת אויבים. הרי נאצר הכריז וממשיך להכריז כי הוא במצב מלחמה עם ישראל. ויתר על כן, הוא שולל אפילו כי ישראל קיימת: שבויים ישר־אליים לא יוחשבו כשבויים בעיניו. ו־הוא מנהל מלחמה זו בדרכים ההופכות אותו לפושע־מלחמה: די להזכיר את שיסוי הפידאיון שלו נגד אזרחים, נ־שים וטף. הוא נתמך במלחמה זו על ידי מדינה, שאנשי מק„י מודים בגלוי, תנאיו.

ולמרות שאפילו ממשלת וושינגטון איננה מקבלת את התנאים הללו, ה־מוסרים את זכות ההכרעה על עצם פעולת כוח האו„ם לידי נאצר — ממ־שיכה עצרת האו„ם, בשתוף פעולה מלא עם אנשי סטייט־דיפרטמנט ועם אדון האמרשלד, לדרוש ביצוע חד־מרוצה ממנה, ולכסות בשתיקה על הח־לטות האו„ם, שנאצר מפיר אותן בגלוי ומבטיח להפירן גם להבא.

במצב זה מה פלא שנאצר מדמה ב־נפשו, כי יש לו אפוטרופסים וגואלים באו„ם שהנם עוורים לגבי כל הפקרי־תו, ושמותר לו לעשות כל מעשה פשע שיעלה בחפצו.

ובכן, אחרי שראה את יחסו של אדון המרשלד אליו ואת המצב בעצרת — גברה אכזריותו על פחדנותו והוא הת־חיל ברדיפות, בהחרמות, מאסרים וב־גרושים.

רשימת האחראים שבעקיפין — א־רוכה היא. בראשה: אדון האמרשלד.

*

ביום ד' אמר מר ב. ג. בכנסת: רפיח שוחררה וראינו בהודעה זו חזרה על דעתו מלפני אותה הודעה ב־11 בנובמבר. ושמחנו. שוחררה ר־פיח — תאם מותר להסגיר חלק ה־מולדת שנשוחרר ודין כן הרצועה — כדין הדרומית שבבקודותיה. הריהי רפיח. וכאילו בכדי לחזק את תוכן דב־ריו אמר מר ב.ג.: הפולש המצרי ל־עו לם לא יחזור לרפיח.

ואדון שמחנו.

אך הנה נודע, כי בשיחה עם כתב העתון „סטאר" הדרום־אפריקאי דיבר ב.ג. בלשון הרבה פחות ברורה.

האם תפנה ישראל אל צרות עתה?

— התשובה: „נחכה ונראה".

והעיקר בעדיד הרצועה — הוא לפי דברי מר ב. ג. לכתב ה„סטאר" — האם תיהפך הרצועה שוב לנקודת מוצא להסתננות פידאין; ולגבי סיני העיקר הוא — האם שם יהיה בסיס לתוקפנות מצרית.

אין למעשה שוני לגבי בעיות הע־תיד בין הרצועה לבין סיני. והרי ה־ממשלה הבטיחה לפנות את סיני ב־תנאים מסויימים.

ואמנם — מתגלגלת אי־שם תוכנית למסור את הרצועה לשלטון האו„ם, שלא תהיה לנאצר (שאין לו שום זכות עליה, ואף פעם לא סיפחה אל ארצו ולא לנו שהיא חלק ממולדתנו). אולם אם פלוני סבור, כי הרצועה שבידי ה־או„ם לא תהיה בסיס לפידאין — אי־ננו אלא טועה. הפידאין יפרחו, יפרו וירבו בצל שלטון האו„ם, שלא יוכל להפריע להתארגנותם בסיועם של ה־מצרים, ומאידך יהיה להם מגן בפני כל פעולת עונשין, שמר ב. ג. קורא לזן „הגנה אקטיבית".

ולמה להגיד „נחכה ונראה" — לגבי עתידו של חלק מהמולדת? אם הממש־לה גמרה אומר להחזיק ברצועה — צריך להגיד דבר זה בגלוי ומראש. חוסר הבהירות בענין זה לא יכול אלא לעודד את תאבון הפולשים המצרים — ולזרוע אשליות המסוכנות לגבינו בק־רב אנשי האו„ם.

*

הסתבכות מסביב לסוריה שותפות לה מדינות רבות ומספרן עולה.

עיראק ותורכיה — המתיחות בינן לבין סוריה הולכת וגוברת. איבה גלו־יה שוררת בין דמשק לבגדד. והצבא התורכי רוכז גם הוא, בגבול סוריה, אם אפשר להאמין לדברי הסורים. מ־איך גיסא, אם נכון הוא שצבא סוריה

מלחמה ביהודים!

ראשי־ממשלה

יהושע אבריל

ניפוח מהדש...

לבנון על פרשת דרכים

ה. בן־מאיר

סרובה של ממשלת לבנון להצטרף לברית הצבאית מצרים־סוריה־ירדן והחלטתו של נשיא לבנון לא לנתק את היחסים הדיפלו־מטיים עם צרפת עוררו את זעמו של העולם המוסלמי והכריחו מנהיגים ערביים רבים, ביחוד בסוריה ובמצרים, לגלות את חכניר־תיהם האנטי־לבנונית זמן רב לפני שהתר־כזנו לעשות כן. ביום ה־2 בנובמבר הת־קיימו הפגנות אנטיזוגריות סוערות בחלב. הסוכנים הסוריים בלבנון מסיתים את ה־אוכלוסיה המוסלמית נגד „הבוגדים הנו־צריים" בענין הערבי, והממשלה מואשמת באורח גלוי בקשירת קשר עם מעצמות המערב. הדיקטטור המצרי נאצר, שיצא מ־כליו בשעת שיחתו עם השגריר הלבנוני בקאהיר, אמר: „תמיד השתדלתי בלבנון, ו־עכשו הגעתי למסקנה, כי יש לסלק ארץ זו מן המזרח הקרוב, הואיל והיא אינה אלא ראש גשר של הנצרות כחלק זה של העולם".

בעת ובעונה אחת הצהיר נאצר, כי ידידו, נשיא סוריה, הזהירו תמיד בפני ציבעוזתה של לבנון הנוצרית המקיימת קשרי תרבות, רוח וכלכלה עם הציביליזציה הנוצרית־מע־רבית, ובתור כזו הנה אבר זר בתוך הגוף של המזרח הקרוב הערבי.

המנהיגים הרוחניים, הדתיים והמדיניים של לבנון הנוצרית מוסרים לעצמם זה שנים רבות דין וחשבון כי אך ישיגו המנהיגים המוסלמיים־ערביים את מטרתם ויכערו את ישראל מן המפה הפוליטית של המזרח ה־קרוב, אבל אנו מסתכנים בכך שנתבולל בתוך הנוזה הכללית של היום, שאבד כל פיקוח עליה. אם הסורים ישיגו את מטרתם ויחריבו את ישראל, נוקף על ידי עולם מוס־למי עוזיין. אם הסורים יצליחו לזרוע מתפכה בעיראק, ניזחה בתוך מ־מוסלמי, וגורלנו יהיה כגורלה של ישראל".

יש לה הודות, כי מנקודת השקפתו של נאצר והחבורה הצבאית של מצרים הספורה חזון אימפריאליסטי של קיסרות מוסלמית חדשה שתשתרע מגדות גיבלרטר עד למרדר הפרסי (עם קנלונית עצומה ביכשת אפריקה), ודאי שקיים הגיון ברזל בדרישתם וכוזנתם לסלק את ראש־הגשר הנוצרי במזרח הקרוב מיד לאחר שיעמדו עם ישראל". אפילו בעיצומו של האבק הפוליטי החריף לקיומה, לא הפסיקה החברה הצבאית את מצרים מפעולותיה ביבשת אפריקה, ביחוד באיזור השפעה הנוצרי. הנספח הצבאי של מצ־

(סוף בעמוד 7)

יוסף שוסמן

סליחה, על כי עדיין אנו נושמים...

אם לפני שבוע ראינו בהתנגדות של דאג המרשילד סכנה למעמדנו המדיני, הרי במשך השבוע קרו דברים המוכיחים כי המוכיר הכללי של האו„ם לא רק אויבנו ה־מובהק, אלא גם סתם אנטישמי.

יחסו הגס אל שרת החוץ של מדינת ישי־ראל אשר התבטא בסירובו להיפגש עמה — שהנו תקרית ללא תקדים באו„ם; הזרי־ות שהוא גילה בדרישתו לבזוק מה נעשה ברצועת עזה אחרי שעכרה לשלטון ישראל; לחצו הבלתי מרוסן על מדינתנו להוציא את הצבאות מסיני ללא תנאי ללא סיי, וללא דיחוי; שתיקתו המפתיעה בענין גירושם שדיותם ואולי גם הירצחם של יהודי מצ־רים האומללים; התעלמותו המזעזעה ש־המצרים מסרבים אף לענות בענין גורלם של שבוייהם המעטים הנמצאים כידיהם — כל אלה חורגים במידה כזו מהתנהגות פו־ליטית־דיפלומטית רגילה, ותהי אפילו עויינת, שאין להסביר את הדבר אלא באנטישמיות זואולוגית.

וכולנו עומדים תוהים ושואלים, מה עושה לעומת כל זה ממשלת ישראל?

גב' מאיר שהיא כל כך רגישה לגבי כל גינוני הנימוסין בפנים הארץ, בפרט ביחס האופוזיציה לממשלה, לא הגיבה כלל על הלבון מצד מוכיר האו„ם. אולם אין זה ענינה הפרטי, שהיא תוכל לראות עצמה רשאית לבלוע בשתיקה את נסותו של מר המרשילד. גב' מאיר, כשהיא מופיעה באו„ם, מייצגת את מדינת ישראל הריבונית, ואנחנו בתור אזרחי המדינה מוחים כחריפות לא רק נגד הלבון אלא גם נגד הוסר כל תגו־בה מצד שרת החוץ.

כי הם שומרים לה אמונים בלתי מוג־בלים. והם הנם עקביים: הם עומדים לצידה של מצרים — נגד ישראל — בכל תעמולתם, אף מעל במת הכנסת.

אני חוזר ואומר: שני עקרונות הם י

פרופסור ד"ר יוסף קלוזנר

ארבעת הנצחונות של יהודה המכבי

הצלחה מיוחדת היתה למשפחת־החשמונים, חמשה אחים היו, וכולם גיבורים וכולם מסו־רים לעמם עד נשימתם האחרונה, וכולם חיים בשלום זה עם זה ונשמעים זה לזה. אין אחד מתקנא בחברו, ואפילו הבכור נשמע לצעיר בשנתמנה זה לראש.

ומתתיהו ידע את בניו, בחירה יותר טובה מבחירתו של יהודה המכבי לראש ומפקד אי־אפשר היה שתעשה. ספר חשמונאים א' אומר עליו: „הוא דמה לאריה במעלליו, ולכפיר שואג לטרף."

כן, כפיר היה יהודה המכבי: לא חת מפני כל במלחמה. הוא היה אספרטיג בחסד־עיון, ובחוד עם זה לא שקל ולא חשב כל הימים את כוחותיו לעומת כוחותיהם של אויביו: תמיד הביא בחשבון עוד כוח אחד, בלתי־חמרי ו־בלתי־משוקל — כוחו של הרצון הלאומי ל־חיות. בשעה שאין לפני האומה דרך אחרת אלא או לנצח או לעבור מן העולם — אי־אפשר לה שלא תנצח.

אבל „גור־אריה יהודה" זה לא נשען על כוח בלבד, ואף לא דמה לגבורים עוד־הנפש וקשי־הלב, שבוטחים על חילם בלבד: „הוא הצניע לכת עם ה' אלהיו". יהודה המכבי ראה בנצחונותיו את יד־ה' העושה פלא. הוא לא נטל שרדה וגדולה לעצמו זולת זו שהיתה הכ־רחית לעומד בראש־העם באותו זמן ויוצא־מן־הכלל. קשה, אפשר קשה יותר מדאי, היה יחסו לתתיונים, שבהם ראה את מקור־האסון, שבא על עמו. אותם דרף בלא רחמים וחינינה, בעד שאר העם מסר את נפשו ממש. החייבים הערינו־הו והיו נכונים לבוא באש ובמים על־פי מצותו, ואחיו אהבוהו ונשמעו לו כמו ל־אביהם.

מיד אחר מיתתו של מתתיהו גדל חילו של יהודה, באופן שיהודה נעשה מוכשר לערוך מלחמה גלויה על הסורים. שמע זאת אפו־לוניוס, שר־צבאו של אנטיוכוס, ומיהר לאסוף חיל גדול של נכרים וגם של שומרונים.

על השומרונים באותו זמן כבר המליץ יוסף בן מתתיהו, ש„הם חושבים את עצמם יהודים כשיש להם טובת־הנאה מזה; ואולם, כשיש להם צורך בדבר — מיד הם נעשים גויים גמורים. כששמעו השומרונים, שהיהודים נר־דפים על שהם נאמנים לה', הודיעו מיד, שדבר אין להם עם היהודים, שהרי הם בני־בניהם של הגויים הקדמונים, אז שהם צירופים יוש־בים בשכם, ושהמקדש שלהם שעל הר־גריזים לא נבנה לשם אל־עליון כלל, ואך מפני ה־צרות, שהשיגו את אויביהם, קבעו אלה לחוג את היום, שהיהודים קוראים לו „יום־השבת". ולפיכך מוכנים ומוזמנים „הצירונים משכם" לעזור את שביתת־השבת ולהקדיש את בית־המקדש שלהם, „שלא הוקדש לשום אל־ל... ויאוים היתנו. כמובן, הסכים אנטיוכוס לכך, והנמיך הוא כחש זה מהם, כן ה„אחים ה־נפשעים", אף חיל, שילחם ב־יהודים אחיהם, הצטיינו לאפולוניוס.

וזה יצא בחיל כבד לקראת יהודה, כדי ל־נסא מערד בראשיתו קולם שיתרחב.

* • *

יהודה לא המתין עד שיתקיפהו אפולו־ניוס. חילו של אפולוניוס לא היה גדול: ב־טוח היה, שהתיר היחוני המנוסה יצבת בקלות את חיל־המתנדבים היהודי. יהודה יצא ל־קראתו והתנפל על חיל־הסורים לפתע פתאום, בשעה שלא ציפה אפולוניוס לכך. החיל ה־סורי נבהל — ועם־רב נפל ממנו. וגם אפולו־ניוס היה בתוך הנופלים. אז קלף יהודה את חרבו של אפולוניוס וצמד אותה אל מתניו. ומאז לא נפרד עוד מחרב־אותו זו.

היהודים מצאו על שדה־הקרב שלל רב: כלי־זין ובגדים וציידה. ומצב־חילו של יהודה הוטב גם בחומר, גם מה שרוחו נתעודדה על־ידי נצחון זה במלחמה גלויה, אף על־פי חיל לא־גדול כל־כך.

אז ביקר סירון, „ראש צבאות־סוריה", ל־צאת לקראת יהודה. הוא לא רצה להאריך את הנקמה. יהודה יתבצר ויתחזק ע"י הנצחון שהרי על־ידו יתוסף עוד לחיל האפולוני המון מתנדבים בעם. הרבה מן המתיתונים, כשראו, שהרבה מן הבוגדים בעמם חוזרים בתשובה ונלוים על חיל־יהודה, באו לזרתו של סי־רון. והם הם שהיו לו מורי־דרך: הלא הם ידעו את השבילים של הרי־יהודה יותר מן ה־יוונים.

על־יד בית־חורון, צפונית־מערבית לירו־שלים, פגע הצבא היווני בצבא ישראל. חילו של סירון היה גדול הרבה מזה של אפולו־ניוס, — סוף־סוף עדיין לא חיו היהודים מ־לומדי מלחמה.

יהודה אמץ את לבם. הוא הזכירם, שהם נל־חמים על דתם, וביחוד עם זה — על נשמר־תיהם של נשיהם ובניהם. דברים אלה הלהיבום, ועודדם גם מה שיהודה היה להם לכותפ — הלך לפניהם. הם התנפלו על החיל היווני ו־רדפו אותו עד מעלה בית־חורון, כשמונה מאות איש נפלו מן היוונים והשאר ברחו ל־ארץ־פלשתים.

* • *

שפר של יהודה יצא אחר הנצחון השני עד למרחק. שמעו הגיע עד לאוזני של אנטיוכוס אפיפנס. עד עכשיו חשב את כל המרד למעשה־ערות, להתפרצות פרועה של קנאים מועטים. עכשיו נוכח, שיהודה המכבי הוא אויב עז, שראוי לשים אליו לב. אנטיוכוס, עצמו, הוצ־רך אז (בשנת 166-165) לצאת למלחמה על ה־פרתיים, ועל־כן הפקיד את לוסיאס בתור שליט על הארץ ובתור המחנך של בנו ה־קטן. אנטיוכוס החמישי אבפאטור, שמינה אותו גם־כן מלך־מושל־משנה ביחד עם אביו, וגזר על לוסיאס לצאת בחיל כבד על יהו־דה המכבי ולשים קץ למרד, יהא באיזה מחיר שיהיה! יתר על כן: לאבד ולהשמיד את היהודים, למכור לעבדים מן הצפון לדרום, כדי לשלם קונטריבוציה לרומי; ולהנחיל את כל ארץ־יהודה לנכרים! — לוסיאס הפקיד מצדו שלושה מפקדי־צבא: את תלמיו; את ניקנור; ורומ־גוס, ויעצו של אנטיוכוס בכל דבר־השמד ונתן להם 40.000 רגלים וגם 7,000 רוכבים, ואל צבא זה נלוו גם גדודים מסוריה ומ־פלשת, ונצחונם היה ודאי כל־כך בעיני־כל עד שבאו סוחרים נכרים אל המחנה הסורי וארורות של כסף וזהב וכבלים ביידיהם, כדי לקנות ולכבול את העבדים המרובים מתוך היהודים, שיפלו בשבי במלחמה זו וימכרו לעבדים, כמנהגם של אותם הימים בגיגע לשבויי־מלחמה.

המצב היה מסוכן מאוד. האויב כבר בא עד עמאוס, לערך שלש מילין מירושלים, מע־רבה לה. חילו של יהודה היה הרבה קטן מחיל נכרי זה, צריך היה לאמץ את כל ה־כוחות הרוחניים־כל — להתקבץ ולהתכנס ר־לעודד את רוחו של הצבא הלאומי: אם אי־אפשר לנצח על־ידי המספר, צריך לנצח על־ידי ההתלהבות של הנלחמים בעד דתם, עמם וארצם.

בירושלים אי אפשר היה לאסוף אי אסי־פה לאומית: היא היתה כולה בידי נכרים־אויבים ומתיתונים בוגדים. ולפיכך קרא יהו־דה לאספה רבה במצפה, שהיא קרובה ל־ירושלים (היום: „נבי־סמואל" — על שם שמואל הנביא): ונתקדשה בעיני העם: „כי מקום־תפלה היה במצפה בראשונה לישראל" — אומר בעל ספר חשמונאים א', בימי שמר־אל הנביא נאסף ישראל במצפה, ומשם יצאה תשועה לעם כן דברי החשמונאים ב', ח', י, הוי הפעם לסורים 20.000 איש, ולדברי חש־מונאים א', ג', ל"ט — 47.000 איש). הדברים של תפילת „על הניסים": „מסרת גבורים ביד חלשים ורבים ביד מעטים", נתקיימו ה־פעם במלואם. וכן נתקיים אף סיפם של דברים אלה: „ורשעים ביד צדיקים". מי ליכד את יהודה ואת ה„חסידים" טכסיסי־מלחמה נפל־אים אלה? מי עשה את הנפלאות הגדולות? — הלא רק הרגש הלאומי הנלהב וההכרה הדתית העמוקה. הרגשה זו, שהיהודים הם הצדיקים ואויביהם הם הרשעים, היתה לכל בני החיל הלאומי ולא היתה לשכיריו הגל־חים־בכסף של אנטיוכוס. וזה מקור הנצחון המפלא.

שלל רב מצאו היהודים במחנה־הסורים: „זהב הרבה וכסף, ותכלת וארגמן ועושר רב. ובאשר שבו, שרו והודו לה', כי טוב כי לעולם חסדו".

אש יש מזמורי־תהלים מימי־החשמונאים, נתחברו הנלהבים והחגיגיים שבהם („הלל", „הודו", ועוד) לאחר נצחון גדול זה.

ולוסיאס, השליט הזכור, ששלח את „גור־ריאס, אי־אפשר היה לו להשלים עם מפלה נוראה ומחפירה כזו. ובכן הוא מהר ואוסף חיל יותר כבד (לדברי חשמונאים א', ד', כ"ח — 60,000 רגלים וגם 5.000 פרשים). ועוד בסתיו שנת 165 הוא יוצא לקראת יהודה לא מצפונה של ארץ־ישראל, כאפולוניוס, סירון וגורגיאס, אלא מדרומה, מצד ארץ־אדום, באופן שקרב אל רבץ־מחנהו של יהודה דרך ארץ־פלשתים ודרך חר־יהודה. הוא מגיע עד בית־צור, בעשרים מיל מירושלים בדרך העולה לחברון. חילו של יהודה גדל בזמן

(סוף בעמוד 6, טורים 7, 8)

זכרו את החרפה!

ויהי כאשר הזעיק יהודה את אנשיו ויהיו פקודיהם למספרם שש אלפים איש וידבר אל לבם ויאמר: אל תגורו מפני הגוים אל תערדו מפני המונם היצאים באון ובעול לקראתנו לכן התחזקו והיו לאנשים: זכרו את החרפה אשר שמו את מקדש ה' ואת החרפה אשר עשו בקריה הקדשה ויזילוה וכי הפרו כל חקות אבותינו: הן המה חוסים במגנם וברב כחם ואנחנו בשם אלהינו נגביר אשר ברגע יכלה כל היצאים לקראתנו, ומחרונו ימוטו כל מוסדי ארץ: ויספר להם את התשועה אשר עשה ה' לאבותינו בהכתו במחנה סנחריב, מאה ושמנים וח־משה אלף איש בלילה אחד: וכאשר הושיעם יד ה' מן השמים במלחמת בבל לקראת הגלתים: כי מספר היהודים היה שמנת אלפים ונלוו אליהם ארבעת אלפים מקדנים: ואלה לא קמו ולא עמדו מפחד והיהודים לבדם השחיתו עשרים ומאה אלף איש ארצה: כי הופיע ה' ממרום עליהם ויגברו ויעשו חיל.

(חשמונאים ח', י"ח—כ"ז)

ורוח ה' צלחה על יהודה המכבי ועל אנשיו וילכדו את העיר ואת המקדש: ויהרסו את המזבחות ואת בתי־הגלולים אשר הקימו הגוים בחוצות העיר: ויהי אחרי טהרם את — הבית ויעשו מזבח חדש ויציאו אש מן — האבנים אשר לקטו ויקריבו את קרבניהם לה' מקץ שנתים ימים: ויקטירו ויע־ריכו את הנרות ויתנו את לחם הפנים על שלחן ה': וכאלה כל אלה נפלו על פניהם ויתחננו אל ה' אלהים לאמר: אנא ה' שמרנו לנצח מצרה כזאת אשר באתנו: ואם חטאנו־לך יסרנו כחסדך ואל תתננו עוד בידי זרים המחרפים את שם קדשך: ומאת ה' היתה זאת לחטא את הבית בעצם היום ההוא אשר טמאו אותו הגוים והוא יום העשרים וחמשה לירח כסלו: ויחגו חג לה' שמנת ימים כימי חג־הסכות ויזכרו את הימים מקדם בחגגם את חג הסכות בהרים ובמערות ויתעו בישימון בבהמות שדה: ויקחו ערבי נחל וכפות תמרים וישירו שיר שבח והודיה לה' אשר נתן להם עז ותשועה לטהר את בית מקדשו: ויעבירו בכל ערי יהודה לחג את החג הזה מדי שנה בשנה.

(חשמונאים י', א—י"ב)

ביקור חטוף בישראל ה„שלישית"

אבא פיקרא

א

התכונה רבה: סיור עתונאים ב„רצועה". ואין „רצועה", אלא עזה ובנותיה. הודרו ב־כ־משרד הבטחון, המלווה את השיירה, ויצק עיד בת"א „בפית זמת" לתוך חבית ההתרב־שות של הנוסעים. בהזדרו: ב„רצועה" אין נזירים, שמלאו ימי־נזרם וראי־אפשר היה להם להביא את קרבנם, את הכבשים ואת ה־מעשרות, שאי־אפשר היה להביאם במקדש ולהתחם לכהנים, שיאכלום בטהרה בירו־שלים.

בזה רצה יהודה לעורר בחייליו את רגש הקנאה לאמונה הנרדפת, וגם זכרוונות־קדו־מים — זכר הנצחונות על הפלשתים הער־לים עורר במצפה. הכהנים תקעו בשופרות וקראו בקול גדול לאלהים — ורגש־האמו־נה ורגש־הלאומיות נתעוררו בלבבות כ־אחד. אם יש מזמורי־תהלים מימי־החשמו־נאים, נתחברו העומדים שבהם (אפשר, „אשרי המימי דרך" — מזמור קי"ט — ו־עוד) בשביל עצרה גדולה זו.

הבנה פסיכולוגית עמוקה מצדו של יהו־דה המכבי נתגלתה בכל המעשים האלה. הוא ידע, שנצחונם של חיילים מועטים ובלתי־מוסוכסים על חיל מסודר ומרובה במספרו ממנו תלוי אך ורק בתגבורת של כוחות־הנפש. ולפיכך עשה כל מה שאפשר כדי ל־הגביר את הכוח הרוחני של צבאותיו.

* • *

אבל יהודה אינו סומך על „רוחניות" זו בלבד. עם כל בטחונו העצום באלוהיו הוא עושה כל מה שאפשר כדי להבטיח לעמו את הנצחון גם על־ידי טכסיסי־מלחמה מת־אימים. שוב אין המלגה הלאומית אספסוף של פליטים ומסתתרים, כמו בימי־מתתיהו, אלא צבא מהוגן, מסודר ומלומד־מלחמה. יהודה מצווה לכל מי שנשא אשה או בנה בית או נטע כרם ולכל הירא ורך הלבב — שילך וישוב לביתו, כבצאת־התורה.

ואף־על־פי־כן נשארו אז ליהודה ששת־אלפים חיילים אמיצי־לב ומחוסרי כל דא־גה; והוא מפקיד עליהם „שרי־אלפים, שרי־מאות ושרי חמישים". בדרשתו הנלהבת ל־עודד את שביתת־השבת ולהקדיש את בית־המקדש שלהם, „שלא הוקדש לשום אל־ל... ויאוים היתנו. כמובן, הסכים אנטיוכוס לכך, והנמיך הוא כחש זה מהם, כן ה„אחים ה־נפשעים", אף חיל, שילחם ב־יהודים אחיהם, הצטיינו לאפולוניוס.

וזה יצא בחיל כבד לקראת יהודה, כדי ל־נסא מערד בראשיתו קולם שיתרחב.

* • *

יהודה לא המתין עד שיתקיפהו אפולו־ניוס. חילו של אפולוניוס לא היה גדול: ב־טוח היה, שהתיר היחוני המנוסה יצבת בקלות את חיל־המתנדבים היהודי. יהודה יצא ל־קראתו והתנפל על חיל־הסורים לפתע פתאום, בשעה שלא ציפה אפולוניוס לכך. החיל ה־סורי נבהל — ועם־רב נפל ממנו. וגם אפולו־ניוס היה בתוך הנופלים. אז קלף יהודה את חרבו של אפולוניוס וצמד אותה אל מתניו. ומאז לא נפרד עוד מחרב־אותו זו.

היהודים מצאו על שדה־הקרב שלל רב: כלי־זין ובגדים וציידה. ומצב־חילו של יהודה הוטב גם בחומר, גם מה שרוחו נתעודדה על־ידי נצחון זה במלחמה גלויה, אף על־פי חיל לא־גדול כל־כך.

אז ביקר סירון, „ראש צבאות־סוריה", ל־צאת לקראת יהודה. הוא לא רצה להאריך את הנקמה. יהודה יתבצר ויתחזק ע"י הנצחון שהרי על־ידו יתוסף עוד לחיל האפולוני המון מתנדבים בעם. הרבה מן המתיתונים, כשראו, שהרבה מן הבוגדים בעמם חוזרים בתשובה ונלוים על חיל־יהודה, באו לזרתו של סי־רון. והם הם שהיו לו מורי־דרך: הלא הם ידעו את השבילים של הרי־יהודה יותר מן ה־יוונים.

על־יד בית־חורון, צפונית־מערבית לירו־שלים, פגע הצבא היווני בצבא ישראל. חילו של סירון היה גדול הרבה מזה של אפולו־ניוס, — סוף־סוף עדיין לא היו היהודים מ־לומדי מלחמה.

יהודה אמץ את לבם. הוא הזכירם, שהם נל־חמים על דתם, וביחוד עם זה — על נשמר־תיהם של נשיהם ובניהם. דברים אלה הלהיבום, ועודדם גם מה שיהודה היה להם לכותפ — הלך לפניהם. הם התנפלו על החיל היווני ו־רדפו אותו עד מעלה בית־חורון, כשמונה מאות איש נפלו מן היוונים והשאר ברחו ל־ארץ־פלשתים.

* • *

שפר של יהודה יצא אחר הנצחון השני עד למרחק. שמעו הגיע עד לאוזני של אנטיוכוס אפיפנס. עד עכשיו חשב את כל המרד למעשה־ערות, להתפרצות פרועה של קנאים מועטים. עכשיו נוכח, שיהודה המכבי הוא אויב עז, שראוי לשים אליו לב. אנטיוכוס, עצמו, הוצ־רך אז (בשנת 166-165) לצאת למלחמה על ה־פרתיים, ועל־כן הפקיד את לוסיאס בתור שליט על הארץ ובתור המחנך של בנו ה־קטן. אנטיוכוס החמישי אבפאטור, שמינה אותו גם־כן מלך־מושל־משנה ביחד עם אביו, וגזר על לוסיאס לצאת בחיל כבד על יהו־דה המכבי ולשים קץ למרד, יהא באיזה מחיר שיהיה! יתר על כן: לאבד ולהשמיד את היהודים, למכור לעבדים מן הצפון לדרום, כדי לשלם קונטריבוציה לרומי; ולהנחיל את כל ארץ־יהודה לנכרים! — לוסיאס הפקיד מצדו שלושה מפקדי־צבא: את תלמיו; את ניקנור; ורומ־גוס, ויעצו של אנטיוכוס בכל דבר־השמד ונתן להם 40.000 רגלים וגם 7,000 רוכבים, ואל צבא זה נלוו גם גדודים מסוריה ומ־פלשת, ונצחונם היה ודאי כל־כך בעיני־כל עד שבאו סוחרים נכרים אל המחנה הסורי וארורות של כסף וזהב וכבלים ביידיהם, כדי לקנות ולכבול את העבדים המרובים מתוך היהודים, שיפלו בשבי במלחמה זו וימכרו לעבדים, כמנהגם של אותם הימים בגיגע לשבויי־מלחמה.

המצב היה מסוכן מאוד. האויב כבר בא עד עמאוס, לערך שלש מילין מירושלים, מע־רבה לה. חילו של יהודה היה הרבה קטן מחיל נכרי זה, צריך היה לאמץ את כל ה־כוחות הרוחניים־כל — להתקבץ ולהתכנס ר־לעודד את רוחו של הצבא הלאומי: אם אי־אפשר לנצח על־ידי המספר, צריך לנצח על־ידי ההתלהבות של הנלחמים בעד דתם, עמם וארצם.

בירושלים אי אפשר היה לאסוף אי אסי־פה לאומית: היא היתה כולה בידי נכרים־אויבים ומתיתונים בוגדים. ולפיכך קרא יהו־דה לאספה רבה במצפה, שהיא קרובה ל־ירושלים (היום: „נבי־סמואל" — על שם שמואל הנביא): ונתקדשה בעיני העם: „כי מקום־תפלה היה במצפה בראשונה לישראל" — אומר בעל ספר חשמונאים א', בימי שמר־אל הנביא נאסף ישראל במצפה, ומשם יצאה

יהודה המכבי: לא ביישת אותי אחי!

התגובה שבוששה לבוא

שלמה מרין

אחת האכזבות הקשות, שנגרמה לנו בשבועות האחרונים, הגורליים כל כך, כאשר התקבצו נגדנו הגויים וכא־שר כל מי שהשתנו בלבו ראה את „חובתו הקדושה" בכך לבעוט בנו ו־להסתער עלינו, כעל ה„תוקפנים ומסכ־ני שלום העולם" — היה קול ענות ה־חלושה, שבא אלינו מצד בן־בריתנו ה„נאמן ביותר", לכאורה, — הוא עם ישראל עצמו.

מה עם בכך, שנצבוט את הלחיים שלנו בעצמנו ונדבר על „התגובה האדירה ות־ילהבת", שעורר המבצע המזהיר של צבא ישראל אצל יהודי התפוצות? וודאי, היהו־דים מסאן־פרנציסקו ועד מלבורן שמחו ל־נצחוננו. הם ישבו על יד המקלטים ועקבו בענין ובמתח אחר המתרחש בימים הדרמ־טיים ההם, ונשמתם חרדה לנו ולגורלנו. ה־בעוד צבא ישראל זונק אל הסואץ, ובמכה את גייסות המצריים שזק על ירך, נתמלא לבם גאווה על אחיהם, גיבורי־החיל, המ־חדשים אי־שם במדינה קטנה על שפת ה־ים־התיכון את מסורת הגבורה המפוארת של העם העברי העתיק. הנה קם לנגד עי־ויהם דור המכבים לתחיה, והנשמה היהו־דית לא תתמוגג, הלב היהודי לא יירוץ?

הם היו אתנו, יהודי התפוצות, בימי הנ־צחון. הם לא עזבו אותנו גם בתקופת המ־חלושה, שבא אלינו מצד בן־בריתנו ה„נאמן ביותר", לכאורה, — הוא עם ישראל עצמו.

מה עם בכך, שנצבוט את הלחיים שלנו בעצמנו ונדבר על „התגובה האדירה ות־ילהבת", שעורר המבצע המזהיר של צבא ישראל אצל יהודי התפוצות? וודאי, היהו־דים מסאן־פרנציסקו ועד מלבורן שמחו ל־נצחוננו. הם ישבו על יד המקלטים ועקבו בענין ובמתח אחר המתרחש בימים הדרמ־טיים ההם, ונשמתם חרדה לנו ולגורלנו. ה־בעוד צבא ישראל זונק אל הסואץ, ובמכה את גייסות המצריים שזק על ירך, נתמלא לבם גאווה על אחיהם, גיבורי־החיל, המ־חדשים אי־שם במדינה קטנה על שפת ה־ים־התיכון את מסורת הגבורה המפוארת של העם העברי העתיק. הנה קם לנגד עי־ויהם דור המכבים לתחיה, והנשמה היהו־דית לא תתמוגג, הלב היהודי לא יירוץ?

הם היו אתנו, יהודי התפוצות, בימי הנ־צחון. הם לא עזבו אותנו גם בתקופת המ־חלושה, שבא אלינו מצד בן־בריתנו ה„נאמן ביותר", לכאורה, — הוא עם ישראל עצמו.

רבים מאתנו זוכרים עדיין את גל ההפגנות הסוערות, שחלף בקרב תפו־צות הגולה לפני עשרים, שלושים ש־נה, כשהעז מאן־דהוא, בריטי או ערבי, לפגוע ביהודי בארץ־ישראל. כל מאו־רע קטן עורר אז הד עצום בין מיליוני היהודים מורשה ועד ניו־יורק (כן, גם בניו־יורק!)... היום, בהשקיפנו ל־אחור, כמעט ונדמה לנו, כי הסערות הגדולות שהתחוללו אז, לא עמדו ב־פרופורציה הנכונה לגבי המאורעות הקטנים יחסית, אשר עוררון.

אנו יודעים, שמאז אותה תקופה שיכלנו את יהדות מזרח־אירופה, שעמדה בראש ה־מאבק הציוני, עם זאת ועל אף זאת — הרי עדיין נותרו מיליוני יהודים בעולם, ובינ־הם גם יוצאי מזרח־אירופה — באנגליה, בארה"ב, באמריקה הלטינית, — וכיצד קפא לבם היהודי המוער?

לא בלי כוונה דלגנו על יהדות רוסיה או על שרידי היהדות שתחת שלטון סובייטי אחר. את „תובתם" העביר לנו דדיו מוס־קבה — ונכמרו רחמינו על אחינו האנוסים שם, כשם שנכמרו רחמינו על אחינו המ־שועבדים בארצות האיסלם. אך הבה ונבדוק את תגובת היהודים בארצות החופשיות, בהן מרוכזים כ־8 מיליון נפש מעמנו, מס־פר גדול פי ארבע מאשר בישראל.

נקח את אנגליה, המונה כ־40 רבוא יהו־דים. מה אירע שם? ראש ועד הקהילות היהודיות ומנהיג „ציוני" ציר־הפרלמנט מאנור, לא זו בלבד שהא התייצב ללא סיג מאחוריו מבצע ההגנה העצמית של ישראל — אלא אף גינה את „מעשה התוקפנות הישראלי", וכרכו יחד עם הפעולה ה„אימ־פריאליסטית" האנגלי־צרפתית. מעשה נבלה זה נעשה על ידו בהיותו נציג מפלגת ה־„לייבור" בפרלמנט, והנכון הוא, שיהודים רבים באנגליה יצאו נגדו במחאה חריפה. אלא שנשאלת השאלה, אם הרגיש אף אלה בנ־אי אז מתאמם נגד עמדת ציר ה„לייבור" משום שראו בה חילול הכבוד היהודי או — משום שנפגעו כאורחים בריטיים, המצודים במפגלת השמרנים ומצדיקים הן את הפעו־לה הישראלית והן את האינטרבנציה האנגלו־צרפתית בסואץ. מכל מקום, אפשר להניד שגם בין יהדות אנגליה היו ה„דעות מחולי־קות" בנוגע ל„יחס", שיש לגלותו כלפי יש־ראל בשעה זו. כך במדינה, שממשלתה לא זו בלבד, שנתנה הכשר רשמי לפעולה ה־ישראלית, אלא גם ניצלה אותה לקידום ה־אינטרסים שלה, כך שההזדהות עם ישראל לא היה בה, חלילה, כדי לפגוע ב„סטייר־טיזם" הבריטי. ובכל זאת, לא היתה הזדהות גמורה עם ישראל, אלא אף התכחשות גלויה מצד כמה „מנהיגים ציוניים", שביכרו את צו ה„לייבור" על צו מצפונם היהודי והציו־ני.

למזלם של יהודי צרפת עמדה כל דעת הציבור בארץ זו לצידה של ישראל, כך שהם יכלו כולם לעמוד „מאחורינו", מבלי להחשיש כי עוררו מורת־רוח אצל המוני העם אז ב־חוגי בעלבתם. עם זאת היה אחד המעטים ש„הסתייג" גם מישראל — היהודי מנוסי פראנס. אך לעמדה זו לא היתה השפעה על דעת הקהל. על כן לא נוכל לציין לשבח את יהודות צרפת, שחרמה ללא ספק רבות לאמון ישראל בחומר וברוח, אך למעשה — לא נו־דמן לה לעמוד במבחן המאמץ המדיני וה־חברותי בתוך ארצה. סוף־סוף לא בשתיה עם הזרם ובחנת הסולידריות היהודית.

מובן, שעינינו נשואות בעיקר אל יהדות אמריקה הגדולה, בת חמשת ה־מליונים, הריזרבואר היחיד, בעל עו־צמה מדינית וכלכלית, שניתר לעמנו אחרי השואה. יש להודות, כי מבחינת הטלת משקלה לטובת ישראל, לא אי־כזבה יהדות אמריקה בדרך־כלל. ואו־לם הפעם, דווקא הפעם, כשבטחונה

איש לא יוכל לטענן, כי אמנם הטילו עש־רות מיליוני היהודים כתפוצות על כף ה־מאזניים, בשעה זו, שהיא שעת הרת־עולם לישראל, את כל כובד משקלם המדיני, ה־חברתי והכלכלי. יתר על כן: אין סימן לכך, כי הם מטילים את משקלם לכף זכו־תנו. ודבר זה מוכיח אחת מהשתיים: או שכל הדיבורים על כוחה האדיר של יהדות התפוצות הם אגדה — או ש„חציר העם", ואין הוא מוכן להריש ממשקלו אלא נוצה אחת בלבד, למען קיומה של ישראל.

רבים מאתנו זוכרים עדיין את גל ההפגנות הסוערות, שחלף בקרב תפו־צות הגולה לפני עשרים, שלושים ש־נה, כשהעז מאן־דהוא, בריטי או ערבי, לפגוע ביהודי בארץ־ישראל. כל מאו־רע קטן עורר אז הד עצום בין מיליוני היהודים מורשה ועד ניו־יורק (כן, גם בניו־יורק!)... היום, בהשקיפנו ל־אחור, כמעט ונדמה לנו, כי הסערות הגדולות שהתחוללו אז, לא עמדו ב־פרופורציה הנכונה לגבי המאורעות הקטנים יחסית, אשר עוררון.

אנו יודעים, שמאז אותה תקופה שיכלנו את יהדות מזרח־אירופה, שעמדה בראש ה־מאבק הציוני, עם זאת ועל אף זאת — הרי עדיין נותרו מיליוני יהודים בעולם, ובינ־הם גם יוצאי מזרח־אירופה — באנגליה, בארה"ב, באמריקה הלטינית, — וכיצד קפא לבם היהודי המוער?

לא בלי כוונה דלגנו על יהדות רוסיה או על שרידי היהדות שתחת שלטון סובייטי אחר. את „תובתם" העביר לנו דדיו מוס־קבה — ונכמרו רחמינו על אחינו האנוסים שם, כשם שנכמרו רחמינו על אחינו המ־שועבדים בארצות האיסלם. אך הבה ונבדוק את תגובת היהודים בארצות החופשיות, בהן מרוכזים כ־8 מיליון נפש מעמנו, מס־פר גדול פי ארבע מאשר בישראל.

נקח את אנגליה, המונה כ־40 רבוא יהו־דים. מה אירע שם? ראש ועד הקהילות היהודיות ומנהיג „ציוני" ציר־הפרלמנט מאנור, לא זו בלבד שהא התייצב ללא סיג מאחוריו מבצע ההגנה העצמית של ישראל — אלא אף גינה את „מעשה התוקפנות הישראלי", וכרכו יחד עם הפעולה ה„אימ־פריאליסטית" האנגלי־צרפתית. מעשה נבלה זה נעשה על ידו בהיותו נציג מפלגת ה־„לייבור" בפרלמנט, והנכון הוא, שיהודים רבים באנגליה יצאו נגדו במחאה חריפה. אלא שנשאלת השאלה, אם הרגיש אף אלה בנ־אי אז מתאמם נגד עמדת ציר ה„לייבור" משום שראו בה חילול הכבוד היהודי או — משום שנפגעו כאורחים בריטיים, המצודים במפגלת השמרנים ומצדיקים הן את הפעו־לה הישראלית והן את האינטרבנציה האנגלו־צרפתית בסואץ. מכל מקום, אפשר להניד שגם בין יהדות אנגליה היו ה„דעות מחולי־קות" בנוגע ל„יחס", שיש לגלותו כלפי יש־ראל בשעה זו. כך במדינה, שממשלתה לא זו בלבד, שנתנה הכשר רשמי לפעולה ה־ישראלית, אלא גם ניצלה אותה לקידום ה־אינטרסים שלה, כך שההזדהות עם ישראל לא היה בה, חלילה, כדי לפגוע ב„סטייר־טיזם" הבריטי. ובכל זאת, לא היתה הזדהות גמורה עם ישראל, אלא אף התכחשות גלויה מצד כמה „מנהיגים ציוניים", שביכרו את צו ה„לייבור" על צו מצפונם היהודי והציו־ני.

למזלם של יהודי צרפת עמדה כל דעת הציבור בארץ זו לצידה של ישראל, כך שהם יכלו כולם לעמוד „מאחורינו", מבלי להחשיש כי עוררו מורת־רוח אצל המוני העם אז ב־חוגי בעלבתם. עם זאת היה אחד המעטים ש„הסתייג" גם מישראל — היהודי מנוסי פראנס. אך לעמדה זו לא היתה השפעה על דעת הקהל. על כן לא נוכל לציין לשבח את יהדות צרפת, שחרמה ללא ספק רבות לאמון ישראל בחומר וברוח, אך למעשה — לא נו־דמן לה לעמוד במבחן המאמץ המדיני וה־חברותי בתוך ארצה. סוף־סוף לא בשתיה עם הזרם ובחנת הסולידריות היהודית.

מובן, שעינינו נשואות בעיקר אל יהדות אמריקה הגדולה, בת חמשת ה־מליונים, הריזרבואר היחיד, בעל עו־צמה מדינית וכלכלית, שניתר לעמנו אחרי השואה. יש להודות, כי מבחינת הטלת משקלה לטובת ישראל, לא אי־כזבה יהדות אמריקה בדרך־כלל. ואו־לם הפעם, דווקא הפעם, כשבטחונה

ועצם קיומה של מדינת ישראל מוט־לים על כף־המאזניים — יהדות אר־ה"ב כאילו מתכסת להטיל את מלוא משקלה לטובתנו.

לא נוכל כאן לנתח את כל הגורמים של תופעה מתמיהה זו. אנו יודעים, שגישא ארה"ב דוגל במדיניות עויינת כלפי ישראל, ושה־עתונות האמריקנית הסתייגה מהמבצע ה־ישראלי, שגרם להתערבות האנגלו־צרפתית, ששוב גרמה לסכנת מלחמה עולמית — מפנינו נרתעים הכול. ועוד יודע לנו על מנגנון התעמולה הערבי (באמצעות דורותי טומפסון), המצטיע על „גאמגותם הכפולה" שים את ההכרה, כי יש לשים קץ ל„לחץ הציוני" על מדיניות ארה"ב במזרח־התיכון, שעד כה היתה מוגדת ל„אינטרסים האמרי־קניים הטהורים".

כן עלינו לציין, כי המבצע הישראלי בא על יהדות ארה"ב כחטף, ובחודאי חלפו ימים מספר, עד שהיהודים התאוששו מההפתעה, שהוכנה להם על־ידי ישראל, וגם אז לא השיגו עדיין, מה בעצם מתרחש כאן. סוף־סוף זכרו גם הם את הבטחותיו החגיגיות של ראש ממשלת ישראל, כי לעולם לא יפתח במלחמת־מנע, וכי עצם הבעת רעיון כזה הוא „סירוף־הדעת". איש לא הכין אותם מבחינה עובדתית ופסיכולוגית למבצע סיני, ועל כן לא ידעו, אם להגיב וכיצד ל־הגיב.

ועוד עלינו לזכור, כי הציונים בארה"ב עברו בשנים האחרונות תהליך של „דיפולי־טיזציה", הוגד להם אלף פעם, ואחת, שה־פעילות המדינית וההסברתית היא ענינם של המנגנון ושל צירים רשמיים ומוסמכים מטעם ממשלת ישראל, ושאסור להם „להת־ערב" בשטחים אלה. אין ספק, ש„חינוך" זה יצר מעצורים נפשיים גם בקרב מנהיגים ציוניים, שאולי רצו לפעול, אך היסמו, מ־שום שלא ידעו, אם „התערבותם" רצויה.

אף על פי כן — לא נזכינו אצל יהדות ארה"ב למידת ההדהוד לה יכולנו לצפות בתנאים אלה. אמנם נשמעו פה ושם דברים אמיצים מפי אישים בודדים, אך בדרך כלל היה קול יהדות אמריקה קול ענות חלושה, כשמוסקבה הציפה את העולם באיומים על משלוח של רבע מיליון מתנדבים רוסיים ל־מצרים, כדי „לגרש" את „האימפריאליסטים" ולהעניש את ישראל ה„תוקפנית", לא שמע־נו קול עולה ומכריז: „מול רבע מיליון מתנדבים רוסיים למצרים — יתגייסו רבע מיליון מתנדבים, מקרב יהדות ארה"ב, ר־יחלצו להגנת ישראל". הכרזה כזו לא באה, אף לא בן השפה ולחוץ, ונתקבל הרושם, שמכל קצות העולם יתעוררו ויבואו לעז־רת אוכיונו, ורק לצדנו, ולכעננו, לא יילחם איש מן החוץ, אף לא מכין בני־עמנו בתפו־צות.

אמנם נודע על עשרות אולי מאות צעירים יהודיים, שהתדפקו על דלתות הציחיונות הישראליות וב־קשו לבייסם לצבא

בשבילי הרפואה

מאת ד"ר אליהו פגל

חיסון לשם חיסול שיתוק הילדים

לפני שבועות אחדים הודיעו לנו שלטונות הבריאות שלנו כי בקרוב תעשה בארץ פעולת חיסון גדולה נגד שיתוק ילדים וכי התעשיה הרפואית שלנו כבר מייצרת בעצמה חלק ניכר מהכמות הדרושה של תרכיב החיסון של ד"ר סאלק. עכשיו שוב נחבשרנו כי אנו עומדים לפני צעדים מעשיים בשטח זה. והעתונות נתבקשה להביא את הדבר לידיעת הקהל ולחרחר את חלקה להסברה נרחבת בקרב הציבור. הידיעה נתקבלה בעידנא דריתחא — בשעה שמאורעות היסטוריים כבירים התחוללו לנגד עינינו בחצי האי סיני, והאומה הישראלית ומדינת ישראל עמדו על סף מפנה גורלי שלצערנו לא חל.

בשעה גדולה כזאת עלולה כל ידיעה רפואית לעבור באופק של העיתונות מבלי לעורר תשומת לב מיוחדת. אבל הבשורה שהובאה לפנינו היתה ממין אחר. חשיבותה נשתמרה לה גם בשטף המארעות, ואולי עוד עלה ו־הודגר ביתר בהירות הקשר הטבעי האמיץ הקיים בין בריאותו של דור — לביצוע משימותיו הגורליות. בכל אופן, אם היה לנו צורך בהוכחה נוספת שעל כוח האדם שלנו מוטלות משימות כבדות ביותר, הרי באה מלחמת סיני המזהירה ונתנה לנו את ההוכחה — וביחס לדורות הבאים יש לצפות מראש שהנסיונות שבהם יתנסה, יהיו עוד יותר קשים וידרשו כושר גופני ונפשי מלא, ללא פגם וללא הפרעה כלשהי.

מבחינה זו הסרת סיוט שיתוק הילדים מעל ראש עמנו היא כעת החובה הרפואית, הלאומית, הצבורית והאישית הקדושה ביותר. מבחינה לאומית, בטחונית ומדינית, יקבע את העתיד שיהו אופיו של הנוער שימלא את שורות הצבא והאירגונים הטרום־צבאיים. אנחנו מעוניינים בכך שבין הנוער הזה יחדלו להיות צעירים וצעירות שעשיריהד קללת השיתוק רובצים עליהם. קללה זו כמה פנים לה. קודם כל זהו התפסד הישיר, הנובע מהתמורתה המגיעה בממוצע לעשרה אחוזים של התחלואה בשיתוק, ישנן שנים שבהן המגפה מראה נטיה לעלות לשיאים עגומים. מספר החולים מגיע בשנים כאלו לאלפים והמתים נרשמים למאות. אולכלוסיתנו, הדלה בלאו הכי במספרה, מאבדת מתוך כך חטיבות צבאיות שלמות ועצותות של בעלי מקצוע מועילים משום שהילדים מתו בעיבם ולא הגיעו לידי מילוי חובותיהם האזרחיות. אחוז גדול נשאר בחיים אבל בל סובל ממומים גופניים קשים שהוי פכים את הקיום למסע עינויים ממושך. הפרט, שבגורלו עלה נטל הצער, מסתגל במקרים רבים מאד למצבו ויוצר לו־תחליפים של אברים בעלי כושר תיפקוד מופלא, אבל לאושר — באותה מידה שאושר אנושי הוא אפשרי — אינו מגיע לעולם ומלבד זאת הוא מרגיש שלמרות כל ההסתגלות וכל התור־פות שהוא מביא הוא — עם כל היותו כמעט לגמרי חי הנושא את עצמו — בכל זאת מהוות מעמסה כבדה על החברה וקיומן תלוי במידה מרובה של רחמים כלפיו מצד הזולת, כלומר מצד המשפחה והציבור. וייתכן שלא מעט חלקות שהבנפש נחרסות בעקבות הרגשות נחיתות אלה שקשה להתגבר עליהם.

במקרים רבים הפחד מפני שיתוק הילדים ממלא תפקיד של גורם למח־לה אחרת. אמנם המחלה האחרת היא פחות רצינית מהשיתוק, ואין ספק שבחינה „עסקית" ההחליף הוא כדאי. אבל בכלל יא בטוח שהפחד היה מוצדק. הדברים יעשו מובנים אם נזכיר לקוראים שבתקופות של ריבוי מקרי השיתוק נמנעים הורים רבים מהרכבות חיסון אחרות לילדיהם, כגון נגד אסכרה (דיפתריה) או טיפוס משום שקיימות סטאטיסטיקות שמראות לכאורה שבין ילדים שקבלו חיסון נגד המחלות הנ"ל בתקופה „שיתוקית" אחוז החולים בשיתוק הוא יותר גבוה מאשר בין אלה שלא קבלו.

עם התחדת ביצוע החיסון נגד שיתוק הילדים לא יהיה יותר מקום לחיי־שובי „כדאיות" ממין זה. כל חיסון יעשה בזמן המתאים לו ביותר ולא יפריע לחיסון העונתי שלאחריו. התיכנון של הפעולות מתבסס על תצפיות שנעשו בקנה מידה ענקי על ידי מומחים מהגדולים ביותר בין הרופאים. לפי כל מה שידוע, חלק הארי של התחלואה בשיתוק הילדים נופל על תקופת החיים שבין חצי שנה לגיל שלוש. משום כך מוצדקת לגמרי היא התוכנית לבצע את החיסון בתרכיב של ד"ר סאלק לפעוטות שגילם הוא מחצי שנה עד שלש שנים.

בארצנו קיימת אפשרות נוחה מאד לקביעת מידות התחלואה ביחס לגילים, והיא ניתנת מתוך העיקוב אחרי ילדי הגנים ובתי הספר. בבתריסיה הבריאות של ילדי בתי הספר רשומות כל המחלות שהילדים הלו בהן לפני הכנסם למוסד. מחלות נשמרות יפה בזכרונה של אם הילד. בדרך כלל היא זוכרת אותן היטב. אם חלה לפני מים טעות, אז הדבר נוגע למחלת ילדים קלה. האם עלולה להחליף אדמת בחצבת וכד', אבל לעולם אינה שוכחת את הסיוט שעבר עליה עת הצליח הקורבן של הפוליו (השיתוק) היה פרוש על כל הבית. כאן היא יודעת את פרטי הפרטים ואת התאריכים המדויקים בהחלט.

רופאי בתה"ס של ארצנו מוצאים את מקרי השיתוק רשומים במדור המחלות שעברו על הילד לפני היותו תלמיד. רק לעתים נדירות — אולי רק פעם בעשר שנים — נתקל רופא בית"ס במקרה בודד שחל אחרי שחניך מן הילדים עלה לדרגת הלימוד השניה שבחיי.

אותו דבר נקבע גם בגנים — הגבול הגילי העליון של השיתוק הוא שלש שנים. ממחצית השנה עד כאן הסטאטיסטיקה מראה מספרים גבוהים של שכיחות המחלה. לפני זה ואחרי זה השיעורים הם נמוכים. ידיעת המצב הזה מראה היכן מונח מרכז הכובד של המגפה והיכן יש לרכז את המאמצים למניעת הידבקות. על בסיס זה גולדה התוכנית שלפנינו.

בשכל הילדים, הכלולים בתוכנית זו, יחוסנו, אפשר יהיה להגיד שהמדע הרפואי בצע מפעל ענקי ושהד"ר יונה סאלק הוא אחד ממיטיביה הגדולים ביותר של האנושות.

דרך אגב יש להעיר ששיתוק הילדים הוא אחת המחלות המידבקות המקנות לאדם חיסון טבעי פעיל מלא. כלומר כל מי שחלה בה והבריא לגמרי, כלומר בלי שרידי שיתוקים בגופו, או באופן חלקי, כלומר עם שרידים, כבר נשאר מחוסן נגד הישנות המחלה.

הביצוע של ההרכבה לפי שיטת סאלק הוא, מבחינה טכנית, שונה ממה שנעשה בהרכבות חיסון אחרות, למשל נגד טיפוס, אסכרה, צפדת (טטאנוס) וכן נגד אבעבועות. באבעבועות שורטים את העור ומורחים את המקום בחומר המשמש לתרכיב. בטיפוס, אסכרה וצפדת מזריקים אל מתחת לעור כמות קטנה של החומר המחסן. לפי שיטת סאלק יש להכניס כמות יצירה ביותר של התרכיב אל תוך העור, כלומר אל בין השכבות שלו מבלי לחדור עד אל מה שנמצא מתחתיו. לשם כך יש להשתמש במחטים דקיקות לטורשות יפה יפה ולנהוג בקפדנות לגבי כל ההוראות המלוות את התרכיב.

לפי השיטות האחרות מגיע החומר לידי פציעה אל הדם כמעט בדרך בלתי אמצעית. ד"ר סאלק מנצל את תכונותיו של העור כרקמה תאית. כל תא הוא במידה מסויימת אבר עצמאי ומגיב באופן מיוחד על מה שבא אל קרבו — מסנן, בורר, משנה במידת מה ומעביר אל תוך הדם אחר הכנה הדרגתית מסויימת.

אם אחרי שנות חקירותיו המדעיות הארוכות בחר הד"ר סאלק בשיטה זו, הריהי בודאי הנכונה.

הוראות למשקי־עזר

בגן חירקות

בדרך כלל מסתיימת הזריעה והשתילה של ירקות החורף במחצית נובמבר. סרט לבצל הנשתל מאוחר יותר, אולם בחלקאות מכתי־בות תנאי מזג האויר אל הנעוגות, השנה שר־רר מזג אויר נוח ואפשר לסטות במקצת מ־הזמנים המקובלים בחשב. של ימי קור אשר יעקבו את התפתחות הצמחים.

ההשקאה שאנו מבשיכים בה וחחנו מר־בים את עשבי הבר בגן הקיים. יש לבערם ב־עת הצורך ולקלטר לאחר מכן בין השורות. קלטור זה יכול לשמש גם להצנעת הדשנים. כיזוע מדשנים את הירקות ששה עד שמונה שבועות לאחר הזריעה או השתילה ב־30 גרם גפרת אמון, 40 גרם סופר־פוספט ו־50 גרם קלי למטר מרובע. נהדרים לא לדשן על ה־צמחים לבל תגרמנה צריבות. לאחר הדשון משקים.

בעונת החורף זורעים בערוגות המוגבהות 15 ס"מ מעל פני חקרקע. בחלקות שנקוו בהן מים דואגים לנקוז ע"י התקנת מוצא למים. אם מקור המים הוא מחוץ לחלקה מקיפים אותה בתל או תעלה.

עתה הוא הזמן להכנת מצבטות חורפיות של שתילי ענבניות. מכינים דפנות לארגז שמדותיו הם מטר מרובע בערך. מניחים אותו באדמה המעורבת בזבל אורגני או קומפוסט ודואגים לישורה הקפדנ. זורעים את הענ־בניות בשורות שהמרחק ביניהם הוא 20 ס"מ. את הארגז מכסים בחלונות זכוכית. אפשר לזרע את הבניות ע"י כסוי החלונות בשקים. לאחר הנביטה, מאווררים את השתילים ב־הדרגה, תחילה זמן מועט וא"כ זמן רב יחתר — בימים שמזג האויר מרשה זאת. מטר מרובע אחד מספק 200 שתילים בערך. פל־סל וחצילים זורעים בתודש ינואר. מוטב ל־חלק את המנבטה לחודשים כדי לאפשר אח־רור שונה למיני השתילים.

עצי פרי

בחודש דצמבר מסמנים את השטח שנועד לנטיעה. ופותחים בורות לעצים. מידות הבו־רות הם 50×50×50 ולגפנים 30×30×30. הרחוקים בין עצי הפרי הנשירים הם 4×4 מטר. במדור הבא נדון במעשה הנטיעה וב־שתיל הטוב.

בעונה זו חשוב לקשור כמוכות לעצים ולהגן ע"י כך מפני הרוחות. עצים חלשים ויבשים שנעקרו מהגן וגזם יש לשריף ולא לזרוק מעבר לגדר, כי הם משמשים מקור להפצת מזיקים ומחלות.

בלוק

התרגולות מרבות לאכול בחורף ויש לעו־דן לכך ע"י מתן תוספת למנה הרגילה ושל־רי מטבח. מנת המזון היא 130 גרם ליום לעוף, 60 גרם גרעינים ו־70 גרם תערובת.

הארת הלול בחורף מגבירה את ההטלה. האור משפיע על בלוטת יתרת המות של ה־תרנגולות וזו מגבירה את פעילות אשכול הביצים. מאירים בנורות חשמל עד שעה 10.00 ובמנורות נפט במשך כל הלילה. ש־מים נורת נפט על כל 2 מטרים מרובעים של הלול.

במחלכת הבד

מאת שמואל אור

חדשות על הבד

הזמן עושה את שלו — כמאמרו של איתו פילוסוף צרפתי, שכדי להמחיש את דבריו הגיש לשומעיו רישום מד־גים: מטולטלת שעון הנעה על פי סיר לילה. והבארומטר הרגיש למהל־כו התקין של הזמן משמשים כמימים ימימה — לוחות המודעות שברחובות העיר.

במערכת סיני הצטנעו אף מודעות הקול־נוע. בעלי האולמות המשיכו בהצגתם של הסרטים הקודמים, או במקרה הרע ביותר, העלו סרטי נעורות. לא היה זה כדאי, לפחות מהבחינה הכספית, להביא את המנה השי־בועית של הסרטים החדשים — היקרים.

השבוע הותר הרסן — התוצאה: שפע של סרטים ומודעות פרסומת חדשים.

מדורנו, האומר להגיש לקוראיו את מיטב האינפורמציה על המתרחש בשדה הבד, כי מובן שאינו יכול להתעלם מכך. לכן אינ־פורמציה שוטפת על אחדים מהסרטים החד־שים המועלים השבוע על הבד הישראלי, יש־ארו שם, (לתקות המפיצים ובעלי הקולנוע) מספר ניכר של שבועות.

אהבה רוסית אומללה

(אנה קארנינה, ירון, ת"א)

הרומן קריא אף ב־מינו. אשת אצולה רו־סית, אשה האמורה להיות נאמנה לבעלה ומי־נכדה, עושה זאת בשעעים ניכר, פוגשת ב־קצין רוסי צעיר ויפהפה, השוטח לפניה מלוא חופניים בעריצות של אהבה. התוצאה ברורה, אלא שכאן מתערב היוצר הענק ל. ל. טולסטוי, גורם לגיבורה שלו, אנה, להכיר בחובת האשה לבעלה. התוצאה: אהבת ה־שניים הופכת לאומללה כשאנה מחליטה ל־עזוב את מאהבה.

אנה קארנינה לא היה כנראה אך רו־כן של אהבה נכובת. כפרי רוחו של עקר רוסי, היה זה רומן שהעלה לזרגה קלסית מה שהיה עד כה מבחינת טאבו לחברה האירופית המיבה — לבטיה של אשה ואשה אוהבת. ברור על כן שזיעה הארכנית הרוסי של הליבוד לא יכלו לשמוט מבין אצבעותיהן יצירה כה „קלקאית". התוצאה: סידרה של אנות קא־רנינות שהמעולה שבמיניהן — **אנה קא־רנינה**, בביצועה המהיר של גרטה גרבו, כשבן לוויה לה — פרדריק מארש.

הסרט, פרי בימויו הרומנטי של גורג׳ צוקור, מועלה השבוע, לאחר פריזה של שנים רבות מהבד הישראלי, על בדו של קולנוע ירון. אם טרם ראיתם יצירת שנות השלו־שים זו כדאי שתעשו זאת עתה. המאושרים שראו — ישמחו עתה לזכרה שנית.

אין עצירה

(תחנת האוטובוס, אמפי, חיפה)

בזאת נוכח עד מהרה קהלה המולהב של הכוכבה בעלת מימדי הסינאמסקופ מרילין מונרו. לאחר העדרות קצרה אעל בדינו, חו־זרת כוכבת המימדים האמריקאנית שוב אל מעריציה, הפעם בדמותה של זמרת קברט פרובינציונאלית, המפולצרת ע"י מעריץ הח־לטתי — דון מוריי בן 26.

יהושע לוגן, כמאי הסרט, נעזר בקומדיה ברודוואית מפוצצת (פרי עטו של ויל אנג מחזאי **פיקניק**) ובעזרת סינאמסקופ, קול סטריאופוני, צבעי וגאנר חדים שלא כ־גיל ואוטובוס בין־ארצי מפואר ונוח, מביא או־תנו לנופיה המושלגים של נאוודה, המדינה ה־גבוהה והמושלגת ביותר באה"ב. דון מוריי, בוקר שקנה לו שם בהתחרות הרודיאו, זוכה לנשיקה מזמרת קברט נודדת (מרלין מונרו) לאחר שהוא מאלץ בכח את קהלה להאזין ל־שירתה הנזרמת. הבוקר התחמים משוכנע כי לאחר נשיקה כזו פתוחה לפניו אך דרך אחת — נשואין עם הנושקה. הוא אורז את חפציו, כובל בחבל את מרלין המסרבת, נודד עם כל הכבודה לחוותו שבמרומי הנאוודה.

ורק קולה הצורמני של מרלין ואגרופיו הוריזים של נהג האוטובוס, מוגע בעדו מ־להפיק את זמנו. לעומת זאת זוכה קהל ה־סרט בסיום הפי אנדי, בשורה של התחבטויות סרק רגשיות בין זוג הנאהבים החדש: מוריי־מונרו.

תחנת האוטובוס, תחנה צנועה בין הרי נאוודה המושלגים, מספק לקהל שפע של מראות נוף סינאמסקופיים, סיפור מותח בת־חילתו וסיום נרגש. המחזה הברודוואי עצמו נעלם בין צריחותיה הנואשות של הגבר מונ־רו והעיוותיו הנרגזות של מוריי. אגב: אם מישהו טעה לחשוב, בעקבות חטא על סף ביתו, כי מרלין שיפרה את יכולת משחקה — טעות.

הרצח אינו משתלם

(ג'ו מקבט, אוריון ירושלים)

זאת ידע עוד שכספיי. דינו של הרוצח — רצח. אם אתם זוכרים עוד את שעורי האנג־לית שלכם, הרי אמיתה זו נהירה אף לכם: מקבט, מלך סקוטלנד שזכה בכסאו ע"י רצח דונקן, מומת לבסוף ע"י יורש אחר. מקבט, שפע הברקות קולנועיות שנוסכות את אוירת האימים הרצייה, המכשול היחי־די: עקיבותו של המבאי אחרי שכספיר, גורם המביא את הצופה לזכור ראשי אביר בעל שערות הב.

האביר בעל שערות הזהב

(היה זה בשדה הקרב (זהו יום גדול ב־בוקר), ג'רינה ת"א)

האביר הוא כמובן רוברט סטאק, גיבור עצור החיוך והזהב השיער של מערבון סי־נאסקופי שיוצר לפי סיפורו של רוברט הרדי אנדרסון, סופר צנוע שהסתפק עד כה במאות אלפי קוראי ספרי הכיס. מיסדיו הי־צנועים של ספרו לא הסריעו לייצרים הרו־ליבודיים להרכיבו על בהדורת פאר: צבעים בשפע, מימדים סינמאסקופיים וכוכבים מן השורה הראשונה.

ורג׳יניה מאיו ורות רומן הן הנשים הנא־בקות על אהבתו של סטאק, הרפתקן דרומי הנקלע לדנור, קולורדו, ערב מלחמת האזרחים בין הדרום והצפון. משחק קלפים מוצלח ו־קור רוח מפתיע מעלים את סטאק עצוב ה־חייך לצומת המאורעות בדנוור, מקנים לו זכות השתתפות בערכה ביוקדמת המשמשת רו בסביבות העיר במטרה לציין את צאצו־תיהם בנשק.

פרק כמעט היסטורי זה בתולדות המערב הפרוע, ערוך — באורח מפתיע — בכשרון. תאהבזבו אולי מחוסר הפי אגד מתאים, אולם עד הסוף (הבלתי מאושר) ודאי שתהנו מרצף המאורעות, להט האהבה, והסיפור ההיסטורי, גם משמש כגיבור ראשי אביר בעל שערות הזהב.

קאדילאק עשוי זהב טהור

(קאדילאק הזהב, חן, ת"א)

בקאדילאק עשוי זהב טהור זוכים ז'ודי הו־לידיי ופאול דוגלס, שני המנהלים של חברת אלקטריק פרוקסט, לאחר שבקומדיה מוצ־לחת ביותר הם מסלקים את ההנהלה הקודמ־ת של החברה, הנהלה המכילה שורה של נוכלים, ומסיימים בבחירת חברי הנהלה ד־מוקרטיים יותר — הם עצמם.

הקומדיה **קאדילאק מזהב טהור** קו־צרת מזה שנתיים שפע של הצלחה על בר־מות ברודוואי. מעשה בבעלת מניות (ז'ודי הוליידי) קטנה (10 מניות) הממונה למשרה הנהלתית כדי שלא תציק יתר על המידה ל־מנהלים. בתפקיד זה היא חוזרת — ובחדירה אף אותנו — לחדרי חדרים מפוקפקים של „ביג ביזנס", הופכת לסנסציה סדרלית ל־אחר שהיא מגלה ספח מעסקיהן המזוהמים של חברות אלה.

נוסף על כך: שפע של צחוק רם מ־ערערת ז'ודי (**רק אתמול נולדה**) הוליידיי כשהיא מנסה בהופעתה הנאיבית ובשכל ה־ישר שלה להשתלב במכונה גדולה זו, מ־נסה להבין את עולם העסקים.

בסדרה ז'ודי הוליידיי ומחקיה — **קאדי־לאק זהב טהור** הוא אחד המצולים. אם מטבעכם אינכם יכולים לוותר על שעתיים של צחוק בריא לא תחמיצו אף שעתיים אלה.

כדאי לראות:

(נוסף על הסרטים המצויינים לעיל, כדאי לראות השבוע אף את הסרטים ה־„מושנים" הבאים:)

עלייה ומשפט. שבוע חמישי וא־חרון באסתר. התל־אביבים שטרם צפו ביצירתו המוסרנת של דון מיקליין, פרי תכנים קומוניסטיים, דעות גזעניות ומזי־מות מאקרטיסטיות, כפי שהיא משתקפת בעיניו של פרופיסור למפטים חלוש אר־פ, המתייצב כחומה בצורה להגנתו של נער מכטיקאני חף מפשע — כדי שיז־דרזו.

זמנים מודרניים. (תמר, ת"א) סר־טו המחיד מודרני של צ׳ארלס סמפסר צ׳אפלין, אודות האדם הקטן הנקלע בין גלגליה של המכונה הגדולה. הופעת ב־כורה של פולאט גודארד.

מארטי. (אורלי, חיפה) ארנסט בור־גאנין ובטסי בלייר אודות אהבתם של הקצב הברוקליני המגושם והמורה הקש־שה והבישנית. סרטו של גיו חייבסקי ש־זיכה אותו בפרס ראשון בקאן.

נתיב המטמון. (עין דור, חיפה) מ־הדורה נוספת של ספורו של ר. ל. סטיבנ־סון. **אי המטמון**. הפעם גרסה חדשה ומתוקנת. חשוב לראות: רוברט ניוטון בתפקידו של ג׳ון סילבר הארוך.

פרי קיץ. (עדן, ירושלים) אצ׳יקה שורו ואוויג פיאר בקומדיה קייצית מת־טיסה קוצפת כשמפן מקורר בליל קיץ, כמוה מתיסה אצ׳יקה שורו, הנערה בת 18 הבוחלת בחיים לפי האופנה האח־רונה של האכזיסטנציאליסטים.

הוכם ואזינים ל...

מאת מיכאל קשיש

האמן לחייל

דומה כי עתה הגיע הזמן לסכם, ולו אך סיכום חלקי את אחת התוכניות הפופולאריות של קול ישראל בעת האחרונה, עת הקרבות ואחריהן. כוונתנו: האמן לחייל. תוכנית בי־דור המוגשת ע"י האמן בעורף לחייל שב־חזית. כמעט מתחילת המערכה, מצאה הנהלת קול ישראל תחליף לתוכניות המלל שלה, ש־ירדו „מעל הפסים" בתוכניות מוסיקאליות ו־מוסיקאליות למחצה, משדר האמן לחייל, אותו אפשר היה לשמוע כבעט כל ערב, היה אי של מלל בתוך ים מוסיקאלי זה.

עתה הועתקה התוכנית משעת המפתח שלה — שמונה בערב, לשעה מאוחרת יותר — וגם תדירותה הוסחתה. איננו רוצים ל־האכין כי התנדבותו של האמן היא שהופחתה. נראה כי הסיבה היא בעיקרה סיבה סבנית, חוסר זמן מתאים אחר, ברם יש להתחשב בו בשירות שידור מתוזמן היטב.

כאמור איננו יכולים להטיל ספק במידת התנדבות זו, שביטוים הראשונים של המערכה גרמה כאבי ראש מרובים ביותר לעורכי ה־תוכנית בקול ישראל. באותם הימים צאנו ממש אמנינו הקשישים, שסיבותיו שונות לא הצליחו ללכת בעקבות חבריהם הצעירים יותר, הישר אל קווי החזית, לבדר את חיילנו בשעות הפנאי שלהם, חבעו בפה מלא להקציב להם שעית שידור חינם מרובות ביותר כדי ש־יוכלו להגיע, לפחות בדרך זו אל לוחמינו שי בחזית.

עומס זה של שדרנים הוא שהביא כנראה לרמתה המיוחדת של התוכנית. מצד אחד היה זה צירוף מלל ובידור מבולבל ביותר ששמענו אי פעם על גלי השידור. חוסר הזמן לעריכה מתאימה, אפילו לברירת החומר, הביא אל גלי השידור כמויות של הקראות נדושות, ביצו־כונים שלא במקומם, ושירי גבורה חסרי טעם. לעומת זאת היתה בעלת המשדר: הספונטא־ניות שבהגשתו.

בבקרה זה הודגשה, ביתר בהירות, טענתנו כי לא כל אבן או „טיפוס חיבור" אחר על במה אחרת, מתאים דווקא לשידור. נוסף על איכויות הקול הרדיופוניות פחות ורדיופוניות יותר, יש כנראה תכונה רדיופונית מיוחדת וודאי שרצויה, רצויה פחות חוסר הברירה ה־בטבעיות ואפילו יתר על המידה. לשאוב מ־תוכי כוחות גנוזים שבכל הזדמנות אחרת לא היו רואים אור. ולעומתו אמן במה מפורסם ביותר עלול להיכשל מיד עם הגיעו לטווח קרוב יתר על המידה למקרופון ואלרגיות מק־רופונית זו עלולה לסכל כל מאמץ מצידו ל־הגיע בכל צורה שהיא לקהל מאזיניו.

מכל מקום: כתנתם של האמנים עצמם, שביתתו רגליהם שוב ושוב לפתחי האולפנים וודאי שרצויה, רצויה פחות חוסר הברירה ה־מתבדת של עורכי תוכניות אלה.

ארבעת הנצחונות של יהודה המכבי

(סוף מעמוד 3)

קצר זה: הרבה מתנדבים נתחברו אליו. כבר יש ליהודה 10.000 איש. הוא תוקף את האויב העצים ממנו כמעט שבעתיים — ו־מפיל ממנו 5.000 איש. עוד פעם: נצחון גדול — זה הנצחון הרביעי.

• * •

יהודה הרגיש בדבר, שגדע את קרן־הסוסים במובן ידוע, הם לא יהיו יכולים להלחם בו במשך זמן ידוע, עד שירכשו בכסף צבא חדש. הרי להסורים, כמו לכל המלכים בימי־קדם וכמעט עד הזמן החדש, היה רק חיל־שבירים, בע"ד שחילו של יהודה המכבי היה חיל עממי מתנדב; וזהו סוד התגברותו על רבים נעצומים ממנו, כאמור, ואמנם, לו־סיאס הלך לאנטיוכיה לשכור חיל חדש: וחיל־שכירים קשה היה להשיג בזמן מיעט. הדרך לירושלים, היתה, איפוא, פתוחה לפני המנצחים. ובכן חשבו יהודה ואחיו לנכון, שכבר הגיעה השעה להחזיר את ירושלים ו־את בית־המקדש — את המרכז המדיני ואת המרכז הדתי — לישנם.

כמנצחים באו העירה ועלו אל הר־ציון. ו־כמה נורא היה המראה, שהתיצב לפניהם!... חורו וגעורו החזיונות, שחזו בימי זרובבל ובימי־נחמיה. בית־המקדש היה שמם, המובח נרחבת של צורות השקאה שנבנתה על ידי גוע של יצורים בעלי אינטליגנציה.

לוואל הרחיק לכת. אנשי המאדים נמצאים בשלב של ציבליזציה שהקדים את האדמה. וטבעי שכך הוא הדבר, כי המאדים הנ־כוכב לכת הרבה יותר זקן ולחושביו היה יותר זמן כדי ללמוד חכמה עלוינה. לאחר הזנק, בתקופה ממושכת של מלחמות שב־טים, לאומיות וגלובליות, הם הקימו ממשלה פלאנטרית אחת. ארצות הברית של המאדים היתה הארטופית של חלומותינו.

וכך צריך היה להיות, כי התעלות הקיפו את כוכב הלכת כולו. יבשת היתה קשורה ליבשת בעזרתן מקובב עד קוטב. אוכלוסיה המסוגלת לחיות בדרך זו, לא זו בלבד שהיא חיה בשלום ביגה לבין עצמה, אבל התאחדה לשם פתרון הבעיות המשותפות.

„לא זו בלבד שמין אחד שולט בכוכב־ה־לכת," כתב לוואל, „אלא שאפילו תת־המינים חייבים לעבוד בארוח הרמוני למען משרה משותפת. צריך שארומות תשכחנה על הפני־ריוטיזמים המקומיים שלהן למען נקודת השי־קפה נרחבה, וכוכב הלכת צריך להות יחידה לטובת הכלל."

השפעת הורתו של לוואל על העולם היתה עצומה. מסות, מחנות וסיפורים ורמו ממכו־נות הדפוס והגפירו את ההתענינות במאדים.

/ אוטופיה „מן השמים"

לואים סטדמאן

כשמדברים בימים אל על תעלות, הכוונה לסוארן בלבד. אבל בחדשים שעברו היו חכמי האסטרונומיה מהרהרים בתעלות אחרות — התעלות של מאדים. כוכב הלכת התקרב ב־חודש ספטמבר שעבר לאדמה יותר מאשר אי פעם במשך שלושים השנים האחרונות, והחכמי האסטרונומיה קיוו לגלות את המס־תורין של כוכב הלכת של המאדים, הין בודאי מדבריות. אספקת המים היחידה על כוכב הלכת באה מהפשרת השלגים העונתית ב־גבעות הקוטב, ואת המים האלה היה צורך לישמור בקפדנות כדי להובילם ולהפרות בהם את המדבריות. התעלות לא היו אלא מערכה הוא הגיע לכלל דעה, כי „תעלות" של סקיאפארלי הגן תעלות ממש. הוא שם לב לנקודות בהן הן נפגשות — ולעתים קרו־בות נפגשו אחדות מהן באותה נקודה — ו־קבע כי אלה הם שטחי חקלאות נרחבים.

בהדרגה פיתח את תורתו בשורה של ספ־רים. הסימנים האדומים או הצהובים, שכל אחד הבחין בהם על המאדים, הין בודאי מדבריות. אספקת המים היחידה על כוכב הלכת באה מהפשרת השלגים העונתית ב־גבעות הקוטב, ואת המים האלה היה צורך לישמור בקפדנות כדי להובילם ולהפרות בהם את המדבריות. התעלות לא היו אלא מערכה המסוגלת לחיות בדרך זו, לא זו בלבד שהיא חיה בשלום ביגה לבין עצמה, אבל התאחדה לשם פתרון הבעיות המשותפות.

„לא זו בלבד שמין אחד שולט בכוכב־ה־לכת," כתב לוואל, „אלא שאפילו תת־המינים חייבים לעבוד בארוח הרמוני למען משרה משותפת. צריך שארומות תשכחנה על הפני־ריוטיזמים המקומיים שלהן למען נקודת השי־קפה נרחבה, וכוכב הלכת צריך להות יחידה לטובת הכלל."

השפעת הורתו של לואל על העולם היתה עצומה. מסות, מחנות וסיפורים ורמו ממכו־נות הדפוס והגפירו את ההתענינות במאדים.

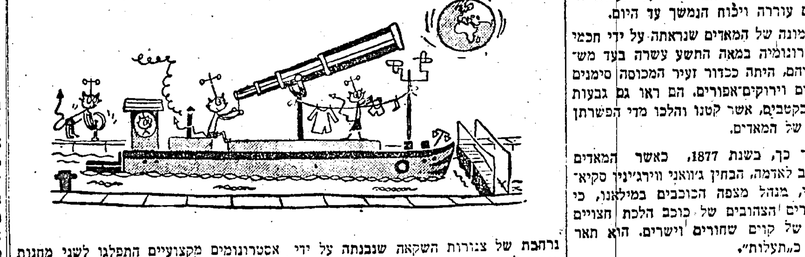

אסטרונומים מקצועיים התפלגו לשני מחנות יריבים, „תעלנים" ו„אנטי־תעלנים". אלה האחרונים אימצו אמ מבטם בכוכב־הלכת אך לא ראו מאומה; הם זקפו את טענותיו של לואל על חשבון עיניו הבאומצות, מיתושי הקיבה, או שערות על עדשות משקפתו. אח־רים אף הרחיקו לכת בגסותם והצביעו על העובדה, כי לואל הוא בן משפחת בשורריים, ועל כן טענו כי הוא נחון בדמיון עשיר מדי. אבל היה לו גב חזק למדי כדי שיקבל את העלבונות הללו ברוח טובה והוא המשיך להחזיק בתורתו בעקשנות עד יום מותו ב־שנת 1916.

וכך צריך היה להיות, כי התעלות הקיפו את כוכב הלכת כולו. יבשת היתה קשורה ליבשת בעזרתן מקובב עד קוטב. אוכלוסיה הנגדות זה? קיימים סימנים כי מקום זה מצוי בבלוטות מסויימות בעלות הפרשה סגימית, שההורמונים שלהם משחקים כנראה תפקיד מכריע בהגנה העצמית של הגוף. פעולתן המוגברת של העלכליות והשחלות מכוונות על ידי המח הקטן. בזמן הריון פעולות אלו מתגברות וגם אחריו הן נשארות יותר נרחבות מאלו של הגבר. חוקר האמריקני הנס סלייה, ברי־סמכא בשטח זה, הראה בעלכליות את ה„בנק", שבן מ־אחמת האשה „הורד־הסתגלות" גדול החל מזמן ההפריה. החוקר האמריקני עמרם שיינ־פלד מדבר על „בית המרקחת הבית־ית" הנמ־צא ברשותה מלידה.

המתימטיקה של ההפריה

לעומת זאת תולה האנטרופולוג האמריקני הידוע פרופסור אשלי מונטאגו את הקולר לא ב„פלוס" של גוף האשה אלא ב„מינוס" של גוף הזכר. כידוע נקבע מינו של האדם כבר ברגע ההפריה: הגרעין של תאית הבי־צה של האם מכיל 24 כרומוזומים, גופפים זעירים; אחד מהם הוא כרומוזום המין, וכינינו „איקס". אולם בין תאי הזרע של האב, שאף הם מכילים 24 כרומוזומים, קיי־מים בעלי סימן „איקס" וכן בעלי סימן המין השני „איפסילון". בזמן ההפריה על ידי תא זרע „איקס" יוצרים שני הכרומוזומים „איקס" וכן 23 הכרומוזומים הנותרים זוג: כמקרה זה נוצרת היונוקת. לעומת זאת יוצר הזוג של „איקס" עם „איפסילון" זוג כרומוזומים בלתי שווה, ואז נוצר תינוק.

משום כך מורכב כל תא בגופה של האשה מ־24 זוגות כרומוזומים, ואילו גוף הזכר — מ־23 זוגות וכן כזוג אחד „איקס־איפסי־לון". אולם ה„איפסילון" קטן מ„איקס" ו־מחצות מושלם מבחינת תכונותיו הביולוגיות; לפיכך נראה כרומוזום זה בעיני הפרופסור מונטאגו וכן חוקרים אחרים העוסקים בשטח זה, כמקור של „נחיתות" ביולוגית מסויימת בגבוהה בשנות החיים הראשונות נעשות שר־רות התינוקות דלילות, כאילו הודרו הטבע להחזיר את שחי המשקל בין המינים. דבר זה עולה ביחיו לערך בתקופת ההתבגרות ה־יינית; אולם כיין שתמותת הזכרים הגבוהה יותר נשכחת, אם כי בקצב אטי יותר — מופיע אצל רוב עמי התרבות עודף של נ־שים.

מהעורר איפוא הרעיון, כי ייתכן ופועל כאן חוק משוה של הטבע. אולם למה יבצע הטבע את איזון המינים בדרכי עקיפין כה כובד־נות ונוסף לזה עוד יסטה מן המטרה? מת־קבלת על הדעת ההנחה, כי הטבע רוצה לה־גן על האשה מפני מות מוקדם, משום שהיא השומרת על קיום המין. אם אורך החיים ה־ממוצע של האדם הקדמון, כפי שאפשר ל־הניח, הגיע ל־20 ולכל היותר ל־25 שנה, יכול היה רק אחוז זעיר של הצעירות להגיע לגיל ההתבגרות הביונית, ואחוז עוד יותר קטן יכול היה להגיע לכושר של פריה ורביה; נוכח האפשרות המצומצמת של הפריה, תקו־פת ההריון המגיעה לתשעה חדשים, והאפ־שרות לילדת ברוב המקרים ילד אחד בלבד, וזאת תוך סכנות מרובות, מוטשים היו ה־סיכויים לקיום המין. סיכוי זה יכול לגדול רק במקרה שאת מקומו של כל דור נשי תת־פוטנה במיליאר בנותיהן.

ייתכן איפוא, כי הטבע הפניק לאשה, ה־עפויה עקב הריונה לתמותה גבוהה, בתור שחי משקל, כושר התנגדות לסיכות אחרות של מות. לבעשה פגיע הגבר ייתר־לגבי כל מחלות הדידבקות כמעט, מחלות הלב ורוב מחלות הסרטן. לעומת זאת קטן היא מספר המחלות שחלקן של הנשים בהן גבוה — פרט למחלות הקשורות בהריון וכן מחלות הסרטן של השדיים והרחם: על אלו נתנית שעלת, וכן מחלות המרה, מחלות לחץ הדם ומחלת הסוכר.

היכן נמצא מקום מושבו של כושר הת־שמין, קבה לפני עיינהם רוחו של אדם שמת לפני ארבעים שנה — האמריקני פרסי־וואל לואל, תורתו המהימה על תעלות ה־מאדים עוררה וילוח הנמשך עד היום.

התמונה של המאדים שנראתה על ידי חכמי האסטרונומיה במאה התשע עשרה בעד מש־קפות, היתה כבדור זעיר המכוסה

עתידו של אידן

מאז ימי מינכן לא היו הדעות כה מחולקות בבריטניה כמו בסכסוך הסואץ. כל האומה נתפלגה לשני מחנות בעד ראש הממשלה או נגדו. לשם הבנת העניינים מן הראוי לסקור את פרשת ההתפתחות של האדם, העומד במרכז הסערה.

מה היתה הדעה על אנתוני אידן כאשר נטל לידיו את הירושה של צ'רצ'יל? העריכוהו בתור דיפלומט ותכסיסן מנוסה. הוא הוכיח את כשרונותיו אלה במו"מ על פינוי הבהיות הבריטיים מהסואץ ובפעולות חוץ בסכסוכי הודו־סין וטריאסטה. היה מי שהצביע ע

חולשת אופיו, על יהירותו. ולעומת זאת הביעו אחרים על קשיות־עורפו ותקיפותו, תכונות, אותן הוכיח פעמים אף לגבי צ'רצ'יל. מודו ורבו בתחום מדיניות הפנים היה אמן־הפשרות בולהוויי. בתחום מדיניות החוץ ידוע נסיונו להתקין שינוים לחבר־האומים, נסיון שנכשל, כידוע, כשיון חרוץ. כן זכורה התנגדותו למדיניות החוץ של צ'מברלין. אנשים יודעי דבר טוענים, ש־יוום הקרע בין שר החוץ הצעיר לבין ראש ממשלתו היה הלודד קראנבורן, מי ששימש בזמנו בתפקיד סגן מזכיר הכללי במשרד ה־חוץ, והושב עכשיו לימינו של סר אנתוני בממשלה בתור הלורד סולסבארי.

לאחר שסר אנתוני נכנס לרחוב דאונינג בשנת 1955 ובבחירות לפרלמנט הצלית להנ־דיל את הרוב של השמרנים, נתבלט הצד הד־סני שבאופיו: במיוחד ניכרת היתה תכונה זו בשדה מדיניות הפנים. המלחמה באינפלציה לא נהנהדה אלא בצעדי צב, והריאורגון במי־שנה נסב חדשים על גבי חדשים. בשלחי השנה שעברה, גברה הביקורת הציבורית על ראש הממשלה. "המתקשה להחליט". ה־ביקורת הגיעה לשיאה בהתקפה של "דיילי טלגראף", בטאון השמרנים על השלטון ה־רופף.

בשדה מדיניות החוץ נתבלטה מדיניות "התיקה" של אידן בשאלת קפריסין. הוטל הסכסוך בין ראש הממשלה לבין המפקדים ה־צבאיים לשמור על קפריסין בתור בסיס עיקרי להגנה על שדות־הנפט, דבר זה נעשה הכרחי נוכח אבדן הבסיס הבריטי בסואץ. קפריסין היתה צריכה גם לשמש ערובה למדיניות ברי־טית עצמאית במזרח התיכון. המדיניות ה־בריטית בקפריסין עוררה כידוע, זעזוע ב־אגף הדתי־מורחי של הבריתם הצפון־אטלנ־טית. מומחים רבים ב"פורין אופיס" ובמשרד המיקבות לא סמכו ידם על קו מדיני זה.

בתחילה הסנה יצא ראש הממשלה לתאשינ־גטון, כדי לבקש תמיכה למען העמדה הבריי־טית בנוגע, שסוכנה לאחרונה, במידה רבה, ע"י התעצלנים הקומוניסטים ברדיו קאהיר, ובסיוע הדולרים הסעודיים. אידן, לא השיג תוצאות של ממש. ואשינגטון סרבה להגיש את סיועה לבריטניות מזרח־תיכונית הקשורות במשרדים רופפים ונוכח מערכת הבחירות בגטיה ישאינגטון מלבבש מדיניות מזרח־תי־כונית בהירה — וחד־משמעית. הזנחה פושעת זו נתנה כמובן, את אותותיה כעבור זמן קצר.

בינתיים הזדה גלאב פחה ב"ירדן", והברי־טים הגלו את הארכיבישוף מאקאריוס מקפ־ריסין. לערבה האירונית פרץ משבר הסואץ בשל מוכיר המדינה האמריקאני, אשר האמין יותר ברודן המצרי מאשר בלונדון. אילו היו אנשי הצבא מכינים, היה אידן מגיב מיד ב־עבירות צבאית נגד נאצר. רודן, שנהיה יותר מדי רברבן ותקיף, אנ"ש אין־אונים, אמריקה עוכתה מהצד, ערוך החיים של חבר העמים הבריטי: אנגליה אנוסה היתה לפעול בהתאם להפקירה הבסורתי; כך נשתקף המצב בעיני ראש הממשלה הפטריוטי, אבל נטול היומה הקיסרית.

קיאוליציה כבירה נתייצבה נגד סר אנתוני אידן: ארצות הברית ובריתן המועצות, קנדה והודו, ה"ליבור" והליבראלים בבית הנבחרים. גם רק המדינות הקומוניסטיות והאפרו־אסי־אתיות בשליש האנושות — עמדו נגדו, אפילו בעלת־בריתה האידיה בבריטניה ומחצית דעת הקהל בארצו גילו התנגדות למדיניותו. פוסטר דאלס סיפל במשבר בדרך של משא ומתן. מבקריו של אידן טוענים, כי מזכיר המדינה האמריקאני סייע בספטמבר לאידן ל־את מהסבך ללא אבדן פרסטיז'ה. לעומת זאת, טוענים אנשי פמלייתו של אידן, שדאלס חתר כל הזמן תחת עמדת צרפת ובריטניה, בפרשו מדי פעם בפעם פירוש חדש את הבטחותיו.

באוקטובר התחילו מתלחשים בחוגים שמר־ניים, שמשבר הסואץ לא ייפתר, כנראה, בדרך של מו"מ, ובוקום או מאוחר יהיה צורך בפעולה צבאית. עתונאים ומשקיפים זרים רשמו לפניהם לחישות אלו, אבל לא הרגישו אליהן ברצינות: הם ראו בכך משום אמצעי לחץ צרפתי־בריטי על המו"מ המצרי. מן הנמנע היה להעלות על הדעת, שגיזום של 20 אלף עתודאים מתמרדים ייעץ לראש הממשלה להתערב התערבות צבאית בסואץ, על אף התנגדותה של דעת הקהל.

כה שאירע לאחר מכן זכור לכול. פריצת ישראל לא היתה מועדת כלפי הסואץ, אלא לריכוזים המצריים ברצועת עזה ולפתיחת נתיב־עילת. פריצה זו שימשה לבריטים אמתלה להתערבות מזוינת. בה בעת שלא־חר ארבעה ימים נפלה עזה ונכבש כל חצי האי סיני, הופסק המבצע הבריטי־צרפתי ב־יום השביעי במתציית הדרך ע"י אותם הכו־חות, שבעטיים נכשלה תכנית ההתערבות בקיץ. ב־6 בנובמבר חדרה האופוזיציה לשו־רות הקבינט הבריטי, תוך הסתייעות באיר־מים רוסיים ואחרות אמריקאיות עלה בידי האופוזיציה להשפיע על הקבינט, שיחן צוו להפסקת האש.

בתור תוצאה חיובית הצביע ראש הממש־לה בפרלמנט, שעכשיו אולץ האו"ם עצמו לתפוש עמדות לאורך הסואץ, אולם תוצאת מבצע הסואץ תיכחן רק בכך, אם בעקבו־תיה. תוכרח כוף סוף, ארה"ב לבטול על עצמה אותה האחריות המגיעה לה בהתאם לכוחה ולעצמתה.

הטרגדיה של אידן היא, שהוא נעצר בכמ־חצית הדרך, נאצר נשאר רודן בצדיים. התע־לה חסומה, צינורות הנפט מוצצו.

הפיולוג העמוק בדעת הקהל הבריטית מש־מש בבואה נאמנה למצב.

מי היה נגד מבצע הסואץ? מפלגת הע־בודה, העתונות הליבראלית רבת ההשפעה, ה"טיימס", האוניברסיטאות, האוכיבישוף מקאנטרבארי. מי היה בעד? חלק גדול של המעמד הבינוני, אשר רבות בשנים העלה מ־תוכו את השמנא וסולתא של האומה, ואשר בתקופת מדינת הסעד הרוחי במצוקה, שכבה זו הרגישה על עורה היא את חוצ־אות הנסיגות הבריטיות, מהודו ועד פרס, מ"ירדן" ועד סודאן. חוגים אלה תומכים באידן; לדידם, אין בכך כלום שבריטניה היא כיום מבודדת, הם מצביעים על שנת 1940, גם אז פעלה בריטניה לבדה.

עתידו של אידן בתור ראש ממשלה תלוי בכושר הקיום של אמונה זו.

קצרות

הסטודנט העיראקי ישאר בבריטניה

חיל גריפיטס, ציר הלייבור אמר היום שמיניסטריון הפנים הבטיח לו בעל פה ש־הציר העיראקי בן ה־21 הזמוד באוניב־סיטת שפיל שנעצרה אתמול לצאת את בריי־טניה, יורשה להישאר במדינה.

הוא אמר שהמיסמכים שלו זוהייר אל־חו־סיין, מזכיר התאחדות הערבים באוניברסיטה נשלחו למיניסטר הפנים.

התאחדות הערבים כוללת תלמידים מעיראק סוריה "ירדן", מצרים וסודאן והיא מסונפת לוועד "משבר המזרח התיכון" שקיבל ל־אחרונה הקלטה המביעה צער על "התוק־פנות הצבאית של הממשלה הבריטית במצ־רים".

הונגריה מכינה צו חנינה לפליטים

ממשלת הונגריה מכינה צו לפיו תוענק חנינה לכל ההונגרים שעזבו את הונגריה כ־אורח בלתי חוקי אחרי 23 באוקטובר, בתנאי שישובו מרצונם הטוב לפני תום השנה — נמסר על ידי סוכנות הידיעות ההונגרית.

סוכנות הידיעות מוסרת להלן, כי הממ־שלה מכינה צו חנינה גם ביחס לכמה וכמה עבירות אחרות, אולם אין היא מפרשת את מהותן של העבירות הללו.

„עליית מחיר הצמר סימן למלחמה"

מנהיג האופוזיציה של ה„לייבור", מר זל־טר נאש אמר בנאום שהעלייה במחיר הצמר מרמזת על כך שאלה הנמצאים בחלונות ה־בהוהים יודעים שצרות מתבשלות בעולם.

נאש אמר: „פרוץ פעולות איבה מסתמן איש־שים באופק. מחיר הצמר מטיב לרמז על כך".

18 נוסעים ו־7 אנשי צוות ניספו בהתרסק מטוס נוסעים חונגואלי מסוג „קונסטליישן" על הר אוילה בקרבת מקום לקראקאס ש־בונצואלה.

המטוס התרסק בהיותו במרחק של שחות מ־3 ק"מ משדה התעופה של קראקאס, ל־אחר טיסה ללא הפסקה מניויורק במשך כל הלילה.

צו השעה

(סוף מעמוד 3)

ועל מה המחלוקת? — אך דרך על האדמה הכבושה בידינו, כלומר על עצם קיומנו, וכאן ובה צריכה ומוכרחה לבוא „המשרה הברו־כה"... כדי לזכות אותנו סוף־סוף בשלום המיוחל...

והתחומים, והגבולות, שהסכמנו עליהם, שאנו עומדים עליהם, — אין אומללים מהם, אין בלתי יציבים, בלתי־מציאותיים מהם. כ־לום יתיכן, כלום ישנו שיקול הגיוני כלשהו לקוות שבמציאות אומללה זו לנוכח מדינה מ־צומקת ומלוחצת כזו, בתחומים כה מוצרים ובגבולות כה מאוכים וצרים, יסכימו הערבים עם להשלים אתנו? כלום אין גבולות אלה עשויים לשמש פתיון מתמיד לאי־יציבו בנפש, הרואים את מדינתנו כולה, במחי־רגל אחת, בזורה, התוכה וכבושה לפניהם?...

ואם באחור זמן אסוני באה סוף־סוף גם ממשלה זו לידי הכרה, שמתוך „הבא להרגך, השכם להרגו", יש הכרח לעשות את הקפיצה הבלתי־נמנעת אל „מעבר לגבול", אחרי ש־במשך כל השנים גינתה והשמיצה היא עצבה זאת בכל לשון של גנאי והשמצה, ועיר אתר־מול, אחמיל בפיו, היתה דרישה כעין זו ב־פיה „אבנטורזים" ו„פשע לאומי", — הרי אלה כי אומות העולם כולן הגניבה היום מעשה־הצלתנו זה ויכריזו: הסירו ידיכם מ„אדמה לא־לכם", ולא הסכנו ב„אבנטורזים" זה את שלומנו וביטחוננו, כדברכם אתם עצמכם כל הימים? —

ולא הגוים כלבד; גם אחינו בני־ישראל שבתפוצות־הגלות, גם היהודים אשר בארצות הברית, שכחם וכח־השפעתם רב, נדהמו, נדמו, ואך קול דממה דקה יישמע, — כמעט שאין תגובה, נגד גזירת או"ם האיומה, „המחפירה, נגד הפקרת ישראל וכפייתו וכ־„לחו לפני אויביו כנפש. — היפלא?...

אילו האינטרסים הלאומיים של עם ישראל עמדו נגד עיניהם ולא השלטון המפלגתי, אילו התבונה הבדיונית הלאומית היתה נר לרגלם, ולא הבריטיזה הבפלגתית — כי אז כשעה זו, ובהבדה זו שבאי אליה, — מן הגיון האלבנטרי, מן ההגיונות האלמנטרית, ומן ה־הכרה הבדיונית הלאומנטרית היה, להעביר את השלטון הבדיוני, ולו רק לתקופת חרום, לידי אלה שידיהם לא היו במעל ובכגד זה

טוענים אנשי פמלייתו של אידן, שדאלס חתר כל הזמן תחת עמדת צרפת ובריטניה, בפרשו מדי פעם בפעם פירוש חדש את הבטחותיו. באוקטובר התחילו מתלחשים בחוגים שמר־ניים, שמשבר הסואץ לא ייפתר, כנראה, בדרך של מו"מ, ובוקום או מאוחר יהיה צורך בפעולה צבאית. עתונאים ומשקיפים זרים רשמו לפניהם לחישות אלו, אבל לא הטיחסו אליהן ברצינות: הם ראו בכך משום אמצעי לחץ צרפתי־בריטי על המו"מ המצרי. מן הנמנע היה להעלות על הדעת, שגיזום של 20 אלף עתודאים מתמרדים ייעץ לראש הממשלה להתערב התערבות צבאית בסואץ, על אף התנגדותה של דעת הקהל.

כה שאירע לאחר מכן זכור לכול. פריצת ישראל לא היתה מועדת כלפי הסואץ, אלא לריכוזים המצריים ברצועת עזה ולפתיחת נתיב־עילת. פריצה זו שימשה לבריטים אמתלה להתערבות מזוינת. בה בעת שלא־חר ארבעה ימים נפלה עזה ונכבש כל חצי האי סיני, הופסק המבצע הבריטי־צרפתי ב־יום השביעי במתציית הדרך ע"י אותם הכו־חות, שבעטיים נכשלה תכנית ההתערבות בקיץ. ב־6 בנובמבר חדרה האופוזיציה לשו־רות הקבינט הבריטי, תוך הסתייעות באיר־מים רוסיים ואחרות אמריקאיות עלה בידי האופוזיציה להשפיע על הקבינט, שיתן צוו להפסקת האש.

בתור תוצאה חיובית הצביע ראש הממש־לה בפרלמנט, שעכשיו אולץ האו"ם עצמו לתפוש עמדות לאורך הסואץ, אולם תוצאת מבצע הסואץ תיכחן רק בכך, אם בעקבו־תיה. תוכרח כוף סוף, ארה"ב לבטול על עצמה אותה האחריות המגיעה לה בהתאם לכוחה ולעצמתה.

הטרגדיה של אידן היא, שהוא נעצר כמ־חצית הדרך, נאצר נשאר רודן בצדיים. התע־לה חסומה, צינורות הנפט מוצצו.

הפיולוג העמוק בדעת הקהל הבריטית מש־מש בבואה נאמנה למצב.

מי היה נגד מבצע הסואץ? מפלגת הע־בודה, העתונות הליבראלית רבת ההשפעה, ה„טיימס", האוניברסיטאות, האוכיבישוף מקאנטרבארי. מי היה בעד? חלק גדול של המעמד הבינוני, אשר רבות בשנים העלה מ־תוכו את השמנא וסולתא של האומה, ואשר בתקופת מדינת הסעד הרוחי במצוקה, שכבה זו הרגישה על עורה היא את חוצ־אות הנסיגות הבריטיות, מהודו ועד פרס, מ„ירדן" ועד סודאן. חוגים אלה תומכים באידן; לדידם, אין בכך כלום שבריטניה היא כיום מבודדת, הם מצביעים על שנת 1940, גם אז פעלה בריטניה לבדה.

עתידו של אידן בתור ראש ממשלה תלוי בכושר הקיום של אמונה זו.

הקרע בוועידת ה„פיסגה" הערבית

מאת ר. נ. — כתבו המיוחד של „מ. א. רוויו"

מטוס דאקוטה בודד סס באישון לילה מעל לפני ים סוף. המטוס הנמיך סוס. הוא התנ־רחק מחוף סעודיה, שינה את כוונו צפונה בדרכו לדבת עמון. בתוך המטוס ישב מוסט־פה אמין, אחד הבעלים של „אחבאר אל יום", עתונה הגדול ביותר של קהיר, אשר מונה ע"י נאצר בתור שליחו האישי ב„ועידת ה־תוך שעות ספורות, ובפעם השניה — כאשר מוסקבה ידעה, שפיגוי הסואץ יתחיל כקרוב, רוסיה יכולה איפוא להופיע בפני הערבים — שעל טיבם האמיתי עמד הקולם כחדב בחבו־סחם האחרונה בסיני — בתור גואל ומושיע. מן הדין להתייחס כלעג לאיומים אלה מאשר לפחד מפניהם.

שונים פני הדברים ביחס להתערבות מוג־בלת כלפי ישראל. ישנם סילונים רוסיים ב־סוריה, ייתכן גם עם צוותות רוסיים. נוצח ה־רושם כאילו מוסקבה עצמה אינה יודעת עדיין מה להתחיל עמהם. לפי שעה מסייעים הסי־לונים האלה לסורים ול„ירדנים" בהתרברבו־תם ויש להניח, שהדבר יימצא את ביטויו בשר־רה ארוכה של תקריות על הגבול הישראלי.

לא לחינם נתכנס לפתע הפוליטביורו ה־יוגוסלבי לישיבה דחופה. ולא באקראי לא פירסם דבר על תוצאות הישיבה: סוסלוב, הדובר הרשמי של הפוליטביורו הסובייטי, לא הזכיר במילה את יוגוסלביה בנאומו ה־גדול לרגל יום המהפכה. אפילו על ה„קיום כצוותא" לא הוזכר בנאומו ברמז כלשהו.

סוסלוב הוא האיש, שלפי יידיעות מהימנות ניסח באוגוסט שעבר את החלטת הפוליט־ביורו, שבה הוקע טיטו בתור סוציאלדמוקרט וכל מנהיגי הגרורות היזהרו מפניו. החלטה זו היא שגרמה לנסיעתו הפתאומית של חרושצ'וב לבריאנו ולבקור הגימלין המפתיע של טיטו לאלבה. לאחר שני הביקורים ה־ביקור האומלל של גארי — דיקטטור הבי־ניים ההונגארי — הצדיק, לכאורה, גירסה זו. אולם, כשחזר גארו לבודאפשט קיבלה את פניו הפגנת הסטודנטים הגדולה, שחבעה את הדחת הרודן תוך תקוה לתמיכתה של יו־גוסלביה. הפגנה זו שימשה הקדמה למלחמה האזרחית, ואילו זו הביאה בעקבותיה את נצחונה המלא של סיעת סוסלוב בפוליטביו־רו הסובייטי. ובכך הקיץ הקץ על תקותיו של טיטו להשתתף בכנסיות הקומוניזם ב־עולם, בכלל, ובמזרח אירופה בפרט.

ברגע המכריע, — כאשר הנצחון נראה כאופק — התמוטט הכול ונכתם הגולל על התכניות שלו ושל חרושצ'וב גם יחד.

הפסקת נופש לגומולקה

לפתע נשתנו פני הדברים תכלית שינוי. כניפיות של רוסים ומונגולים רומסים את שדות הונגאריה, שודדים, שורפים, מענים ויורים אנשים, נשים וטף. סביב פולין מת־הדקת טבעת של 31 דיביזיות סובייטיות, לחפות; הדיל הדיביזיות הסובייטיות מכתים לנהר אודר מזה ולנהר בוג מזה. אין הדי־ביזיות הללו נמצאות במקום שהם נמצאות, כדי לחרף ולדגף, לצעוק ולהתרברב ללא כל תועלת, כפי שעשה חרושצ'וב בעוד המרכזי בהארשה. הן שתוקות. הן תשתוקה גם אם תוכנסנה — לפי מיטב המסורת הרוסית — כדי לדכא את תנועת העם הפולנית.

לפי שעה אין הדבר בחוקת דאות, אם אמ־נם תעצדנה דיביזיות אלו. הרוב החדש בקרמ־לין יודע את השוני בין פולין והונגאריה. אמנם בשתי הארצות כאחת תקפה תנועת ההתקוממות של העם כולו על כל שכבותיו, אולם בפולין עומד הקרמלין גם בפני ממשלה לאומית בת פעולה ואף בפני צבא לאומי. ועל אף הדוגמה ההונגארית אין הקרמלין יכול להיות בטוח במאה אחוז, שבמקרה של התקפה סובייטית גלויה על פולין, יעמוד המערב מן הצד באפס מעשה.

מוסקבה מנסה איפוא, בראש וראשונה, להחזיר את גומולקה למעמד של גדול. אם אמנם ייכנע גומולקה ללחץ החוזק המופעל עליו לחרוץ את גורלו הוא ויסגיר את עצמו לנקמתה של מוסקבה. מנסים להביאו למצב, שכו לא תישאר לו ברירה אלא מלחמת אזוש לאומית. גומולקה הוכיח, שאין כרצונו לה־יות קושיבישקו שני, גיבור לאומי שנועד לכשלון מראש.

נאומו של סוסלוב מכיל לכאורה, כמה פיסקאות, שיש בהן משום ביסוס תאורטי לאורך־הרוח של מוסקבה כלפי גומולקה. נאומו של סוסלוב, המשקף את העמדה ה־רשמית של הפוליטביורו, הוא בעצם ברור בתכליתו: אמנם, ישנן דרכים שונות לתפיסת השלטון, אבל לאחר תפיסת השלטון ישנה דרך אחת ויחידה: חיסול כל שמץ של חופש. מדינה אחת יכולה להיבדל מרעותה רק בק־צב הביצוע. אולם יש יסוד להניח, כי גו־מולקה חושב בכנות על הכרח בקנין הפרטי של האיכרים, על חופש הדת, חופש החיכות ושמירה על יסודות המשפט. הניגוד אינו ני־תן איפוא לגישור. מוסקבה חוזרת לנקודת השקפתו של סטאלין: גרורים חייבים להיות עבדים. ההמונה שגיתנה לפולנים לא נועדה אלא לערעור מוסרי של רצון ההתנגדות ה־פולנית.

מוסקבה אינה רוצה בפיכוך

נראה, שהרוב החדש בקרמלין נתבש ס־ביב הסרוב לוותר ויתורים כלשהם למדינות הגרורות. הרוב הזה הוא רוב סטאלינסטי, מולו־טוב וסוסלוב משמשים בתור רגעין, אם כי אין הם תמימי דעים בכל הנקודות אולם כ־אשר שניים עושים אותו דבר... סטאלין הבין להשתלט על הגרורות באמצעים מדיניים בל־בד. בטרור הפנימי התחיל רק לאחר הנצחון. עכשו מנסה מוסקבה ללכת בדרך הפוכה. היא מנסה לתקן את כשלונה המדיני המחפיר ב־מדינות מזרח אירופה באמצעים צבאיים טהו־רים, במדיניות, שבהכרח תביא למשטר צמאי בות רוסיה, היינו במלחמה, אינם אלא איר־מי סרק, מגוחך יהיה להתייחס אליהם ברצי־נות. האיומים הושמעו פעמיים, שעה שרוסיה ידעה כי לא תעטרך להגשים את איומיה הל־כה למעשה. מוסקבה איימה בפעם הראשונה בלחמה, שעה שידעה שהפסקת האש תתחיל תוך שעות ספורות, ובפעם השניה — כאשר מוסקבה ידעה, שפיגוי הסואץ יתחיל בקרוב. רוסיה יכולה איפוא להופיע בפני הערבים — שעל טיבם האמיתי עמד הקולם כחדב בחבו־סחם האחרונה בסיני — בתור גואל ומושיע. מן הדין להתייחס כלעג לאיומים אלה מאשר לפחד מפניהם.

בשעה מאוחרת ערב הוועידה, כ־12 בנו־ר

שליטי ערב ליד שולחן הוועידה

קיקוקי־באניאס. הוויכוח נסתיים בתיקו, ש־פירושו לסוריה, לא תקבלו נפט מעיראק". תשובתה הפפתיעה של סוריה נשתקפה בידי־עה שנמסרה לעתונות הלבנונית ושהותרה ע"י הצנזורה הצבאית, ש„כמויות גדולות של דלק יסופקו לסוריה בקרוב ע"י הגוש הסובייטי".

תשלום בעד חבלה

רווחת הסברה, שדלק זה היה מיועד לכ־חילה לישראל, והוא הופנה עכשיו לסוריה בתור חלק של עיסקה יותר מסופדת, או כפי שהעיראקים מספרים בשיחות פרטיות, בתור תגמול על פיצוץ צינורות הנפט העיראקיות. גילוי דעת של המשלחת העיראקית, שפורי־סם בבגדאד ב־13 בנובמבר ונמסר בעת ובו־עונה אחת לשליחי המשלחות ב„ועידת הפיסגה" הפתיע את כל המשתתפים מבלי שיעורר ויכוח מועיל. בגילוי דעת זה נאמר, כי עי־ראק רואה את חתילה בעיית ארץ ישראל „בעקירה מן השורש של מדינת ישראל" ו־בעזיבת היהודים את ישראל ל„מקומות ש־מהם באו".

בבגדאד כבביירות הסבירו העיראקים לכל דכפין, שמדיניותם הקודמת היתה מושתתת על מימוש כל מיני החלטות של האו"ם ש־אבד עליהן הכלח, ועכשיו לא ישנו את הש־קפתם, אף אם מדינות ערב אחרות יגלו גישה אחרת לבעיה.

„ברוך הבא" לכוח האו"ם

הכוח המשטרתי של האו"ם בכצרים נתקבל בהסכמה כללית. אולם כבה שאלות כבדות־משקל נשארו ללא תשובה. כמה זמן יישאר הכוח במצרים ובמזרח התיכון בכלל? מה יהיה רישובו על המדינות הערביות, אם היא יישאר באיזור ע"י החלטת הרוב של עצ־רת האו"ם העשוי להציע עכשיו הצעה משלו לתחרון בעיית ארץ ישראל.

אופיה המפוקפק של „ועידת הפיסגה" נש־תף בהודעת הסיכום המשותפת. המלכים ו־השליטים הערבים תבעו את נסיגתם המיידית והבלתי מותנית של כוחות בריטניה, ישראל צרפת מצבצרים, שאם לא כן תוטל על שלוש המדינות „האחריות המשותפת" להמשך ה־תוקפנות.

פעילה קיבוצית

**כל מדינות ערב, שהשתתפו בחעידה, איימו להפעיל סנקציות בהתאם לסעיף 41 של מגי־לת האו"ם וסעיף 2 של חוזה ההגנה ההדדי של הליגה הערבית. פירוש הדבר, שהן תנ־קינה כל האמצעים, פרט לסנקציות צבאיות, ובאיומו זכן יראו, בהתאם לסעיף 2 של חוזה הליגה, בהתקפה על כל המשלחתים מבלי שיעורר ויכוח מועיל. בגילוי דעת זה נאמר, כי עי־ראק רואה את פתרון

אלפיון

מ. אנף

„יוצרי תקופה" לפרופ. י. קלוזנר

א

רבים מאוד משוחרי תורתו ומוקירי כשרונו ויצירתו הגדולה :העניפה של הפרופ׳ יוסף קלוזנר, יודו לו ״קרב לב, על הטרח בספרים מיוחדים את מאמריו המאלפים המרובים, המפוזרים עדין בכתבי עת רבים, ומצד־שם לאוצרנו של עשרות ספריו שכבר הופיעו עד כה בכמה וכמה מקצועות של ספרותנו והמתהלכים לספרי הגות ומחשבה, קורות ישראל, תולדות הספרות העברית, ביקורת המקרא, חקר הלשון העברית ועוד. כי תמיד אתה מוצא בכל אחד המאמרים האלה — ר אפילו אם הופיעו לפני הרבה שנים — איזה רעיון חדש, איזו הערה מפרה ומגרה אם היה מחשבה, איזו הנחה חשובה או איזה גילוי מפתיע שלא עכדת עליו עד כה, וסתם חומר מועט ומאלף, השמור תמיד לתועלת בעליו, בין שאתה מסכים עמו ובין שאתה מתרחר ומערער עליו, כך, שעם סיום קריאת כל מאמר כזה אתה מרגיש בחוש כי העשרת במשהו חדש, כי נתחוור לך איזה ענין סתום, כי נפתח לפניך פתח לאיזה נושא מסובך שמרבים לדון עליו, והעיקר : כי קראת דבר מענין ומאלף, כי יודע קלוזנר תמיד לעניין את הקורא בדבריו, בין שהם דנים בנושא חדש ומגרה, ובין שהם עוסקים בענין יבש ״ומשעמם״.

עשרים ושש המסות שכונסו בספר, ״יוצרי תקופה ומשכיבי תקופה״. עשרים מהם מדברים על משוררים מספרים ומובלייציסטים ו־ששה מהם על חוקרים. קובץ־מאמרים זה נפתח בסקירה על ר׳ חיים משה לוצאטו, שבארבעים אביבו אשר ראה בארץ החיים, הרבה ליצור יותר מכל סופר עברי אחר בזמנו וגם לאחר שקנאים שרפו וקברו את רובם כתביו, נשארו והופיעו משלו עשרים ושלושה ספרים, שאחד־עשר מהם הם בקבלה והשאר הם במוסר, תלמוד, תורת ההיגיון ו־תורת הספרות, מחקר הלשון, מחזות ושירה. ורמח״ל הוא קודם כל משורר גדול ועוד בגיל הי״ז כתב את המחזה „משה שמשון״ וזמן מועט אחר כך — את המחזה „מגדל עוז״. אבל משורר גדול זה השקיע את כל נשמתו בקבלה וגם מלאך ״אלף לך שגילה לו בלילות סודות ורזים ויש שחשב את עצמו לגואל ישראל, למשיח. גם לאחר שנאלץ תחת לחץ הרבנים הקנאים להתחייב שלא יעסוק עוד בתורת הסוד, לא יכול להסתלק משורש נפשו — הקבלה ולאחר שהחרימוהו משום שהפר את השבועה שלא לעסוק בקבלה, יצא לאמסטרדם וגם כאן לא יכול לשבת במנוחת והוא שאף לזכות ברוח הקודש שאינה שורה על אדם אלא בארץ ישראל. והוא עלה לארץ ויתאכזב עד מהרה כי לא זכה כאן לגילוי שכינה. בשני ספריו העיקריים בקבלה : „קל״ח פתחי חכמה״ ו„חוקר ומקובל״, הולך רמח״ל בדרכי האר״י. על השאלות כיצד יצאה מ„אין סוף״ בריאה סופית בשבמת וחומרית וכיצד יכול היה הרע לבוא, מן האלוהות, הוא עונה : על ידי הצמצום שצמצם ה„אין סוף״ את עצמו, וזרך עשר הספירות. שהן אצילות של „אין סוף״ והן דרגות דרגות, שהעליונה ש־בהן נושאת וסובלת את התחתונה ממנה. ו־ארבעה הן העולמות המתדרגים מן ה„אין סוף״ דרך עשר הספירות : עולם האצילות, עולם הבריאה עולם היצירה ועולם העשיה. וכל עולם יותר תחתון, הולך ומתגשם יותר, עד שהתדרגות מגיעה לעולם הסופי והחמ־רי שלנו, שהרע כלול בו. רמח״ל היה מבקש — אלוהים גדול והאמין שיש בו מנשמתו של ר׳ שמעון בן יוחאי ואולי הוא המשיח עצמו. קלוזנר חולק על חוקרי הספרות העברית הסובבים, כי רמח״ל פתח ביצירתו את תקופת הספרות העברית החדשה. לדעת ק. היה רמח״ל בעל נפש מסחורית כזו, סוף של תקופה ולא התחלה של תקופה והוא שייך לתקופת האר״י, ר׳ חיים ויטאל, ר׳ שלמה אלקבץ ור׳ ישראל נאגארה, אבל לא לתקר־פתם של מנדלסון חייזל ושלמה טומזון. שני הפרקים הבאים בספר, מוקדשים לי״ל״ב. בפרק הראשון בשם „הארז אשר בצפון״, ניתנת הערכה על גורדון, שהיה בעל נשמה חזקה ו־משורר לוחם, שלא נרתע מלהטיח בשירתו דברים כלפי מעלה וכמהפכן גמור הפריך ו־ביטל את כל מושגי החיים של האומה הי־שראלית. בשירתו, לא היה גורדון חווה עתי־דות אבל היה בהיר־עין שהציץ לתוך תחו־מה של מציאות החווה. הוא היה ראש ה־מדברים בדורו והיחידי שנתן ביטוי שלם בשירה לדור ההשכלה. בפרק השני ״. גורדון — מלך, הדיוט ומלך״, עומד ק. על כך, ש־י״ל״ג היה במשך חצי יובל שנים „מלך ה־משוררים״ בעברית ואילו בעשר השנים האח־רונות לחייו, ניסו מבקריו הקשים כליל־יבוכום, בראנין ופרץ, להסיר מעל ראשו את כתר ה־שירה הלאומית ואף לבטל את ערך שירתו. ו־אולם עשרים שנה לאחר פטירתו, החזירו לו ביאליק ופיכמן וקלוזנר את עטרת השירה לראשו. בפרק „מפעל חייו של פרוג״, מבדר ק. מה היא המחלה הרוחנית שהנחיל פרוג לספרות ישראל. הוא הרס בשירתו את אליל ה־„פרוגס״, הקיומה־בניגוד לחבריו שכתבו כ־מוהו את שירים כרוסיה, מרד פרוג מיד ל־אחר פרוץ הפרעות ביהודים „בכל הקדמה״ הזאת ובאלילה. ביחד עם צרת היהודים ראה פרוג גם את צרת היהודות. הוא לא היה ציוני, אלא מבשר הציונות בשירתו. הנימה המיוחדת בשירתו, היא הצער. הוא פסל את ההוות הזעום וחיבב את העבר. וכיחסו לצרי־נות כן היה יחסו ללשון העברית ואת כת שירתו ליותה המיד חיבה מיוחדת ללשון העברית.

במאמר ה„תוף והנצחי שבמנדלי״, רואה ק. שני מנדלים בספרות את מנדלי הראשון, המבקש רק תועלת ציבורית בחיבוריו — „עיבוד תולדות הטבע״, „סרק שירה״, „לוח לסוחרים״ ועוד — ומנדלי השני, שחידש את הספרות הישראלית כולה בשתי לשונות. מנ־דלי האמן, הייחר והפסל. מנדלי האמתי, ה־נצחי, נוצר בזמן שנעשה עברי גמור, סיפורו „בסתר רעם״, היה מהפיכה שלמה בתוכן ובסגנון. אף בלשונו של מנדלי אנו מכירים את האמן היוצר. ק. רואה, שתי תקופות ב־יצירת מנדלי, התקופה הראשונה היא משנת תר״ך עד תרמ״א — עד ימי „חיבת ציון״. ה־פרעות של שנות תרמ״א—תרמ״ב וחנועת „חיבת ציון״, השפיעו עליו שלא מדעתו ושלא ברצונו. הוא יודע, שאם האומה העברית שו־אפת לתחייה ואם הרעיון הלאומי העברי יצר תנועה חשובה, אי אפשר לוזלזל בתופעה גדולה זו. ואולם צריך גם להוקיר את החיים הישנים החולפים ועוברים, ששמרו על קיום האומה במשך כמה דורות וצריך לצייר את החיים האלה. שיש להם ערך עצמי גם בשביל החיים המתחדשים. על כן תיאר את החיים היהודים כפי שנתגבשו בגלות דוקא וגם ה־משכיל שבו נשאר וגם אותו לא יכול לבטל. הוא שנא את התלישות וזחו הנצחי והבלתי תולף שבמנדלי, שמשגת תרמ״ג ואילך כתב בעברית „סיאמות בפרוזה״.

בפרק על „פרץ העברי״, משלים ק. את מאמרו של ש. ניגר על „פרץ וכתביו העב־ריים״ שבו לא מנה ניגר את יצירותיו העב־ריות המקוריות, שפרסם פרץ ב„הדור״ של פרישמן וב„השלח״ בשנות תרס״ג—תרס״ה ובין היצירות העבריות האלה : „ארבעה דו־רות״, „פוחת והולך״, „שלוש מתנות״, „בין שני הרים״, „אם לא למעלה מזה״, „חורבן בית צדיק״, „בשפלי״, ועוד. כמנדלי היה גם פרץ סופר בשתי לשונות ואם לא חידש את פני הלשון העברית, הרי חידש את פני ה־ספרות העברית שהרי המספר המודרני הרא־שון בעברית, היה לדעת קלוזנר — י. ל. פרץ והוא אשר נתן לספרות היפה העברית פנים חדשות. על ידי סיפוריו של פרץ נתח־דש ממילא כל מושגנו על החיים הישנים והם נראים לנו באור חדש, אנושי יותר עם כל יהדותם המיוחדת. פרץ היה מהפכן ברו־חו ובמובן זה היה פרץ עברי יותר ממנדלי. פרץ היה משורר גם בכל סיפוריו והוא גם שם קץ לאריכות בסיפור העברי. והוא היה מחדש גם בשירה העברית ושירי אהבה, כ־אותם שבספר „העוגב״, לא היו עד ימיו כ־עברית. ואף על פי שהשתתף פרץ בועידת צ׳רנוביץ, שבה הכריזו על אידיש כלשון הל־אומית הייחידה של עם ישראל, הרי שיחד פרץ במנדלי, בראש וראשונה לספרות העברית, כי הרבה יצר בעברית והרבה חידש בעברית כמ־עט עד עד ימיו האחרונים.

במאמר „מה כין פרץ לאנדלי״ מגדיר קלוז־נר במשפט אחד את השינוי היסודי שביניהם. סיפורי מנדלי הם הסטטיקה של הספרות ש־לנו ואילו סיפוריו של פרץ הם הדינאמיקה שלה. פרץ הוא פחות שלם, פחות מוצק, אבל הוא יותר מגוון, יותר עשיר בתוכן יצי־רתו ויותר מקיף תופעות וסיפוסים. מעט מעט ראה והראה פרץ יותר ויותר את האדם שביהודי ואת היהודי החדש ובפועל לא היה באמת אלא עממי־יהודי. כמה עובדות מעידות על זיקתו הנפשית של פרץ אל הלשון העב־רית והוא פעל בשביל הציונות שלא מדעת, הרבה יותר משפעלו אחרים מדעת.

בפרק „שניאור המספר״, קובע ק. ששני־אור אינו רק משורר גדול כי אם גם מספר גדול בזיקתו הנפשית אל פרץ אל הלשון העב־רית והוא פעל בשביל הציונות שלא מדעת, הרבה יותר משפעלו אחרים מדעת.

בפרק „שניאור המספר״, קובע ק. ששני־אור אינו רק משורר גדול כי אם גם מספר מסדרגה ראשונה. בהערכתו על קובץ הרש־מות והצירופים „מן החביב והמות״ מוצא ק. בעלה גדולה בספורו של שניאור : הרגשת המידה ויודיעת הציור וכן משק כנפי הנשר

(סוף בעמוד 7)

חיים לשם (לשון)

חנוכה וסוכות

בידוע תושב מחבר ספר מקבים ב׳ את חג חנוכה לחג הסוכות. שלושה טפסטים מאש־רים עובדת זו. הראשון נמצא בגוף הספר אחרי הסיפור על טיהור המקדש ושיחזור הפולחן בכ״ה בכסלו ע״י יהודה המכבי ר־חבריו : „ויחוגו את שמונת הימים בשמחה כחג הסוכות בזכרם את רעותם לפני זמן בחג הסוכות בהרים ובמערות כחיות השדה. ועל כן בענפי עץ עבות ובענפי הדר ובכפות תמרים בידיהם הודו לאשר הצליח בידם לטהר את מכונו. ובדעת כלם נמנו וקבעו לכל עם היהודים לחוג מדי שנה בשנה את הימים האלה״ (מקבים ב׳, י, רחק). שאר שני הטכס־טים נמצאים בשתי האגרות — המופיעות כמבוא לספר מקבים ב׳ — שנלחו ע״י יהודה המכבי וסיעתו אל היהודים שבאלכנסדריה שבהן נדרשים יהודי מצרים לחוג את חג החנוכה לזכר חג הסוכות : „ועתה עשו ימי חג הסוכות מחמשה ועשרים בחודש כסלו״ (שם א. ט). „בהיותנו נכונים לעשות בחודש כסלו בחמשה ועשרים בו את חג טהרת ה־מקדש ראינו להודיעכם למען תעשו גם אתם חג הסוכות והאש נתמיה בהכלכלו את המקדש ואת המזבח הביא זבחים (שם א, יח).

מכל שלושת הטכסטים המצוטטים, המש־לימים זא״ז, יוצא במפורש שחג החנוכה נחוג לפנים באופן עקרוני כמתכונת חג ה־סוכות, ומשום כך מטילים יהודי א״י את חובת חגיגת חנוכה על יהודי מצרים.

לעומת זאת ספר מקבים א׳ המהווה אף הוא מקור עתיק נאמן מודיע כלל וכלל על האופי המיוחד של חג חנוכה, הלכך תהו והשתוממו החוקרים לתופעה מוזרה זו ש־בספר מקבים ב׳, והתלבטו למצוא את הזיקה הפנימית בין חנוכה וסוכות המאפשרת לי־הסביר את סיבת המיזוג של שני חגים אלה.

יש סוברים כי העובדה של מיזוג שני ה־חגים נובעת מטעות בתרגום, שכן מקור ה־מקבים נכתב בעברית, ולכן חושב גייגר ש־המקור העברי היה כתוב חג והמתרגם היווני הכיר בו חג הסוכות שהרי חג סתם בעברית כינוי לחג הסוכות. גרץ משער שהמתרגם קרא בטעות במקור ימי סוכה במקום ימי חנוכה.

אולם פרופסור קראוס דוחה השערתו של גרץ, שכן בעברית אומרים ימי סוכות ולא ימי סוכה, ולא עוד אלא שיוצא מפורש מקטע אחד שהבאנו לעיל שהמדובר אך ורק בחג הסוכות. לפיכך בצטרף קראוס לדעתם של עזריה מן אדומים, ש״ר דעוד הקובעים ש־המקור מדברש שאבר. ברם חג אין פי־רושו כאן חג הסוכות אלא כא במובן ה־רגל של חג. הפיתון מתכוון לגזירות רעות שגזרו היוונים על שמירת השבת, מילה, ח־גים וכדומה. החרוז „נתחני חלק שבעה ושי־מונה״ מזכיר את הפסוק : „תן חלק לשבעה וגם לשמונה״ (קהלת יא, ב) שהתלמוד דורש (עירובין מ, ב) כנגד שבת, מילה, שבעת ימי הפסח ושמונת ימי סוכות. גם בנוסח ראשונה של חנוכה משתמש הפייטן בבטוי דומה :

עקור מתן חלק — חג ומנורה דולק

גם כאן הכוונה שבכלל כל הגזירות על קיום החוקים והמצוות רצה האויב לעקור את חג הסוכות שבו היו מרבים בנרות ומשואות לשמחת בית השואבה ; אולם אין כל זכר ור־מז בפיוטים אלה שחגיגת חנוכה באה בתחליף לחג הסוכות.

(עי׳ כ״ע, צרפתי, כרך ל׳, 28/32)

הערה קטנה

עם צאת הכרך השישי של האנציקלופדיה ה־עברית כולל רק ערך אחד — ארץ־ישראל. במקרר „מוסיקה״ הנערך ע״י ד״ר סטר עמ־גואל גראדנוויץ אנו מוצאים סקירה על מו־סיקה כללית בארץ ישראל — על מוסדותיה, אירגוניה, מישדריה, ומריה ועוד ועוד חוץ... מהמוסיקה המסורתית, כאילו היא עברת ו־בטלה מהעולם בכלל ובארץ ישראל בפרט. ד״ר גראדנוויץ מוכיר את יואל אנגל שנפטר בתל־אביב בשנת תרס״ו ועל שמו מחלקים בכל שנה פרס למוסיקה עברית. והרי הפרס הראשון שקבל פר. ש. רוזובסקי והפרס הא־חרון שקבל י. ל. נאמן הם דוקא עבור המו־סיקה המסורתית.

הנהלת האנציקלופדיה העברית בבחרה ל־מדור „מוסיקה״ בעורך שאולי אינו בקי ב־מוסיקה מסורתית התעלמה מן הענף הזה שחקירתו התקדמה בשנים האחרונות במידה רבה. ומן הראוי לתקן את המעוות.

ש. גומ־מכר

זרח הלוי

לסג־האורים

אור גדול לגמורים, זקוקי מדברה, חיל מקברים שם הדביקו,
אז הנחם עמוד־האש, כלו יקוד חשמונאים, שלהבת־אל.
הגבורות הללו יספרו הנס על מעשה הקרבה, בביר הוא,
על רוח הר־סיני הנאל מעשה ישימון לנער ישראל.

חג אורים שמם לניני שמשון, כוכבי פלשת בת־בליעל,
נצמקם על טבח אחיקם התיצי ונגני מנאחון,
נחשולים עזים היו רגשי־הגיל, עורר קלבוניו צמ־ל:
אורי, אורי־נא, חנניה, אליני פה באור־סיני נכון!

כאו ובתפוצות מתנוצצים נרות־הפלא, לפידי־עז־רוסו,
עד עמנו, מאזין להתימרות אויב, — קצם־ל הרועם...
יהודים יודעים, כי חרב־רשע גליתית אף פעם לא תנים
ולכן שפרה אסף־דוד, הציל מולדת רחומה מאש.

מול חנכיה בת־חן, מקרנת והר־הגבורה של בחשוניו,
מקרב כל יהודי „שהחינו", משבחם אל עליון,
הדר פעולה, מקצע־הקדש, מאמץ דורות מאחריו:
עורי, עורי ישראל! כי שמש נזחונך עלה בקרום ציון.

ש. סקולסקי

מרשמי מסע

ב„ירושלים" של ים

עוד מיתאריה של עיר הכרמל מזמרים ברחק המבהיק, עוד הולכים ומתעצמים ב־נגוהות שמש צהרים בתיה המתרחקים בהר ומבט אחרון, ממושך עודו נצמד להדר מ־ראם — וכבר חולפת מעל סיפון האניה נשי־בתו המלחית של רוחים וטופחת על ראשך — אות ראשון לתחושת הנכר. אותו רגע חש אתה לפתע בנקיפת־לב משונה, נקיפה דקה, מהירה שאינה מלווה כל הרהור של דאגה ואין אתה יודע סירוזה ומקוירה מהו ואף על פי כן חש אתה בה בעליל ותמה לה. כי אכן פליאה היא זו, שכן הנה אתה יוצא עם רעיתך למסע של ירח דבש, אשר אם גם נת־אחר בעשר שנים תמימות הרי חייב אדם ל־שמח גם ב„נוחה״ ממין זה אשר סוף־סוף יצא לפעל. בעוד שהימים „ימי שלום״ שק־טים ורגילים, כנהוג בארצנו, ואתה שלו וב־טוח כי ה„מסתננים״ למיניהם לא יחרידוה גם הפעם. מה איפוא מקורה של נקיפת־לב זו בשעה שכולך שרוי בחדוות־המסע ?

להקת שחפים מעל האניה. השמש שוקעת ימה, חופי הארץ לא נראים עוד והלב נוקף־נוקף...

* * *

קול מצילה באניה „ירושלים״ קורא ומזמין בשלש שפות בפתיחה מסרתית־חגיגית : „הקשיב, נוסעים, הקשיבו־נא״ את כל אור־חיה לארוחת־ערב ומיד אתה עומד על סעו־הך, לשוא נקפך לבך, עדיין אתה עומד בשתי רגליך באוירה שכולה מולדת. מולדתיות ח־מימה,הרגשה של ביתיות, שלא עזבתך עוד גם עם ההתרחקות מקרקע אדמתה, אופפת אותך. עדיין אתה בבית. אסתכל אתה על סבי־בותיך ומיד אתה עומד על סידה של הר־נשה זו. אכן יד טובה ותמה נטויה על „ירו־שלים״ ולב מכין בה היודע איך להשחות את תחושת המולדת בנפשך גם בעזבך אותה. רב־החובל, מר חודורוב, דואג לכך, כל אנשי הצוות. הסדר והנקיון השוררים בכל, ה־שרות שבעב עינים פקוחות לו לשמר על הכל ולדאג לכל ומעל לכל אלה אותה אוירה ביתית, מעידים כי רב־חובל בעל שאר רוח נוהג באניה. ויודע אתה, כי את ימי הנסיעה באניה יש להוציא מכל משך המסע. כל עוד לא דרכת על אדמת־נכר — בצוי אתה בארי הוא זאת, כי אם גם על דעת עצמו. עולים עוד מיתאריה של עיר הכרמל מזמרים ברחק המבהיק, עוד הולכים ומתעצמים ב־נגוהות שמש צהרים בתיה המתרחקים בהר ומבט אחרון, ממושך עודו נצמד להדר מ־ראם — וכבר חולפת מעל סיפון האניה נשי־בתו המלחית של רוחים וטופחת על ראשך — אות ראשון לתחושת הנכר. אותו רגע חש אתה לפתע בנקיפת־לב משונה, נקיפה דקה, מהירה שאינה מלווה כל הרהור של דאגה ואין אתה יודע סירוזה ומקוירה מהו ואף על פי כן חש אתה בה בעליל ותמה לה. כי אכן פליאה היא זו, שכן הנה אתה יוצא עם רעיתך למסע של ירח דבש, אשר אם גם נת־אחר בעשר שנים תמימות הרי חייב אדם ל־שמח גם ב„נוחה״ ממין זה אשר סוף־סוף יצא לפעל. בעוד שהימים „ימי שלום״ שק־טים ורגילים, כנהוג בארצנו, ואתה שלו וב־טוח כי ה„מסתננים״ למיניהם לא יחרידוה גם הפעם. מה איפוא מקורה של נקיפת־לב זו בשעה שכולך שרוי בחדוות־המסע ?

להקת שחפים מעל האניה. השמש שוקעת ימה, חופי הארץ לא נראים עוד והלב נוקף־נוקף...

* * *

מראשוני יורדי הים העבריים הוא רב־ה־חובל. אם שמעת את הפרשה הנפלאה על קורות הימאות העברית המחודשת ושגיון חלומו של יורדיהו הלפרין, אישהים הראשון בותיקים ידוע לך אף הוא, הרי עתה בראיתך את חידורוב יראה לבך רגאה. לם היה דבר החלום הזה.

וחודרוב עצמו, גם הוא הנהו אחת מאותן האגדות הרבות מני ספיר שנתרקמו מסביב לתקימתנו הלאומית. וכי כיצד הניע אחד מ־יוצאי חלון הנדחת לבעמד של קברניט ב־קובל עיר הולדתו הרי כל מה שאפשר היה לדמותו לים לא היה אלא אגם־מים קטן ש־אפילו לרחצה הגונה לא צלח ובקרבתה לא היה אלא נחל צר־אפיק שאפשר היה לעברו בשתיה בנשימה אחת, והנה שיחק לו מזלו של חודורוב ועוד בשנת 1924 נקלע לועידה של אחת האגודות החלוציות לדנציג ושם ראה לראשונה את מרחבי הים : „בשראיתי את הים לנגד עיני — מססר חודורוב בקול שקט ובהבהוב קל בעיניו — אמרתי — אני קופץ לתוכו״ ומיד אתה מבין, כי אמנם קפוץ קפץ איש הימה וכבשו וזאבים עברי זה, שכלו אימר אומץ ומרץ, מה הוא סורף באניתו ? אלפי עילים מעלה הוא ארצה לבל יהיו טרף בגויים. אניה מיושנת היא „ירושלים״, אומ־רים — בת־ארבעים, ואין היא מהירה כ־חדשות ואף על פי כן ממהרת היא לכל מקום שעילים מצוים שם ואספסת לסיפון המב־טחים שלו, כי סיפונה, כאמור, כמוהו כתוף המולדת.

ולא רק בשליחות המוסדות הציוניים עושה באניה יש להוציא מכל משך המסע. כל עוד לא דרכת על אדמת־נכר — בצוי אתה בארי הוא זאת, כי אם גם על דעת עצמו. עולים רבים יודעים לספר, כי עליתם ועלית בני משפחתם הוחשה במידה ניכרת רק הודות לפנייתם הישירה לרב־החובל חודורוב, ועינוי דינם לעליה נתקצר על ידו. וגם עתה, בעצם ימ מלחמת עזה וחצי האי־סיני, כשאניות אישלקיות הורידו את נוסעיהן ובתוכן באות עולים והשאירום לאנחות ולסבל בכרתים ו־בפיראנאוס, מיהר חודורוב לאספם אף כי לא הספיק לנוח ממסעו הרגיל אלא חמש שעות בלבד... וחודורוב גאה בפעולותיו אלה ו־חזון גדול מעפם בלבו. עליו, ידבר בערגון כמוס. מצפה הוא ליום, בו יפליג לים ה־שחור, לקבץ את נדחי עמנו הנמקים בארץ הגזרה, ומדי דברו על כך, מתרכזים פני אישים קשים כנחשת משרב שמש ומזל־עות־סופות, ועיניו החדות מתעממות ובט־חינו כי עוד זכה יוכה לכך דבק בם בן. היכן תמצא בעמים רב־חובל בר־חזון ביורד־ים עברי ?

* * *

מנהגים יפים הנהיגו רב־החובל וחבר קצי־ניו ועוזריו ב„ירושלים״, ולאחר שתפליג גם באניות אחרות תתפעל לסדריה הנאים. רגיל רב־החובל לעיין בדרכוני נוסעיו, והיה כי חל האריך תגיבי בחיי אחד מהם, מיד הוא מיגיב אותו יחד עמו. יום הולדת לך, יום חג מש־פחתי אחר — הוא זוכרו לטובה ומצוה לי־הגיש לך עוגה חגיגית שוב אתה מוצא את עצמך בין אנשים זרים לך מתמול־שלשום כ־בקרב חוג משפחתך וכלם שמחים בשמחתך. התכניות האמנותיות הרבות והמגוונות וה־נמשכות כל שעות היום ומיוחדות לכל סוגי הנוסעים על מחלקותיהם, התזמורת והשיר ועונות ה„סטרומבולי״ הנועשות בלהבות אש בחשכת־האולם היורדת עליך לפתע פתאום — כל אלה מעניימים את הנסיעה, משכיחים כל מחלת־ים וסבעי־מסע אחרים מלבך. אף על פי כן צונע הוא רב־החובל וזוקף אף כל הטובות האלו על עוזריו ורק דבר אחד הוא מיחד לעצמו — הענקת מזאויר יפה ים שקט לנוסעים... ואכן דומה, כי יודע הוא להוליך את ספינתו בינות הסיפות, כך שאין הן נוגעות בירכתיה, כשם שהוא מיטיב הוליכה בעתות סכנה בנתיבה בסוחה.

* * *

שונים הנוסעים היוצאים מאלה החוזרים תכלית שינוי. הראשונים רובם ככלם עליזי־רוח המה. רבים יוצאים לנופש, מסעם הוא להם התנשמות הרוח ממושך והחדוה נסוכה על פניהם. אחרים הולכים להפגש עם שרידי קרוביהם. עם אחרוני ידידיהם מימים רחוקים, ונפשם סערה ורוגשת משמחה. בכל גראים שעשועי תקות, הכל שרוי במצב רוח מרומם. נוסעים גם שליחים, לבושי חשיבות מיוחדת, אפופי סוד, פקידים גבוהים בעלי הרגשה עליונה, הרי יוצאים הם לקבץ נידחים. נוסעים אנשי עסקים, אבנם מעטים המה אך נברים עולים והשאירום לאנחות ולסבל בכרתים ו־בפיראנאוס, מיהר חודורוב לאספם אף כי לא הספיק לנוח ממסעו הרגיל אלא חמש שעות בלבד... וחודורוב גאה בפעולותיו אלה ו־חזון גדול מעפם בלבו. עליו, ידבר בערגון כמוס. מצפה הוא ליום, בו יפליג לים ה־שחור, לקבץ את נדחי עמנו הנמקים בארץ הגזרה, ומדי דברו על כך, מתרכזים פני אישים קשים כנחשת משרב שמש ומזל־עות־סופות, ועיניו החדות מתעממות ובט־חינו כי עוד זכה יוכה לכך דבק בם בן. היכן תמצא בעמים רב־חובל בר־חזון ביורד־ים עברי ?

* * *

עוד מיתאריה עם הכרמל מזמרים ברחק המבהיק, עוד הולכים ומתעצמים ב־נגוהות שמש צהרים בתיה המתרחקים בהר ומבט אחרון, ממושך עודו נצמד להדר מ־ראם — וכבר חולפת מעל סיפון האניה נשי־בתו המלחית של רוחים וטופחת על ראשך — אות ראשון לתחושת הנכר. אותו רגע חש אתה לפתע בנקיפת־לב משונה, נקיפה דקה, מהירה שאינה מלווה כל הרהור של דאגה ואין אתה יודע סירוזה ומקוירה מהו ואף על פי כן חש אתה בה בעליל ותמה לה. כי אכן פליאה היא זו, שכן הנה אתה יוצא עם רעיתך למסע של ירח דבש, אשר אם גם נת־אחר בעשר שנים תמימות הרי חייב אדם ל־שמח גם ב„נוחה״ ממין זה אשר סוף־סוף יצא לפעל. בעוד שהימים „ימי שלום״ שק־טים ורגילים, כנהוג בארצנו, ואתה שלו וב־טוח כי ה„מסתננים״ למיניהם לא יחרידוה גם הפעם. מה איפוא מקורה של נקיפת־לב זו בשעה שכולך שרוי בחדוות־המסע ?

להקת שחפים מעל האניה. השמש שוקעת ימה, חופי הארץ לא נראים עוד והלב נוקף־נוקף...

* * *

קול מצילה באניה „ירושלים״ קורא ומזמין בשלש שפות בפתיחה מסרתית־חגיגית : „הקשיב, נוסעים, הקשיבו־נא״ את כל אור־חיה לארוחת־ערב ומיד אתה עומד על סעו־הך, לשוא נקפך לבך, עדיין אתה עומד בשתי רגליך באוירה שכולה מולדת. מולדתיות ח־מימה,הרגשה של ביתיות, שלא עזבתך עוד גם עם ההתרחקות מקרקע אדמתה, אופפת אותך. עדיין אתה בבית. אסתכל אתה על סבי־בותיך ומיד אתה עומד על סידה של הר־נשה זו. אכן יד טובה ותמה נטויה על „ירו־שלים״ ולב מכין בה היודע איך להשחות את תחושת המולדת בנפשך גם בעזבך אותה. רב־החובל, מר חודורוב, דואג לכך, כל אנשי הצוות. הסדר והנקיון השוררים בכל, ה־שרות שבעב עינים פקוחות לו לשמר על הכל ולדאג לכל ומעל לכל אלה אותה אוירה ביתית, מעידים כי רב־חובל בעל שאר רוח נוהג באניה. ויודע אתה, כי את ימי הנסיעה באניה יש להוציא מכל משך המסע. כל עוד לא דרכת על אדמת־נכר — בצוי אתה בארי הוא זאת, כי אם גם על דעת עצמו. עולים רבים יודעים לספר, כי עליתם ועלית בני משפחתם הוחשה במידה ניכרת רק הודות לפנייתם הישירה לרב־החובל חודורוב, ועינוי דינם לעליה נתקצר על ידו. וגם עתה, בעצם ימ מלחמת עזה וחצי האי־סיני, כשאניות אישלקיות הורידו את נוסעיהן ובתוכן באות עולים והשאירום לאנחות ולסבל בכרתים ו־בפיראנאוס, מיהר חודורוב לאספם אף כי לא הספיק לנוח ממסעו הרגיל אלא חמש שעות בלבד... וחודורוב גאה בפעולותיו אלה ו־חזון גדול מעפם בלבו. עליו, ידבר בערגון כמוס. מצפה הוא ליום, בו יפליג לים ה־שחור, לקבץ את נדחי עמנו הנמקים בארץ הגזרה, ומדי דברו על כך, מתרכזים פני אישים קשים כנחשת משרב שמש ומזל־עות־סופות, ועיניו החדות מתעממות ובט־חינו כי עוד זכה יוכה לכך דבק בם בן. היכן תמצא בעמים רב־חובל בר־חזון ביורד־ים עברי ?

חרות — 30.11.56 — עמוד 6

• ת״א, מסדה 1956, 237 ע׳ + 214 ע׳.

משה אפיזאלה

בנתיבת מדבר סיני

המבצע המהיר של צבא ישראל לשחרור חצי האי סיני משך ומושך את הציבור בא־ין וכן את העולם כולו לאזור מדברי זה אשר שימש בעבר בערש החרבות האנושית.

זה שנים רבות שחצי האי סיני לא עלה אף פעם אחת לכותרות הראשיות של העתונות המקומית והעולמית.

משלחות ארכיאולוגיות ומדענים כודדים ערכו בו מפעם לפעם חקירות ארכיאולוגיות לגילוי שרידי העבר. לגביהם היה כל ביקור באזור זה והמטמאים שבאו בעקבותיו בחוקת חדשות אך פירסומים אלה הובאו באולמי ה־מחקר ולא לציבור הרחב.

כיום יש לאזור זה משמעות פסולה הוא משמש נקודת מוקד מרכזית בחדשות בגלל מאגרי הנשק והקרבות שנתחוללו בו והוא גם עתיד לשמש נקודת מוקד לאנשי מדע ש־יתחילו במחקר מקיף לגילוי שרידי הציבלי־זציה שהתקיימה בשטח זה במשך שנים רבות עוד לפני אלפי שנים. לגבי העם היהודי יש לאזור זה חשיבות מיוחדת, כי אכן מעל ל־אחד מצוקיו המתנשאים של חצי אי זה ניתנה התורה לישראל.

ברשימה זו ננסה לדלות מספר סניפים מתוך מחקרים שנעשו בשטח חצי האי סיני.

* * *

פרופ׳ א. לודס אחד החוקרים הגדולים של קדמוניות ישראל והמשמש כמרצה בסורבונה בפאריס קובע בספרו „ישראל, קדמוניות ה־עם והארץ״ כי בשעה שבשבי העברים (יש־ראל) נכנסו לערבות ערב, הם מצאו עצמם במקומות משכנותיהם הקדומים, באיזור שאף לא היה שונה בהרבה מארץ גושן, בבואם לשם לא היו חיים בצורה מאורגנת אלא מ־פזורים היו על פני מרחבי ארץ עצומים, כדי למצוא את המרעה והמים הדרושים לעדריהם, ולא היה להם כי אם מקום פיגום בלבד. על פי המסורה היה המרכז הזה במשך זמן מ־סוים כ„הר האלהים״ הידוע בשם הר סיני, אך במשך זמן ממושך הרבה יותר היה מקום ריכוזם בקדש, כלומר בגנה המדבר הקרוי עוד היום בשם עין־קודים, או קדש, השוכן ב־צומת נחיבי המדבר הגדולים והמרובים, ה־יוצאים מאיסמעיליה, עין נחה, עקבה, חב־רון ועוזה. יש בו ארבעה מעיינות גדולים, מהלך שעה עד שלוש שעות זה מזה. המעיין העשיר ביותר במים הוא עין אל קדיראת, היוצא מ־תוך סלע בשלושה קילוחים, שכל אחד מהם עוביו כזרועו של בן אדם, והמעיין יוצר שם נחל שעל גדותיו גדלים עצי שיטה וצמחייה עשירה. חוקרים מצאו שם שרידי בריכת מים, כפר ומצודה, שייתכן ומוצאם עוד מן המאה העשירית לפנה״ס.

מקום כזה, שהודות למעיינותיו היה יפה לא רק לגידול בקר, אלא גם במידה מסוימת לעיבוד חקלאי, היה מתאים ביותר לשאש כמקום מישבו של גרעין לברית שבטי יש־ראל.

פרופ׳ לודס קובע כי אין לנו אלא מעט ידיעות מהימנות על הר קדוש זה. אין אנו יודעים אם נקרא סיני או חורב, אם שני ה־שמות האלה נקראו על הר אחד או על שני מקומות שונים, כן לא ידוע לנו אפילו מקום מסגתו או מסגותיו של ההר או ההרים ה־אלה, הדעה הרווחת בזמננו היא שסיני הוא הוא גבל מוסה (הר משה), הר בנוש הרי השחם המזוקר בקצה חצי האי, בין שתי הזרועות של ים סוף.

* * *

אחד המבצעים הראויים להערכה והערצה באחד בוצע בימים האחרונים ע״י יחידה כ־נה של צבא ישראל. לא היה זה מבצע צבאי מובהק שהיה מלוהה באש ובתמרות עשן, הוא היה הרבה יותר בנוע אך היה בו מ־שהו מתחושת הקשר בין דור המחדש ימי ישראל כקדם לבין דור המדבר. כוונתנו ליחידה הצבאית שהעפילה להר סיני והניפה מעל פסגת הר נישא זה את דגל ישראל העצמאית.

היחידה שהעפילה אל פסגת ההר מילאה תפקיד לאומי ומסורתי כאחד, היא לא יכלה לעסוק במחקר אך לאחר כיבוש ההר בנשק וברוח פתוחה הדרך לחוקרינו לעמוד מקרוב על מסתורי הר קדוש זה.

מעטים בארץ ידעו, כי במורדות הר זה ב־טבורו של נוף נהדר המצטיין בפראותו ה־מדברית עומד מנזר נוצ

„יוצרי תקופה" לפרופ. קלוזנר

(סוף מעמוד 6)

של המשורר, העומד למעלה ממה שהוא מ־תאר ואינו משוקע בעצמו במה שהוא מתאר. בביקורתו על קובץ הסיפורים „במיצר", קובע ק. כי חדש הוא ש. בחוכן סיפוריו והמספר שניאור הוא בן הדור עוד יותר מהמשורר שניאור. הוא מתאר בהומור ובטוב־לב ויש לו כוח ויכולת בלתי מצויים של תיאור בצי־אותי, של הבעה מקורית ותיאור אמנותי. כמה וכמה מעלות מונה ק. בסיפורים „אנשי שקלוב" ו„מאגודי הגבור" בלבד, היה ראוי להיחשב לאחד מן הסמרים הגדולים שבסמרו־תנו החדשה.

במאמרו על „דוד שמעוני כהוגה דעות", קובע ק., כי משורר גדול הוא גם פילוסוף והוגה דעות ומורה דרך החיים. כבר ראינו את שמעוני הוגה הדעות, בפואימות שלו „אשת איוב", „התועה בזמן", „עובדי כוכ־בים" וגם כשירים בודדים הרבה. כן הוא מע־מיק חשוב בשני ספריו „בחשאי" ו„בשבילי הביבר". וקלוזנר מטיים עליו בדברי ביאליק על שמעוני־דוד שמעוני שיחך לשורת ה־ראשונים. לבושיו פשוטים, אבל הוא עצמו חגיגי. אסור לקחת אותו לשעורין, באשר גדלותו היא בכללות הדברים. הוא משרה עליכם מרוחו כשאתם קוראים את דבריו עד הסוף והחג עולה עליכם וצד את נפשכם. אתם מתחילים, ונדמה לכם: זהו חוג. אבל באמת הגעתם על ידי החוליין אל השכת ר־לעמים אל השבת הגדול, לשבת שבתון. הוא העשיר בנושאי חג וזהו לא מקרה — הוא איש התג. במאמר „סראגודיה של מספר עברי" קובע ק. כי ש. בן ציון היה אישיות ט־ר־ת הן משום תנאי חייו המסובכים ו־ב־מיות נפשו והיא באה מתוך עצם עבודו־תו הספרותית. הוא הלך בגדולות ובנפלאות ממני וניסה לסעון על פתפיו משא גדול וכבד יותר מזו. הוא כתב גם סיפורים היס־טוריים מימי בית שני ונעשה מתורגמן ל־גדולי השירה הגרמנית, גיטה והיינה. והוא רבץ תחת משא זה עד שכרע קרס ונפל תחתיו. בסרק על א. א. קבק רואה ק. בקבק את הרומאנטיקן כהא הזיעיון, אשר חונן בכל המעלות הדרושות למספר.

מכל המספרים שקמו לספרותנו מימי מאפו ועד היום יודע קלוזנר רק שני פלאסטיק־נים: מנדלי מוכר ספרים וגרשון שופמן, כי רק שני אלה בלבד יודעים לא רק לצייר בני אדם ומאורעות אלא אף לפסל אותם בקולמוס.

מרדכי בן עמי — המספר הלאומי העמקי אינו לדעת קלוזנר מספר, אלא כותב תמו־נות (אידיליות), נוטל הוא את החיים הישי־ראלים כפי שנתנום, בקיבוצים הישראליים הגדולים במשך שלוש מאות השנים האחרו־נות וכפי שנשארו בעינם עוד לפני חמישים שנה — ביחוד בערים הקטנות — ואותם הוא מצייר בצורה של תמונות קטנות ר־נחמדות.

הד"ר מרדכי ארנפריינ, נמנה על אותה ה־שלישיה האגליצאית שהשאירה רושם גיבר על התפתחותן של הציונות ושל הספרות העברית החדשה. יתר השנים הם: הד"ר דוד ניימארק וד"ר יהושע טהון. ארנפריינ היה סופר עברי דבק בלאומיות העברית ובמסו־רת העברית ההיסטורית אבל ביחוד עם זה, חמשי בדיעותיו. יהודי־אדם, שכל דבר יחר־די אנושי תופס את לבו. „צאו מן הגיטו" קרא ביחוד עם ברדיצ'בסקי, הוא דרש בעברית גם ספרות אנושית כללית ופירסם בשפתו כ„השלח" מעין מניפסט של הסופרים העברים הצעירים, שעשה בשעתו רושם רב. הוא מעיט לכתוב בעברית, מפני שנתן את חילו גם ללשונות אחרות ולעת זקנתו נעשה סופר שודדי מפורסם.

יהושע חנא רבניצקי זכה ששמו יהיה קשור בשמותיהם הנצחיים של שלושת עמו־די התווך של ספרות התחייה: ביאליק מנדלי ואחד העם. הוא פרסם ב„הפרדס" שלו את שני־דיו הראשונים של ביאליק ואת מאמריו יוצרי התקופה של אחד העם. מה מצאו בו שלושת היוצרים הגדולים האלה? הם הכירו בו אי־שיות, הם ראו בו אדם־המעלה והוא השפיע השפעה מרובה על ביאליק כדרך חייו וחיבר עמו את ספר האגדה ואת סיפורי המקרא ועוד. מלבד זה פרסם מאמרי ביקורת על ספרים רבים ב„הפרדס" וב„השלח" בחתימת בר קצין. כן פירסם בשותפות עם שלום אליכם מאמרי ביקורת בשם „קודש סופרים" ובחתימת השם „אלדד ומידד". בשתי ספרי זכרונותיו, מספר על פגישותיו עם סופרים רבים. עם המאמר על יעקב רבינוביץ, העסקן הציוני והפובליציסט והעורך, מסתיים „מדור המשוררים והמסופרים והפובליציסטים" שבספר. על „מדור „החוקרים" ועל הספר השני — בפעם הבאה.

מ. אנף

ביקור חטוף בישראל השלישית

(סוף מעמוד 3)

„לידי" אנגלית.

המבקר ברצועת עזה כיום יש לו בחזיאי בן־הרגשה של המבקר בפארק הלאומי. בהמצאת המבקר היהודי מחוץ לעיר, אין הוא יוצא מהאוטו שלו. ובהמצאו כעיר, אין הוא יוצא מחצר המשטרה. והנך רואה מבעד אשנב ה־אוטו או מבעד גדר חצר המשטרה, שפע של גברים ונשים, עובדים ושבים ופניהם מאד רציניים. והנך ניזכר בביקור הראשון שלך בעזה. הדבר היה בניסן תרע"ג, כלומר ב־אפריל 1913. בתור תלמיד הגימנסיה „הרצ־ליה" השתתפת בסיול המסורתי של חודש ניסן. המורים, עם ד"ר בוגרצ'וב בראשם, לא נתנו לנו להכנס לעזה ולגנו באהלים מחוץ לעיר. בא? כן עתה... אז שמרו עלינו המור־רים. ועתה — השוטרים הצבאיים.

הפעם לא חזרו הערבים על המשגה שלהם משנת 1948. הפעם לא ברחו הערבים בה־מוניהם. האם לא ברחו, מפני שלא נשארה להם דרך אחרת, פרט לדרך הים? והן ידוע שהערבים מאז ומקדם, מאז כיבושיהם הגדו־לים בראשיתו של האיסלם, אחוזים ב„תאלא־טופוביה" (פחד מפני הים), ואולי לא שער הפעם הערבים לתעמולת המופתי ואולי גם רצו להחליף את שלטונו של נאצר בשלטונו של בן־גוריון.

ומפני שהעזתים לא ברחו, לכן מכיכרה ה„רצועה" כולה ארץ מזרחית סיפוסית, בעיגו־דת האינטרסיבי ובאוכלוסיתה הצפופה, ב־חזקת בקעת היאור או בקעת האגנס בדיר אנפין.

הרבה גברים ונשים בעזה. והנך שואל את עצמך: כיצד עובר עליהם היום? אבל זאת היא שאלה מאד „בערביית". המושגים „הזמן הוא כסף" ו„כיצד הורגים את הזמן?" — הם מושגים „מערביים". האדם המזרחי אינו „רודף את הקץ", ויותר מכפי שישנם גברים ונשים ב„רצועה", ישנו שפע של טף. לכל אשר תפנה, אתה רואה תינוקות, ילדים ו־נערים. העזתים הם האנטי־פלתוסיאנים שב־עולם כולו. מה אומלל היה משרד החינוך הישראלי, אילו קיימו גם האורתים הישרא־לים את המצוה הראשונה שהטיל הקב"ה, מצות „פרו ורבו", כפי שמקיימים אותה חוש־בי ב„רצועה". היכן היה משרד החינוך בשיב־גנות, מורות, מורים, מחנכים, שמשים, מ־פקחים לשפע זה של תינוקות בית־רבן, כפי הנראה ושר החינוך של רצועת עזה פטור מ־מאבנה זו.

כל ישוב ברצועה מפוצל לשנים: עיר עיר ועל ידה ה„מערבה", כלומר מחנה הפליטים, כשם שבמדינת ישראל ישנה ישראל הרא־שונה וישראל השניה, כך גם ב„רצועה" יש־נה ראשונה ושניה. ולא רק הישוב מפוצל לתושבי המקום לפני קום מדינת ישראל ול־תושבים שבאו לכאן אחר קום המדינה. ב־„רצועה" ישנה כפילות בשלטון. השלטון ה־מדיני־הצבאי המצרי מזה והשלטון הכלכלי של אונר"א מזה. הדואגת לפרנסתם של רוב תושבי ה„רצועה", ולא רק לפרנסתם, במובן של אוכל, דיר ובגד. אונר"א דואגת גם ל־בריאותם ולחינוכם של כל אלה.

ומהו מצב הרוח של תושבי ה„רצועה" ב־יחס אלינו? בימים הראשונים, עם הכיבוש, שלט מצב הרוח של התרפסות. אבל האדם המזרחי עובר חיש קל מצב של עבד, למצב של „עבד, כי ימלוך". אחר הנאום השני הדפיטיסטי של בן־גוריון, ערבת ה„רצועה" למצב רוח של שחצנות. קשה לחדור לעומק ההלם שאחז בנפש הערבים לאחר כשלונו הצבאי של אילום נאצר, ולא בשעת ביקור חטוף אפשר לעמוד על כך.

● ✱ ●

שני ערבים קשורים בהיסטוריה של עזה: שמשון הגבור האגדי ונתן אשכנזי העזתי, יד ימינו של שבתאי צבי. שמותיהם של שני אלה קשורים כמפלות. והנה עכשיו שוב ה־פעם עזה, לכשהבעיה של ארץ־ישראל ה־שלמה הגיעה בכל חריפותה. והפתרון שיי־נתן בעזה ל־ישראל השלישית, יהיה הפת־רון לארץ־ישראל בתחומיה ההיסטוריים.

אבא סיקרא

לבנון על פרשת דרכים

(סוף מעמוד 2)

רים בחבש היה מעורב בפעולות בקרב ה־אוכלוסיה המוסלמית והעכו"מית כל חבש מ־תוך שאיפה לחתור תחת בסחון המדינה. ו־עבדה זו אילצה את ממשלת אדיס־אבבה לגרש את הדיפלומט המצרי מחבש.

הקיסרות החדשה של חזון נאצר מבוססת על הגישה הטוטאליטארית, הרוחנית, התר־בותית והמוסרית לבעיות המדינה ומקומו של היחיד בקיסרות החדשה. המיעוט הנוצרי, וביחוד לבנון הנוצרית, אינם מתאימים ל־מסגרת של אותה הקיסרות. לנוצרים יש מושגים פילוסופיים משלהם; ערכי המוסר שלהם מבוססים על יסודות שונים מאשר ערכי המוסלמים. מבחינה רוחנית ומוסרית שייכים הנוצרים במזרח הקרוב, וביחוד ה־נוצרים של לבנון לתרבות היהודו־נוצרית שהיא זרה לתרבות המוסלמית, ולכן היא נראית בעיני העולם המוסלמי כתרבות מע־רבית. שהמוסלמים כורכים אותה, מבעמים פוליטיים, עם אימפריאליזם וקולוניאליזם מערבי.

במסע לא־נוצרי ואנטי־יהודי זה נתמכים הקנאים המוסלמים על ידי הכוחות הקומו־ניסטיים, אשר רואים בחורבנו של היסוד היהודו־נוצרי של תרבותנו את הצעד הרא־שון לקראת הקמת שלטונם שלהם. שיבוסס על השקפתם הפילוסופית הטוטאליטארית.

את שיתוף הפעולה־ההדוק בין נציגי תנו־עת החתיה המוסלמית לבין הקומוניסטים מ־צד אחד ובין הלאומנים הערבו־מוסלמים ו־הקומוניסטים מצד שני, אפשר לגלות בכל ארצות האזור. בפרס היתה פלגת טודה ה־קומוניסטית קשורה קשר הדוק עם קאשאני, מנאצר ועם הרבה קצינים בצוותים של ה־משה הכללי, שאשמתם הוכחה על ידי בית־דין צבאי אחרי נפילתו של מוצדאק. במצרים תמכה המפלגה הקומוניסטית, יחד עם האחים המוסלמים, בנאצר בזמן סכסוכו עם נגאב. בירדן ארגנו הקומוניסטים והאחים המוס־למים מהומות, אשר הוכילו לסילוקו של גלאב פחה. בסוריה מעורבים הקומוניסטים והאחים המוסלמים במעשי חבלה ומאבק נגד המשטר הנוכחי. באפגאניסטאן נתמכת ה־דרישה של הליגה המוסלמית להכריע על המדינה כעל מדינה מוסלמית ולהוריד על ידי כך את האוכלוסיה הבלתי־מוסלמית הע־צומה לדרגת אזרחים מדרגה שנית, באופן פעיל על ידי האיגודים המקצועיים ואגודות התרבות, בהם שולטים הקומוניסטים.

✱ ✱ ✱

למנהיגיה של לבנון הנוצרית ברורה ה־סכנה הממשמשת ובאה. הם מרגישים שהם מהוים אבר זר בגוף המוסלמי. הם יודעים כי המנהיגים המוסלמים החליטו לסלק את „הקוץ הזה בגוף המוסלמי" מהמזרח הקרוב. אבל המנהיגים הנוצריים מנסים להימלט מהסכנה בטעים, כי מדיניות של ניטרליות עשויה להצילם מסנה.

במוקדם או במאוחר ייאלצו המיעוטים הנוצריים במזרח הקרוב להכיר בעובדה ה־מרה, כי ניטרליות אינה מהוה תשובה ל־תוקפנות. המנהיגים המוסלמיים אינם יכו־לים ולא ישלימו עם קיומה של מדינה נייט־רלית באיזור שהם חושבים אותו לאיזור שלהם. בעיני המוסלמים נחשבים לבנון ה־נוצרית והמיעוטים הנוצריים במזרח הקרוב לא ככוח שלישי, אלא כראש גשר ש־כת עוין. אבל העובדה שלבנון תשתדל להישאר נייטרלית, לא תכריח את החולמים על קי־כרות מוסלמית חדשה להכיר בלבנון ול־התיחס לארץ זו כלשוייצריה של המזרח התיכון. במוקדם או במאוחר, יהיו היחיד־ים המנהיגים הנוצריים בלבנון להכיר בעובדה, כי שוייצ יה יכלה לקיים מדיניות של נייט־רליות לא משום שהיא רצתה להיות נייט־רלית, אלא משום שהיה זה באינטרסים של הכוחות המנוגדים באירופה לראות את שוייצריה כמדינה נייטרלית. במקרה או במאוחר ייאלצו המנהיגים הלבנונים לראות את העובדות האכזריות כי להולנד ובלגיה, למרות הכרות נייטרליותן, פלשו הצבאות הגרמניים רק משום שהתאים לאינטרסים של הקיסוד העליון הגרמני להפר את החוזים וההבטחות החגיגיים ביותר.

מדיניות הנייטרליות אינה מהוה תשובה לתוקפנות ולבנון תיאלץ להצטרף לאחד הכוחות המנוגדים, ורק שתי דרכים פתוחות כפניה: או להצטרף לגוש המוסלמי ולהי־טמע סמיעה גמורה בתוך יחידה מדינית מוס־למית ועל ידי כך להיעלם כמדינה ריבונית, או להצטרף למערכה מדינית שניה אשר תר־שה ללבנון להמשיך את קיומה כיחידה ל־אומית רבונית.

✱ ✱ ✱

בדיוק בשעה זו מוצאת את עצמה לבנון החת לחץ איום שאפשר אך לכנותו כמעשה סחיטה. אבל בדיוק בשעה זו, העולם הערבי איננו מאוחד ומאבק חריף מתנהל בין סוריה ועיראק, עיראק ומצרים, ערב הסעודית ו־עיראק, הולך סעוד ונאצר. פעם נוספת מ־נסים המנהיגים הנוצריים להימלט מפני ה־נציאות על ידי שמירה על מדיניות של ניטרליות.

בעיית המדינה הנוצרית והמיעוטים ה־נוצריים במזרח הקרוב הנה רציונית מאוד. קרוב לודאי כי איננה פחות חשובה מהבעיה של יחסי ערב וישראל. שתי הבעיות אינן ניתנות לפתרון על ידי גישה אופורטוניסטית המתבטאת ברצון להתחמק מהבעיה. פתרונן של שתי הבעיות דורש מחשבה נועזת וגישה נועזת.

בשנת 1924 אמר הנציב העליון הצרפתי, שהיא שדיבר בפני הכמורה הנוצרית בלבנון: „האחדות מחשלת את הכח". היה זה המנהיג הרוחני של המארונים, הפטריארך בכבודו ובעצמו, אשר נתן את התשובה לליברל ה־צרפתי: „במזרח הקרוב הכוח הוא אשר יוצר את האחדות". אפשר להטעות על מצב ענינים, כשמדיניאי חילוני מדבר על ערכים רוחניים ואילו הפטריארך מדבר על כוח. אבל איש איננו יכול להתחמק מפני המציאות ולהכחיש כי הצדק היה עם הפטריארך דוקא.

המנהיגים הרוחניים של לבנון הנוצרית ידעו זה מכבר לעמוד על הסכנה הצפויה להם. ובשנת 1947 דרש הפטריארך המארו־ניסי של לבנון בתזכיר המפורסם שלו ל־ועדת האו"ם, שנשלחה כדי לחקור ולמצוא פתרון לבעיית ארץ־ישראל, את הקמתה של מדינה יהודית עם גבול משותף עם לבנון, כערובה היחידה לקיומן של שתי המדינות.

במוקדם או כמאוחר ייאלצו המנהיגים ה־נוצריים לקבל את המדיניות שהוותותה על ידי מנהיגים הרוחני והם יבקשו, כפי שרבים מהם נוהגים לעשות, התקרבות עם מדינת ישראל. רבים מהם אינם מעיזים עדיין ל־הרים את קולם באורח גלוי והם חיים עדיין תחת הרושם, כי לישראל אין כל מדיניות אשר תובל אותה כשוות ערך להפוך לחלק בלתי נפרד של האיזור. במובן זה הצדק אתם. ישראל לא ניסתה מעולם את מדיניותה ואת מטרותיה הסופיות בחלק זה של העולם. האוריינטציה שלנו לא הוגדרה מעולם. ה־נוסחה המעורפלת של שרת „אוריינטציה על או"ם" הנה נוסחה נטולת משמעות. הרבה מנהיגים נוצרים בלבנון מצפים להתקרבותה של ישראל. בישראל הכירו מוחים רבים של עניני המזרח הקרוב בזהותם של האינ־טרסים התרבותיים, פוליטיים, רוחניים וכל־כליים של שתי המדינות הבלתי־מוסלמיות ב־חלק זה של העולם. נדמה לנו, כי דווקא עכשו, כשהעולם המוסלמי מנסה לשוא ל־הכריח על אחדותו, ואילו למעשה הוא שסוע לגזרים על ידי אינטרסים ושאיפות מנוגדים, דווקא עכשו, כאשר הצבא הישראלי הפגין את עליונותו בהתחרות עם המדינה הכי חזקה, בשל הזמן לגישה נועזת לבעיות ה־פוליטיות ולמדיניות נועזת, מחייבת להוביל לאיחוד איתן של הכוחות, שעפויה להם סכנה מצד שאיפותיהם של הקומוניסטים והקנאים המוסלמים בחלק זה של העולם.

י. בנארי

מדריך לכל תל־אביב

מודעות ל„חרות", במחירי העתון, למ־סור לסוכנו פרסום „לאור" ת"א, רח' מזאיה 1 (פינת אלנבי) טלפון 66696.

ש. פינצ'בסקי רמת־גן, רח' ביאליק 38 (מול חפיירה) מודעות לחרות במחירי ה־מערכת. מס' הטלפון החדש 71932

קניה ומכירה

למכירה דירה בת 2 חדרים לוקסוס, הול מואר, מעל עמודים, ישראלי, רח' יונתן הופסי 5, שכ' דסקו צפון תל־אביב. לפנות בין 7—4 אחה"צ, טלפונים: 62848 מ־8 עד 5 אחה"צ.

מכנסי גברדין מ־9.500, מכנסי קמגרן מ־7.500, גזרות חדשות גם לפי מידה פרסלר בן יהודה 20 תל־אביב.

תשורה, תבר אותו המטור הזיל למע־נות בצ"ל ולמדי לארץ, מתכת עדינה. תכשיטי כסף, דברי דיקמת יד. אנו מסדרים גם את המשלוח.
תל־אביב רח' המלך גורדי 23.

שמיחים אצל ברל יורן, רח' גאולה מס' 49. קונה ומוכר מתקן ומנקה.

שעורים

ללמוד דרקוד? רק אצל הנס גוט תל־אביב בן־יהודה 64.

שעורים להתעמלות

שימו לב: מסיים והתעמלות רק אצל המומחה־הידוע ארנולד גולן תל־אביב רח' הקישון מס' 80 קומה ב' (אסטרוסים 46, 45, 44, 42, 41, 17, 2)

חיפה

מתווך מומחה, משה ביאלה, רח' כנרת מספר 10: הכניסה דרך רחוב ארלוזורוב 39, הסת הפנימי בחצר. טלפון 4049.

סליחה, על כי עדיין אנו נושמים...

(סוף מעמוד 2)

אלה אפילו מן בן־גוריון, איש מפלגה מוב־הק, התכוון לליכוד פנימי בכיכמלי, לא רק בתוך מפלגתו, אלא בתוך העם כולו.

את הצורך של ליכוד העם כשעת חירום הבינה במדינה זאת ראשית־כל האופוזיציה הלאומית, כלומר תנועת החרות. ומי ש־יסתכל במעללותם המתפרצים של אנשי ה־אופוזיציה באנגליה ובצרפת, של מפלגת העבודה ושל מנס־פראנס, יבין להעריך את האופוזיציה הישראלית הדואגת לעם ול־מדינה, בניגוד לאופוזיציה בארצות ההן הדואגת אך לרוחנים מפלגתיים.

לצערנו לא נוכל לחלק איתן המחמאות שחילקנו לאופוזיציה בישראל גם לקואליציה במדינתנו, ובפרט למפלגות הקשורות בהס־תדרות העובדים הכללית.

במדינתנו — שעת חירום אמיתית, ללא כל מליצה. כולנו מתוחים עד קצה הגבול, הראש נתון אך ורק לענייני האומה והמדינה: אולם בתוך האומה המשולהבת הזאת קיים חבר אנשים, אשר ראשם נשאר קרור, עצבי־הם ברזל וסיסמתם: „העסקים כרגיל" — business as usual — ואם אפשר להפוך את העסקים לטובים יותר מהרגיל, אדרבה ואדרבה.

הכוונה היא לאנשי „המשביר המרכזי". אמנם גם הם תמיד נמנו על אותו סוג אנ־שים אשר הטיפו, כי הרצון לשלמות המולדת הוא „טירוף דעת", „הדפתקנות", „חוסר אחריות"; אף הם ההיגרו תמיד כי „אינם חומדים אף שעל אדמה זרה". אבל מכיוון שהמאורע נפל ורצועת עזה חוזרה לחיקה יוכן שלפתע פתאום תיאלץ מדינת ישראל לנטוש את השטח, ואז צריך יהיה בחיפוון של מדינת ישראל, הרי נראה הדבר בעיניהם כפשע להחמיץ את השעה ולא לנצל אותה כראוי. איך אמר פעם משורר פולני: „שתהי מלחמה בעולם כולו, בלבד שבכפר יהיה שקט". גורסים גם אנשי „המשביר המרכזי": שהמשביר המרכזי ינהל את עסקיו". וכך נתבשרנו השבוע כי המונופולין לסחר סי־טוני במזונות ברצועת עזה נמסר ע"י ה־מדינה ל„המשביר המרכזי". ועוד נתבשרנו כי „המשביר המרכזי" דחה כל הצעה לשו־תפות עם הסקטור הפרטי, אולם השאיר ל־טיפולו של אותו הסקטור את רפיח ואל־עריש.

זה נקרא לא להתרגש ולא להתעצב ול־שמור על העשתונות! רצועת עזה תיושבו, לכל הדעות ולזרות הכל, במדינת ישראל, אם כן שם אפשר ביחד בטחון לנהל מסחר, לשכור מחסנים, לאחסן סחורות. אלא, ב־יחס לאל־עריש בטחון כזה איננו קיים, ו־לרוקן את המחסנים ולחזור עם יתרת ה־סחורות לתחומי המדינה.

על עסק בטוח (ברצועת עזה) שומר „ה־משביר המרכזי" עצמו! על עסק שמוטל בו צל של ספק (באל־עריש) „המשביר המר־כזי" מוותר ומעמיד אותו בנדיבות לב מופ־תית לסקטור הפרטי...

כנראה כך מבינה ההסתדרות את המושג של „ליכוד פנימי מכסימאלי" ושל החזרת ההרגשה של „כל משותף לכל שכבות העם, והרי על ההסתדרות מתבססת הקואליציה הממשלתית, וכששומעים על הכשרון ל־עסקים של „המשביר המרכזי" בכל עת ובכל התנאים, מתעורר בלבנו ספק רב אם רואיה ממשלתנו הקואליציונית לאותה ה־אופוזיציה שיש לה.

יוסף שופמן

תל־אביב

קולנוע אופיר
שבוע ששי
פתיחת העונה!
טירון פאואר — קים נובאק
בסרט האנושי הגדול
על קורות חיי האמיתיים של המלחין
אדי דאצין
חיי אדי דאצ'ין
חיי אהבה ויצירה שנקטעו באמצע...
דרמה שהלב יהלום לזכרה...
סינמסקופ
בצבעים טבעיים
התחלת הצגות: 9.30 — 7 — 3.30
הנחות בטלות בהחלט!
סרט: קולומביה

קולנוע ארמון־דוד טל' 20954
שבוע רביעי
צ'רלס לוהטון — גין מילס
בקומדיה המפוצצת
בנות גידלתי
במוצ"ש 3 הצגות 5.15—7.15—9.30
בימות השבוע 3.30—7.15—9.15
בשבוע חנוכה החל מ־27.11.56 תתקיימנה 4 הצגות ליום: 3.00—5.00—7.15—9.15
בסרט בנות גידלתי

קולנוע אלנבי
שבוע שני
יום הפלישה — לעולם לא ישכח
העשש ביוני
רוברט טיילור ריכרד טוד
ויומן הצרפתי האחרון —
המאורעות במצרים ובהונגריה
9.30—7.15—3.30

קולנוע אפתר
סינמסקופ
אן בלית — האורד קיל
דולורס גריי
בסיפור אכסוטי של מרבדי הקסמים
נכדי באגדד
סרט מ. ג. מ. בצבעים. הנחות בטלות

קולנוע המרכז
פסטיבל סרטוני
טום וג'רי
סינמסקופ
בתוספת לתכנית בצבעים טבעיים
1) יומן צרפתי; 2) פנטזיה של יוהן שטראוס; 3) המשורר והאכר לסופר.
במוצ"ש 3 הצגות 5.15 — 7.15 — 9.15
במשך השבוע 6 הצגות: 10, 12, 2, 4, 7.15, 9.15

קולנוע עדן
שבוע שביעי
סאמיה גמאל — והזמרת המפורסמת קוקא — עם השחקן הידוע שראג' מוניר
בסרט המוסיקאלי הערבי
סאג'יה וכוס
שירה וריקודים — דרמה ומתיחות
במוצ"ש שתי הצגות 7.15—9.15
בימי חול שלוש הצגות 3.30—7.15—9.15
שרות אוטובוסים אחרי הצגה שניה

קולנוע מוגרבי
שאגת הקרב של האוקיינוס השקט
האניות לקרב
גיק צנדלר — גיאורג נאדר
מוגש לצי המנצחים
3.30 — 7.15 — 9.30

קולנוע מגידור
רוזלינד רוסל, פאול דוגלאס,
מרי וילסון, בקומדיה העסיסית
הציץ ונפגע

קולנוע אזריון
שבוע רשיעי
סינמסקופ
גיימס דין — נטלי וד
מרד הנעורים
למבוגרים מגיל 18
3.30 — 7.15 — 9.15
ביום ו' 30.11 ב־2.45 אחה"צ ובמשך כל השבוע בשעה 11 לפנה"צ רובינזון קרוזו

קולנוע תמר
שבוע שביעי ואהרון
צ'רלי צ'פלין
זמנים מודרניים
גם בהצגות יומיות ללא הפסק משעה 9.45 בבוקר (הצגה אחרונה ב־4 אחה"צ)

קולנוע חן
שבוע שני
הקומדיה הנפלאה שהוצגה על במות ברודוואי במשך שנתיים רצופות:
גודי הולידי פאול דוגלס
בסרט הזהב
קדילק הזהב
צחוק עד דמע!!!
סרט קולומביה

קולנוע תכלת רח' בן יהודה 219
החל ממוצ"ש 1.12 כל הנשים תדברנה
אודוד הגב' לסלי
בהשתתפות: שרלי בוט, רוברט רייאן
בבימויו של דניאל מן

קולנוע שדרות
הצגת בכורה תל־אביבית
הסרט הקומי המביא לצחוק בלתי פוסק
ויל וגין
בחזרה לחזית
עם טום אוול — הרוי למבק — כרי בלנשר.

קולנוע מתמיד
במוצ"ש 1.12.56 שלוש הצגות — 7.30.5.30, 9.30 ובמשך כל השבוע ב־2 הצגות לערב — 7.45 — 9.15
דמעות האהבה
(רק למבוגרים מ־16)
מיום ששי מ־10 בבקר עד 11 בערב:
כה קרוב ללבי
וולט דיסניי
בצבעים

חיפה

קולנוע אורה
שבוע שלישי
גינט סקוט — ורנון גריי
שלך לנצח
סרט בצבעים

אמפיתיאטרון
שבוע שני
הצגת בכורה ארצית
סינמסקופ
מרילין מונרו — דון מוריי
תחנת אוטובוס
סרט פוקס בצבעים.
הכניסה למבוגרים מגיל 16 ומעלה בלבד

קולנוע מאי טל. 2856
ג'אן גאבין בתפקידו הטוב ביותר
אל תגע בכסף זה
בבמויו של ג'אק בקר ובהשתי דורה דול

עכשיו
הציד האחרון
עם רוברט טיילור, סטיוארט גרנג'ר
סינמסקופ — בצבעים
מ.ג.מ.

קולנוע עין דור
מוצ"ש, ראשון ושני:
סינמסקופ
ברית שטנים
ג'ין טירני, הומפרי בוגארט
בצבעים טבעיים
שלישי, רביעי וחמישי:
כתת חיש
בפעולה
סטרלינג היידן, ג. קארול גאש
בצבעים טבעיים.
2 הצגות בלבד 6.00 ו־8.00

קולנוע פאר טל. 2232
גדיה גריי, מילי ויטלי
בדרמה מזעזעת של שתי יתומות בחוצות פריז
רחמו על דמעותי
בצבעים
מדבר איטלקית
תרגום עברי ואנגלי בגוף הסרט

קולנוע גל־אור
הצגות ערב: בשעות: 6—8
סופיה לורן, לאוים מקסול
בסרט המוזיקלי הגדול
אאידה
הצגות יום בשעות 10, 12, 2, 4, בימים ו', א', ב.
שיח הקסמים עם אנטה וקוסטלו
בימים ג, ה, ה. קסטן קיד

ירושלים

החל ממוצ"ש 1.12.56 בשעות 6.30 — 8.30
בימי חול בשעות 3.30 — 6.30 — 8.30

„ציון"
ויסטה־ויזיון
לכבוד חג החנוכה — חג האורים, הגדולה בקומדיות של גדול הליצנים דני קיי
בסרט הצבעוני המפואר
ליצן החצר
עם אנג'לה לאנסברי, לגינים גונס.
היום (ששי) ב־3.00 מדלנה

אורגיל טל. 61486
סינמסקופ (בצבעים)
לכבוד חג החנוכה, הסרט ההיסטורי המפואר
אלכסנדר הגדול
עם ריכרד בורטון, קלייר בלום, פרידריק מרץ, דניאלה דריה
מפני אורך הסרט תתקיימנה ההצגות בשעות 3.00, 6.00, 8.45

„אדיסון" טל. 4056
לכבוד חג הצנוכה, יצירת הפסנה של האחים וורנר. מעולם לא הוצג סרט כל כך חזק וכה אדיר כמו:
מובי דיק
לפי ספרו המפורסם של הרמן מלויל.
בהפקדת הראשי: גרגורי פק ובשתתפות אורסון ולם, בצבעים מהממים.
תרגום עברי וצרפתי בגוף הסרט.

„סמדוריי" טל. 4055
יצירה המונומנטלית של תעשית הסרטים האיטלקית
האורז המר
עם סילבנה מנגנו, ויטוריו גסמן

„רון" טל. 3104
לכבוד חג המכבים
פרשת גבורה עילאית ללא סייג שטרם נגלתה על הבד
שנים שחזרו
עם חווה פרר, טריוור האוורד.
דורה ברנין
סינמסקופ בצבעים. תרגום עברי—צרפתי.
מסרטי הפאר של חברת קולומביה.
יומיים (היום) ב־3: הנער מברוקלין

„עדן" טל. 3829
שבוע שני
קומדיה שופעת חן רב והומור תוסס,
מרעננת וטעימה כגניסה בפרי קיץ,
אדוויג, פאייר אציקה שורו
פרי קיץ
הכניסה למטה מגיל 16 אסורה.
יום א' 10.30 בבקר,
יום ששי ב־3

„אורנע" ירושלים טל. 4733
סינמסקופ
שבוע שני
כל־הצגת ערב יוגרל לקהל המבקרים ספרו
סלון וילסון
האיש בחליפה
האפורה
בצבעים
ג. גרגורי פק — ג'ניפר ג'ונס — מריסה פבאן
תרגום צרפתי: הסלחמה במצרים והונגריה

אוריון טל' 2914
ספור אנושי על גורלם של ילדים
יצירה אונית של ארטור רנק
החוטפים
בהשתתפות: ג'ון ויטלי — ואנסון וינטר
תרגום צרפתי: הסלחמה במצרים והונגריה

בי"ס „ברליץ" יועבר ליפו
לאור אזלת ידה של עירית ת"א
— מאת סופר „חרות" בתל־אביב —
בית הספר „ברליץ", אחד מבתי הספר הגדולים לשפות בישראל עומד לעבור מתל־אביב ליפו — על כך נודע לסופרנו מקור מהימן.
כפי שנמסר לסופרנו הנורם להעתקת בית הספר מדיירתו הנוכחית בכבר מגן דוד אדום, הוא הרעש הבלתי מרוסן שמקימים הרוכלים למיניהם בשוק הכרמל הנמצא כשכנות לבית הספר. הנהלת בית הספר הודיעה סעמים רבות לעיריית תל־אביב כי בצורה ובתנאים אלה היא לא יכולה להמשיך באופן סדיר בלימודים.
בתשובה להודעה הסבירה העיריה כי אמ־נם נקטים אמצעים להקטין את הרעש ולא־סור על רוכלים ללא רשיון להכרז על מר־כולתם בשוק הכרמל.
למרות ההבטחות הללו לא נעשה מאומה ע"י העיריה בכמן זה ולאחרונה גבר הרעש בסביבת בית הספר.
ע"י העברת בית הספר ליפו עלול להיגרם נזק רב לעיר ולתושביה.

רדיו

יום ששי

06.29—06.60 — שידור בוקר לתושב חיפה (על גל 249 מטר בלבד); 06.30 „מה טובו"; 06.35 (בערב) עיקר החדשות; 06.37 (בערב) התעמלות בוקר; 06.47 (בערב) „שעון מוסיקאלי"; 07.00 חדשות והודעות; 07.15 „נעימות בוקר"; 12.00 מוסיקה לצהרי היום הפוליסטים: משה ברנס וחנה גלמן (זמרה); 12.30 תזמורות כלי נשיפה: 12.50 שירים „בי־בקשתך" לחולים ולמבריאים — מוגשים ע"י מרים גולן; 13.30 חדשות; 14.15 — 13.45 (תכנית ב') „קל ומשובח"; 13.45 חדשות ב־אנגלית; 14.00 חדשות בצרפתית; 15.30 הדלקת נר חנוכה ו„קבלת שבת" — בעריכת ברוך שיין. א) קריאה בטעמי המקרא מאת יהושע לרנטל. ב) שיחה על שבת־חנוכה מאת הרב ד"ר יוסף שפראן. ג) פרקי חזנות; 16.00 „לנוער": „קוקוריקא בני רחמנים" — סיפור לחנוכה מאת ש. בן־ציון, בעובד לשידור בידי בת אלה לוי; 16.30 „ילקוט לאשה" — בעריכת עוגניה שמחוני; 17.00 עיקר החדשות; 17.02 התמסיר המטאורולוגי; 17.05 מוסיקה קלאסית „בבקשתך", מאהלר: סימפוניה מס. 1 ברה־מיגור. (המנצח: פאול קלצקי); 18.30—18.00 (תכנית ב') לקראת קונצרטים; 19.00—18.30 (תכנית ב') אלן דומאגס (פסנ־תר) ופיאטרו פרוזיני (אקורדיון); 19.00 חד־שות והודעות; 19.15 אנו מגישים הערב; 19.19 קריאות בתנ

ההגבלות ברכב — מיום א׳

החלטות הממשלה על הגבלת ה־שמוש בכלי־רכב, במטרה לקמץ ב־דלק, יכוצעו החל מיום א׳.

להלן פרטי ההגבלות:

1. מכוניות נוסעים פרטיות ומכוניות מס־חריות מכל הסוגים תשבותנה יום אחד משבעת ימי השבוע. נוסף לכך תוגבל תנועה באזורים כפי שייקבע ע״י הרשות המוס־כת.
2. מוניות תשבותנה יום אחד משבעת ימי השבוע, אך תנועתן לא תוגבל לאזורים.
3. מכוניות משא — שמטענן המורשה הוא משלושה טון ומעלה והמונעות ע״י בנזין, תנועתן לא תוגבל לאזורים.
4. על סוגי המכוניות: אוטובוסים, מ־כוניות־חילוץ, מיכליות דלק, חלב ומים, אמ־בולנסים ומכוניות כבוי אש לא תחולנה ה־גבלות הנזכרות אף אין נהגיהן מחויבים לקבל היתר הנועה מהרשות המוסמכת.
5. מכוניות משא המונעות על ידי דיזל ושמטענן המורשה הוא משלושה טון ומעלה משוחררות מהגבלות האמורות, אך מוטל עליהן לסנות לרשות מוסמכת, ולקבל היתר תנועה ככל יתר סוגי המכוניות שעליהן תחולנה ההגבלות.

היתרי תנועה יינתנו במשרדי הרשוי החל מיום א׳. הנהגים מתבקשים לעקוב אחרי הוד־עו ההמפקח על התעבורה על הסדרים המ־פורסים שייקבעו לשם כך.

אחרי ה־7.12.56 תאסר תנועת כלי־רכב ש־אין ברשותם היתרים הדרושים.

בנימינה מנציחה זכרו של אפרים גרוס ז״ל

— מאת סופרנו בשומרון —

בנימינה הנציחה את זכרו של ר״ב אפ־רים גרוס הי״ד בנו של סגן ראש המועצה המקומית מר יעקב גרוס, שנפל בגבורים במבצע סיני.

המועצה המקומית בנימינה והנהלת בית הספר התיכון הנציחו את זכרו בהקמת אר־לם סבבי בבית הספר התיכוני במקום. המש־פחה השכולה, מתישבי נחלת דיבוטינסקי והמועצה האזורית אלונה העמידו לרשות בית הספר התיכוני במקום שלש סטיפנדיות ע״ש רב״ט אפרים גרוס הי״ד. הטכס נערך במעמד ההורים השכולים, קרובי משפחה, ראש המועצה המקומית מר מרדכי אלון, מנהל בית הספר התיכון ותלמידיו, חברי נחלת דיבוטינסקי, חברי מפשל הלימודים וקהל רב אשר הגיע מהמשקים בסביבה ומ־רחבי הארץ. ראש המועצה מר אלון ומנהל בית הספר מר א. דרך אמרו דברי הספד.

המחירים המוזלים לירקות — בתקפם

בקשר לידיעות שנפוצו, כאילו — עם סיום חודש נובמבר — תחול הע־לאה כללית במחירי ירקות שהוזלתם נתמכה על ידי הממשלה, הודיע אמש דובר משרד מסחר ותעשיה כי מחירי הירקות ישארו בתוקפם וכי לא יחול כל שינוי במחיריהם: תפוחי אדמה (160 פר׳ הק״ג לצרכן), בצל (250 פר׳) ועגבניות (200 פר׳). גם הפיקוח על מצרכים אלה ישאר בתוקף.

גם בחודש דצמבר החולק מנה של בצל, שעל גודלה הבוא הודעה מיוחדת. השינוי היחידי שיחול במחירים יהייה לגבי בננות, שמחירן יועלה מ־600 פרוטה ל־700 פר׳ לק״ג. גם הפיקוח לגבי מצרך זה ישאר על כנו.

מיום א׳ יבוטל הפיקוח על מחיר הגזר אולם הדובר ציין כי אין להניח שהמחיר ישתנה מאחר שיש עתה שפע של גזר ב־שוק.

קו״ח לעובדים לאומיים דנה במצבה הכספי הקשה

ביום א׳ התקיים כנס מנהלי סניפי קופת חולים לעובדים לאומיים לשם דיון בארגון העבודה ובמהלכה בימי החרום ובמצב הכספי החמור שנת־הווה בסניפים עקב שעת החרום.

שלושם נתכנסה מליאת המרכז כדי להמ־שיך ולדון בבעיות שעת החרום ובכל הכרוך בה.

בדיונים שהתנהלו הובעה החרדה העמוקה לאפשרות קיום תקין של השירותים הרפואיים והאמצעים המרובים המושקעים כדי לקיימם. נוכח המשבר הכספי החמור העובר על המו־סד. כל המשתתפים בדיונים הגיעו לכלל הס־כמה שעל מוסדות הקופה לפנות בקריאה נמרצת ודחופה ובתביעה למממלה שתנ־דיל את הקצבתה ותעמידה על גובה שיח־אים להיקף עבודת הקופה ולתפקיד החשוב שהיא ממלאת במערכת השירותים הרפואיים במדינה, בקיימה למעלה משבעים מרפאות בכל רחבי המדינה, בהן מבוטחים מאה ו־שלושים אלף נפש. במיוחד גבר הצורך בעז־רה דחופה מן הממשלה בימי חרום אלה.

כי נידונו הבעיות של עזרה רפואית למש־קי הספר, בעיות של קרנות הבטוח, והועלתה הצעה לדרוש מאת החברים תשלום עבור כל ביקור אצל הרופא, ולא רק תשלום סמלי בלבד, דבר העשוי לשמש גורם לבלימת הביקורים אצל הרופאים הנעשים ללא צורך ואשר אינם מוצדקים כלל וכלל לעתים מ־זומנות.

הוחל במדידות בקשר לקו הנפט מאילת

העבודות במדידות ובקביעת ה־תווי לקו הנפט, אשר יונח מאילת צפונה, החלו אתמול.

בעבודות עוסקות קבוצות מודדים מתה״ל, מקורות, מע״צ, ועוד. כן הגיעו במטוס מיו־חד אנשי תה״ל לארגון העבודה במקום. יש להניח כי בשבוע הבא יוחל בהנחת הקו בקו־טר 8 אינטש.

חרם של ״המשביר״ מונע העסקת 25 עובדים

— מאת סופרנו בירושלים —

מאפיה שהוקמה זה מקרוב ב־בית־שמש שבפרזדור ירושלים מ־שותפת בחלקה, מכיוון ש״המש־ביר המרכזי״ מקיים חרם על תו־צרתה ומספק לצרכניות לחם מה־עיר. יחס זה מונע העסקת 25 עוב־דים מקומיים.

לסופרנו הכלכלי בירושלים שחקר את ה־פרשה נודעו הפרטים הבאים:

בחדשים הראשונים של 1956 יזמו המו־עצה האיזורית אבן־העזר והאגודה לשיתו־פיות של הפועל המזרחי בע״מ, את הקמת המאפיה, שתוכל לספק את הצרכים הלחם בפרזדור ובחבל לכיש. הם פנו בהצעה ל״המשביר המרכזי״ שישתתף בהקמת המא־פיה, אולם נענו כי ״המשביר״ אינו רואה ענין להשתתף במפעל.

המאפיה הוקמה בלי השתתפות ״המש־ביר״ והחלה בפעולתה לפני זמן קצר. במפ־על הושקעו 140 אלף ל״י, וב־3 משמרות יכול הוא לספק 7000 ככרות־לחם. אפשר זו יכולה להמכר בקלות בסביבה הקרובה, על ידי כך אפשר להעסיק כ־25 עובדים מאנשי המקום.

אולם, מכיון שהמכירה לצרכנים נעשית באמצעות הצרכניות היה צורך לפנות ל״ה־משביר״ שיספק לחם זה, באקום הלחם שהוא מספק מהמאפיות הירושלמיות.

המשביר הציג כתנאי ראשון למכור לו את הלחם בלמטה מהמחיר הממשלתי. בעלי המאפיה הסביבו כבר להנחה של 5 פרוטות (פחות מהמחיר הממשלתי), אולם ״המשביר המרכזי״ משיך לעמוד בסירובו. כפי שנו־דע אין ״המשביר״ מקבל כלל הנחה זו בעיר עצמה.

בגלל חרם זה, אין המפעל עובד במלוא הכושר ונמצר ממנו להעסיק את העובדים שהוא מסוגל לקלוט, למרות חומרת האבטלה במקום.

יש לציין שאספקת הלחם מהעיר קשורה גם בכובדו דלק, שניתן לחסוך אותו.

כפי שנמסר מעוניין עכשיו ״ה־משביר המרכזי״ לרכוש את המא־פיה, וזוהי כנראה אחת הסיבות להפעלת הלחץ.

נרחה ערעורו של מיזאן

ערעורו של ויקטור מיזאן, שנידון למאסר עולם על רצח הילדה רחל לוין, נדחה אתמול על ידי בית המשפט העליון לערעורים בהר־כב של חמישה שופטים עליונים, לאחר שפר־עת סיכומי באי כח התביעה וההגנה.

הפצת אגרות מלווה הבטחון תתחיל ביום א׳

— מאת סופרנו בירושלים —

הפצת אגרות המלווה תתחיל מחרתיים ופתיחת ההפצה תלווה בעצרות פומביות — מפר אתמוי שר האוצר מר לוי אשכול בכמפי־בת עתונאים בירושלים.

שר האוצר הסביר כי האגרות תשאנה רוחיים למרות שתמורתן מושקעת למטרות בטחון. הצורך במלחה התעורר עוד לפני מבצע סיני, בעקבות העיסקה הצ׳כית־פצ־רית וההכרח לאיזון מצב הנשק. מר אשכול ציין שהשלל שצבא ישראל החרים בסיני, אין בו בכדי לענות לגמרי בשאלת כסוין של הוצאות המלחמה.

לשאלה בדבר השפעת מלוה והיטל הבט־חון על היציבות המשקית הסביר מר אש־כול שעצם אי הדפסת שטרות כסף תוסם כצב אינפלציוני.

סכום הפרסים שיוקצה לאגרות נושאות הפרסים יהיה מקביל לריבית של חמשה א־חוז. פרסים אלה יהיו בגובה של 500 ל״י עד 50.000 ל״י.

במסיבת העתונאים בירושלים הודיע שר האוצר כי הוא עומד להגיש בקרוב לכנסת הצעת תקציב נוסף, שיכולו גם את הכנ־סות מלוה והיטלי הבטחון, ויחד עם זאת הוא יכולו קיפוצים מסוימים.

מר אשכול הודיע שהצעת התקציב הר־גיל לשנת הכספים 8—1957 תובא בזמנו לאישור הכנסת. לעומת זאת עלול לחול פי־גור בהכנת הצעת תקציב הסיתות.

מר אשכול אמר שהצעות התקציב שהוגשו על ידי המשרדים הן גבוהות בהרבה מאלו שתאושרנה. הצעות אלו הוערכו, כידוע, ב־110 מיליון ל״י.

בתשובה לשאלה, אמר מר אשכול כי ה־הוצאות לצנוע הנפט מאילת לבאר־שבע יוכ־לו בהצעת התקציב המיוחד.

מר אשכול הצהיר כי מדינת יש־ראל לא נעזרה בכל מעינק צבאי שהוא לשם מימון צרכי הבטחון.

כן מודיע שר האוצר כי הוק יהב המגן יוארך גם לשנת הכספים ה־באה. הוא הביע הכרעה שלא יחו־לו שינויים בשעורי המס.

התחבורה הבינעירונית חודשה ברצועת עזה

המשטרה מבצעת משימותיה ביעילות ובמהירות

— מאת שליחנו ברוך וויניצקי —

תחבורה בינעירונית הופעלה אתמול ברצועת עזה, לפי היתר מטה הנפה של משטרת ישראל ברצועה. 5 אוטובוסים של חברה ערבית מקומית נכנסו לפעולה בקו עזה—חאן יונים. לרשות החברה, שפעלה בימי השלטון המצרי, עומדים כ־40 אוטובוסים. כן הופעלו דילי־ג׳אנסים — כלי רכב עממי עוד מימי התורכים. המשטרה נתנה גם רשיונות־נסיעה למכוניות פרטיות של תושבי הרצועה.

בימה. עבודתם אינה קלה, אך כולם שבעי רצון ומלאי ספוק ע ההזדמנות הנזירה ש־נתנה להם להיות החלוצים לארגון משט־רת ישראל ברצועה שהוחזרה לישראל לא־חר שנות כבוש ארוכות.

חודשו רשיונות הדייג ברצועה

— מאת סופרנו בחיפה —

דייגי חיפה, אשר חזרו במשך היומיים משדות הדייג ברצועה, ספרו כאן שהשלטונות הישרא־ליים בעיר עזה הוציאו לכ־200 מ־דייגיה הערביים רשיונות דייג.

כפי שמשתבע מפי הדייגים החיפנים קבלו דייגיה של עזה גם רשיונות מיוחדים לגוע בשעות העוצר. בינתיים הותר הדייג רק לתושבי עזה, אולם בקרוב יוחל ברשיונות דייג גם לדייגים מתאדיוניים, רפיח ואל־ערישי.

רשיונות אלה „ניתנים לדייגים מוסמכים במקצועותיהם על פי תעודות דייג״ שהוצאו בעבר ע״י שלטונות המנדט.

כן נודע כי השלל בשדות הדייג שברצועת עזה משביע רצון. השלל נמכר כולו בעיר עזה עצמה ולא בשיוק מרוכז, אלא על ידי מכירה קמעונאית ברחובות העיר, ע״י הדיי־גים עצמם. הדגים זולים ביותר והמחיר נמוך בהרבה מזה של הדגים הנמכרים בשוקי הארץ.

תורנות בתי מרקח ז

ירושלים ליל שבת: אורה, המלך ג׳ורג׳ 27. שבת: ברוכשטיין, הרברט סמואל, סמ־טת „ציון״. **תל־אביב** ליל שבת: מגן דוד, אלנבי 35; יאני, יהודה הלוי 67; בן יהודה, בן יהודה 142; סניסס, אבן גבירול 83; תמר, שכ׳ התקוה, גבעת שמשון; לריה את ברקש, יפו, שד׳ ירושלים 72. שבת: סבצ׳ניק בורוכוב, אלנבי 17; רייטבלט, נחלת בנימין 19; מושקוביץ, המלך ג׳ורג׳ 25; קסטל, אבן גבירול 147; גורדאן, בן יהודה 183; מכבי, שכ׳ מכבי החדשה; גלניקה, יפו, רח׳ 4 מס׳ 19. מוצ״ש: ד״ר קולברג, אלנבי 23; יפה, בן יהודה 172; פרנקל, המלך ג׳ורג׳ 28; ביילסקי, כבר דיזנגוף; מכבי, שכ׳ מכבי החדשה; גלניקה, יפו, רח׳ 4 מס׳ 19. **חיפה** ליל שבת: רפופורט, הרצל 1. שבת: מסדה, מסדה 120; מרגיה, מוריה 45. הר הכרמל. **מפרץ חיפה**: פנסגוון, קרית מוצקין. **פתח־תקוה** ליל שבת: אסותא, שטמפפר 7. **רחובות**: ברק, הרצל 155. **ראשון לציון**: מלל, הולון ליל שבת: בריאות, סוקולוב 4. שבת: ריבק, כבר סטרומה.

ירושלים ליל שבת: ד״ר אלטשולר, רח׳ שטראוס 6; ד״ר אבלס, רח׳ אוסישקין 19; ד״ר כאץ, רח׳ החבשים 20. שבת: ד״ר גרינוולד, רח׳ יהושע בן־נון 22; ד״ר רומ־נוב ליאון, רח׳ ארלוזורוב 11; שור, רח׳ רש״י 45. **תל־אביב**: ד״ר גריפל, בן־יהודה 5; ד״ר לויתן, בן־יהודה 100; ד״ר אלקלעי, יפו, רח׳ 4 מס׳ 65.

בימינה מנציחה זכרו של אפרים גרוס ז״ל

— מאת סופרנו בשומרון —

בנימינה הנציחה את זכרו של ר״ב אפ־רים גרוס הי״ד בנו של סגן ראש המועצה המקומית מר יעקב גרוס, שנפל בגבורים במבצע סיני.

המועצה המקומית בנימינה והנהלת בית הספר התיכון הנציחו את זכרו בהקמת אר־לם סבבי בבית הספר התיכוני במקום. המש־פחה השכולה, מתישבי נחלת דיבוטינסקי והמועצה האזורית אלונה העמידו לרשות בית הספר התיכוני במקום שלש סטיפנדיות ע״ש רב״ט אפרים גרוס הי״ד. הטכס נערך במעמד ההורים השכולים, קרובי משפחה, ראש המועצה המקומית מר מרדכי אלון, מנהל בית הספר התיכון ותלמידיו, חברי נחלת דיבוטינסקי, חברי מפשל הלימודים וקהל רב אשר הגיע מהמשקים בסביבה ומ־רחבי הארץ. ראש המועצה מר אלון ומנהל בית הספר מר א. דרך אמרו דברי הספד.

קו״ח לעובדים לאומיים דנה במצבה הכספי הקשה

ביום א׳ התקיים כנס מנהלי סניפי קופת חולים לעובדים לאומיים לשם דיון בארגון העבודה ובמהלכה בימי החרום ובמצב הכספי החמור שנת־הווה בסניפים עקב שעת החרום.

שלושם נתכנסה מליאת המרכז כדי להמ־שיך ולדון בבעיות שעת החרום ובכל הכרוך בה.

בדיונים שהתנהלו הובעה החרדה העמוקה לאפשרות קיום תקין של השירותים הרפואיים והאמצעים המרובים המושקעים כדי לקיימם. נוכח המשבר הכספי החמור העובר על המו־סד. כל המשתתפים בדיונים הגיעו לכלל הס־כמה שעל מוסדות הקופה לפנות בקריאה נמרצת ודחופה ובתביעה למממלה שתנ־דיל את הקצבתה ותעמידה על גובה שיח־אים להיקף עבודת הקופה ולתפקיד החשוב שהיא ממלאת במערכת השירותים הרפואיים במדינה, בקיימה למעלה משבעים מרפאות בכל רחבי המדינה, בהן מבוטחים מאה ו־שלושים אלף נפש. במיוחד גבר הצורך בעז־רה דחופה מן הממשלה בימי חרום אלה.

כי נידונו הבעיות של עזרה רפואית למש־קי הספר, בעיות של קרנות הבטוח, והועלתה הצעה לדרוש מאת החברים תשלום עבור כל ביקור אצל הרופא, ולא רק תשלום סמלי בלבד, דבר העשוי לשמש גורם לבלימת הביקורים אצל הרופאים הנעשים ללא צורך ואשר אינם מוצדקים כלל וכלל לעתים מ־זומנות.

הוחל במדידות בקשר לקו הנפט מאילת

העבודות במדידות ובקביעת ה־תווי לקו הנפט, אשר יונח מאילת צפונה, החלו אתמול.

בעבודות עוסקות קבוצות מודדים מתה״ל, מקורות, מע״צ, ועוד. כן הגיעו במטוס מיו־חד אנשי תה״ל לארגון העבודה במקום. יש להניח כי בשבוע הבא יוחל בהנחת הקו בקו־טר 8 אינטש.

חרם של ״המשביר״ מונע העסקת 25 עובדים

— מאת סופרנו בירושלים —

מאפיה שהוקמה זה מקרוב ב־בית־שמש שבפרזדור ירושלים מ־שותפת בחלקה, מכיוון ש״המש־ביר המרכזי״ מקיים חרם על תו־צרתה ומספק לצרכניות לחם מה־עיר. יחס זה מונע העסקת 25 עוב־דים מקומיים.

לסופרנו הכלכלי בירושלים שחקר את ה־פרשה נודעו הפרטים הבאים:

בחדשים הראשונים של 1956 יזמו המו־עצה האיזורית אבן־העזר והאגודה לשיתו־פיות של הפועל המזרחי בע״מ, את הקמת המאפיה, שתוכל לספק את הצרכים הלחם בפרזדור ובחבל לכיש. הם פנו בהצעה ל״המשביר המרכזי״ שישתתף בהקמת המא־פיה, אולם נענו כי ״המשביר״ אינו רואה ענין להשתתף במפעל.

המאפיה הוקמה בלי השתתפות ״המש־ביר״ והחלה בפעולתה לפני זמן קצר. במפ־על הושקעו 140 אלף ל״י, וב־3 משמרות יכול הוא לספק 7000 ככרות־לחם. אפשר זו יכולה להמכר בקלות בסביבה הקרובה, על ידי כך אפשר להעסיק כ־25 עובדים מאנשי המקום.

אולם, מכיון שהמכירה לצרכנים נעשית באמצעות הצרכניות היה צורך לפנות ל״ה־משביר״ שיספק לחם זה, באקום הלחם שהוא מספק מהמאפיות הירושלמיות.

המשביר הציג כתנאי ראשון למכור לו את הלחם בלמטה מהמחיר הממשלתי. בעלי המאפיה הסביבו כבר להנחה של 5 פרוטות (פחות מהמחיר הממשלתי), אולם ״המשביר המרכזי״ משיך לעמוד בסירובו. כפי שנו־דע אין ״המשביר״ מקבל כלל הנחה זו בעיר עצמה.

בגלל חרם זה, אין המפעל עובד במלוא הכושר ונמצר ממנו להעסיק את העובדים שהוא מסוגל לקלוט, למרות חומרת האבטלה במקום.

יש לציין שאספקת הלחם מהעיר קשורה גם בכובדו דלק, שניתן לחסוך אותו.

כפי שנמסר מעוניין עכשיו ״ה־משביר המרכזי״ לרכוש את המא־פיה, וזוהי כנראה אחת הסיבות להפעלת הלחץ.

נרחה ערעורו של מיזאן

ערעורו של ויקטור מיזאן, שנידון למאסר עולם על רצח הילדה רחל לוין, נדחה אתמול על ידי בית המשפט העליון לערעורים בהר־כב של חמישה שופטים עליונים, לאחר שפר־עת סיכומי באי כח התביעה וההגנה.

משפחת עולים ממצרים מתארת מעשי הזוועה

„סוכן של הבולשת המצרית הגיע לביתנו בהעדר בעלי וציווני לחתום על פתק, ולאחר שחתמתי אמר לי באדיבות מקפיאה: גברת זה עתה חתמת על אישור שקיבלת את צו הגירוש נגד בעלך, עליו לעזוב את מצרים תוך 7 ימים״, כך תיארה משפחת עולים ממצרים, בת 5 נפשות, שהגיעה לארץ אור ליום אתמול, במטוס „סאבנה״ מאתונה את פרשת תלאותיה מאז החל הגירוש של יהודי מצרים.

המשפחה שראשה היה צוואן ויבואן מצליח בקאהיר, יצאה מקאהיר בשבת האחרונה ב־דרך האחור לאתונה, ומשם כעבור ימים מס־פר לישראל, אל קרובי משפחה רבים הנמ־צאים בארץ.

צו הגירוש נועד לראש המשפחה כלבד, ומיד לאחר קבלתו פנתה האשה אל השלטו־נות לאפשר גם לה את היציאה יחד עם 3 ילדיהם, ילד בן 3 ושתי בנות בנות 11 ו־6. למשפחה זו היו דרכונים ספרדיים וה־שלטונות הסכימו לאפשר גם לאשה ולילד־דים לצאת את מצרים תוך 7 ימים. „ההבדל הגדול״ היה שלאשה ניתנה אפשרות לקחת מטען קצת יותר גדול מאשר לבעלה, שי־צא בלא כלום. הסכום שהותר למשפחה כו־לה היה 70 ל״מ, נוסף על דמי כרטיסי הטי־סה, את הכסף קיבלו תמורת מכירת מטלט־ליהם.

המומים מן התלאות של הימים האחרונים, אך מאושרים להיות בקרב עמם ובני מש־פחתם, תוך דמעות גיל והתרגשות, גילו ה־בעל והאשה טפח מן הקורה את יהודי מצ־רים בשבועות האחרונים.

האוכלוסיה מנצלת את ההזדמנות

עם קבלת צו הגירוש החל הבעל בהתרוצצו־יות כדי לחסל במידת האפשר את עסקיו וגם כדי לחפש מקומות סיסה במטוסים או באניה שעמדה לצאת. השלטונות עמדו הכן להתחיל מיד באמצעות סוכנים רבים בהחר־מות הרכוש והממון ממכירות רכושם של המגורשים. האשה לבדה נאלצה לטפל במ־כירת המטלטלים, ובתי יהודים רבים הפכו ״חסנים למכירות פומביות. האוכלוסיה הלא־יהודית ניצלה יפה את ההזדמנות ורהיטים וחפצים יקרי ערך נמכרו בחירים מגוח־כים. המשפחה מכרה ב״ן היתר מקרר „פיל־קו״ גדול ב־40 ל״מ.

הכל התנהל בקצב מסחרר, ושבעת הי־מים חלפו בטרם היה סיפק בידי המשפחה לסדר ענינים חיוניים. למרבה הצרה לא נמ־צא מקום בשום מטוס אז אניה עד היום האחרון של תחולת הגירוש. ראש המשפחה הצליח להשיג ארכה של 24 שעות, ובתום ארכה זו נמצ אמקום בשבול המשפחה במ־טוס שעמד להמריא לאתונה. המשפחה נאל־צה לקנות כרטיסים עד לרומא, ורק בא־תונה הוחלפו הכרטיסים האלה בכרטיסי טי־סה ללוד.

האספסוף צוהל

בדרכם על מצב הרוח השורר כיום בע־רי מצרים, אמרו הבאים, כי היהודים מדוכ־אים ונפחדים עד מות, כל האירופאים חוש־שים שאסון זה עלול להתחולל על ראשם בכל רגע, הערבים בעלי השכלה, מחזיק ל־קיצוניים כמובן, מצטערים בדרך כלל על ה־גזירות נגד היהודים, ואילו האספסוף צו־הל, שמח לאיד ומוכן לאחוז בכל רגע בס־כין כדי לשחוט יהודי או אירופאי כלשהו המזדמן בדרכו.

העולים סיפרו כי הגירסה הרשמית שהום־צה ע״י השלטונות בקשר למערכה בסיני וסו־אץ היה כי הרודן המצרי הוא גיבור עו־למי, כיום שמנע מלחמת עולם שלישית בסרבו להתחיל במלחמה ממש נגד הכו־חות העצומים של צרפת ואנגליה. לכן גם בוצעה הנסיגה האסטרטגית מסיני. נאצר ט־ען, כי יכול היה להביס את כל הכוחות ה־פולשים בקלות, אולם בכך היה גורם למלחמת עולם שלישית, כיוון שהיה נאלץ להסתייע בעזרה מן החוץ (סובייטית).

דיון בדרכי ההצלה

בפגישה שהתקיימה אתמול בין הנהלת מחלקת העליה של הסוכנות היהודית והת־אחדות עולי מצרים, בראשותו של השופט ע. ידידי־הלוי, הועלו הבעיות הדחופות של הצלת יהודי מצרים והעלאתם לארץ.

מנהל מחלקת העליה מר ב. דובדבני מסר על הצעדים שננקטו על ידי מחלקת העליה בארץ ובחו״ל, כדי להבטיח שכל יהודי ממצורשי מצרים אשר ירצה לעלות לארץ יוכל לעשות זאת ללא דיחוי.

בישיבה סוכמו הדרכים להמשך שתוף הפעולה כין כל הגורמים המטפלים בהצלת יהודי מצרים.

תפילה לשלום יהודי מצרים על הר ציון

בהשתתפות רבנים, נציגי צבור ו־יהודים יוצאי מצרים, נערך אתמול ליד קבר דוד המלך לפני תפילת מנ־חה, מעמד תפילה מיוחדת לשימום של יהודי מצרים, הנתונים בצרה ובשביה.

התפילה נפתחה בקריאת פרקי תהלים כ״ב ול״א. החזן שטרן קרא פסוקי נביאים על פ־דותה של גילת מצרים ואמר „מי שברך״ לשלום העצורים.

ד״ר ש. ז. כהנא, המנהל הכללי במשרד הדתות, הטעים בדבריו את התפילה המסור־תית של „מי שענה ליוסף בבית האסורים — במצרים...״ בקשר לפרשת השבוע. הוא מסר פרטים על המצב לפי הידיעות שנתקב־לו באחרונה והודיע על החלטת הרבנים הרא־שיים לישראל לקיים עצרות תפילה לשיוע־תם ולרוחתם של יהודי מצרים.

בתנועה

מניף מרחב תל־אביב

מועצת הסניף שנבחרה כנלל מצב החיי־רום, תתקיים בעוד שבועיים. על המועד ה־מדוייק והמקום תבוא הודעה נפרדת.

גוש הצפון

ביום ראשון, כ״ח בכסלו (2.12.56), בשעה 8.00 בערב תתקיים ישיבת הועד בהשתתפות החברה צילה עמידרור, במועדון הגוש.

גוש המרכז

מזכיר הגוש מקבל קהל בכל יום במצוי־דת זאב חדר מס׳ 17 בין השעות 8—6 בע־רב.

תנועת החדות ירושלים

תכנית פעולה שבועית

השבת:

1) אסיפת עם בבי״כ״ן הארבלים בר״ש, בהשתתפות עו״ד א. מרידור, בשעה 11 לפנה״צ.

2) פגישת חברים באזור רחביה, בבית הפרופ׳ ריבלין, בהשתתפות ר. ליניבסקי, בש־עה 5 אחה״צ.

יום א׳:

1) פגישת חברים ב„משברת ירושלים״, בהשתתפות י. מצא, בשעה 4 אחה״צ.

2) ישיבת ועדת חברות, במשרדי התנועה, בשעה 6 בערב.

3) פגישת חברים מאיזור ימין משה ו־כמילא, בהשתתפות פ. רון, במשרדי התנועה בשעה 7 בערב.

4) ישיבת ועדת הניעה, במשרדי התנועה, בשעה 8 בערב.

יום ב׳:

1) ישיבת ועדת הכנף, בשעה 7 בערב, במעונות „בית זאב״.

יום ג׳:

1) אסיפת חברים במועדון התנועה ב־„בית שביש״, בהשתתפות י. מצא, בשעה 5 אחה״צ.

2) פגישת חברים של תא הסטודנטים, בהשתתפות ע״ד א. מרידור, במשרדי התנו־עה, בשעה 7 בערב.

יום ד׳:

1) מסיבת חנוכה, ב„בית זאב״, בשעה 7 בערב.

יום ה׳:

1) פגישת חברים מאזור ליפתא ורומ־מה, בהשתתפות פ. רון, במשרדי התנועה בשעה 7 בערב.

למדו שפות

בבית הספר לשפות „קדימה״, בן־יהודה 74, תל־אביב
נפתחים: 1) קורסים חדשים בעברית, אנגלית וצרפתית מכל דרגות הידיעות; 2) אולפן לאנגלית ללימוד מרוכז ומהיר; 3) קבוצות באנגלית לתלמידי בתי־ספר (מתחילים, מתקדמים והכנה לבחינות).
פרטים והרשמה: מ׳9—12 לפנה״צ, 4—9 בערב (פרט ליום ו׳)

הכשרה מקצועית - מסחרית בביתך!

- **הנהלת חשבונות** (כל הדרגות)
- **פקידות כללית ומס־הכנסה והכנה יסודית, בהתאם לתכנית הבחינה הרשמית לקראת:**
- **בחינות למנהלי חשבונות מדופלמים בחינות למבקרי חשבונות מוסמכים**

נצל את זמנך הפנוי למטרה קונסטרוקטיבית לעתידך ורכוש תעודת־גמר מוכרת באמצעות שיטת למיד־בית המיוחדת למולדנו בלבד.

שלח מודעה זו לקבלת פרטים ומדריך חינם אל:

המכללה העברית להשתלמות בכתב
בחסותו של **המכון הבריטי**
ת. ד. 1259, רח׳ בן־יהודה 2, ירושלים
תל־אביב: שד׳ רוטשילד 15 חיפה: רח׳ הבנקים 5
ח 111

חוק שירות בטחון, תש״ט — 1949
צו בדבר התייצבות לרישום ולבדיקות לשם קביעת כושר לשירות בטחון

בתוקף סמכותי לפי סעיפים 4(ד) ו־5(ו) לחוק שירות בטחון, תש״ט—1949, אני מצוה לאמיר:

הגדרות

1. „תושב קבוע״, לענין צו זה — גבר שמקום מגוריו הקבוע הוא בשטח שחל עליו משפט מדינת ישראל ושנולד בתקופה שבין א׳ בניסן תרצ״ט (21 במרס 1939) ובין כ״ט באלול תרצ״ט (13 בספטמבר 1939), שני התאריכים בכלל.

התייצבות לרישום ולבדיקה לשם קביעת כושרך לשרות בטחון

2. כל תושב קבוע נקרא בזה להתייצב לרישום, לבדיקה רפואית ולבדיקות אחרות לשם קביעת כשרו לשירות בטחון באחד המקומות בלוח א׳ שלהלן, בשעות שבין 08.00 ל־12.00 ביום המצויין בלוח ב׳ בסור שממול לאות הראשונה של שם משפחתו.

השם

3. לצו זה ייקרא „צו שירות בטחון (קריאה לרישום ולבדיקות) (מס׳ 2), תשי״ז—1956״.

לוח א׳

לשכת הגיוס המחוזית ירושלים	— רח׳ בית־לחם פנת עמק הרפאים
לשכת הגיוס המחוזית תל־אביב	— יפו, רח׳ 303 מס׳ 1
לשכת הגיוס המחוזית פתח־תקוה	— שפון עירוני פג׳ה
לשכת הגיוס המחוזית חיפה	— רח״י. ל. פרץ 32
לשכת הגיוס המחוזית טבריה	— רח׳ נצרת מול העיריה
לשכת הגיוס המחוזית באר־שבע	— כביש ראשי.

לוח ב׳

א—ב, יום ראשון או שני כ״ח—כ״ט בכסלו תשי״ז	— 2—3 בדצמבר 1956
ג—ה, יום שלישי או רביעי ל׳ בכסלו א׳ בטבת תשי״ז	— 4—5 בדצמבר 1956
ה, יום חמישי כ׳ בטבת תשי״ז	— 6 בדצמבר 1956
ו—ז, יום ראשון או שני ה—ו בטבת תשי״ז	— 9—10 בדצמבר 1956
ח יום שלישי ז׳ בטבת תשי״ז	— 11 בדצמבר 1956
מ—י, יום רביעי או חמישי ח—ט׳ בטבת תשי״ז	— 12—13 בדצמבר 1956
כ—ל, יום ראשון או שני י״ב—י״ג בטבת תשי״ז	— 16—17 בדצמבר 1956
מ, יום שלישי או רביעי י״ד—ט״ו בטבת תשי״ז	— 18—19 בדצמבר 1956
נ, יום חמישי ט״ז בטבת תשי״ז	— 20 בדצמבר 1956
ס—ע, יום ראשון או שני י״ט—כ׳ בטבת תשי״ז	— 23—24 בדצמבר 1956
פ, יום שלישי כ״א בטבת תשי״ז	— 25 בדצמבר 1956
צ, יום רביעי או חמישי כ״ב—כ״ג בטבת תשי״ז	— 26—27 בדצמבר 1956
ק—ר, יום ראשון או שני כ״ו—כ״ז בטבת תשי״ז	— 30—31 בדצמבר 1956
ש—ת, יום שלישי או רביעי כ״ח—כ״ט בטבת תשי״ז	— 1—2 בינואר 1957

אהרן נים
פוקד

י״ז בתשון תשי״ז (22 באוקטובר 1956)
י. ס״ח 25, תש״ט, עמ׳ 271; ס״ח 81, תש״א, עמ׳ 243

תנועת החרות
מחלקת ההסברה המרכזית
עצרות עם
על הנושא: **מערכות ישראל**

השבת, כ״ז כסלו 1.12

בת־ים, בשעה 10.30 לפנה״צ באולם הקולנוע „אורן״ **יעקב מרידור**
רחובות, ב־11 לפנה״צ באולם בית האכר **חיים מגורי כהן**
בנימינה, באולם קולנוע „עדן״ **ד״ר שמשון יוניצ׳מן**
האסיפה נדחית לליל שבת 7.12.
מגדל־העמק בשעה 11 לפנה״צ, באולם בית הקפה **ד״ר דב דונר**
שבות עם (בית ליד), בשעה 11 לפנה״צ במועדון התנועה **משה בראז**
חדרה, נחליאל בשעה 10 לפנה״צ במועדון התנועה **יהושע רצ׳קו**
חדרה, חפצי בה בשעה 8.30 בבוקר בבית הכנסת **מנחם שיף**

יום ראשון, 2.12
רעננה, בשעה 7.30 בערב במועדון התנועה,
רח׳ החזון, פ. מוצקין **חיים מגורי כהן**
ראש העין, בשעה 6 בערב ליד מועדון התנועה **ד״ר דב דונר**
יום רביעי, 5.12
בני ברק, בשעה 7.30 בערב, באולם „דליה״
אסתר רזיאל־נאור

מסיבות חנוכה

השבת, כ״ז כסלו 1.12

משגב דב	ד״ר בנימין אבניאל
ינון	שרגא יורם

יום שני, ל׳ כסלו 3.12

גבעת נילי	ציל׳ה עמידרור
עמיקם	יהושע רצ׳קו
נחלת שלמה	משה בראז
אמציה	אברהם דרורי

נשר בשעה 7 בערב במועדון התנועה (מסעדת הקר־מול הצרכניה) **שלמה יונגמן**

יום שלישי, ל׳ כסלו 4.12

מבואות ביתר	דוד ליניבסקי
רמת שמעון	חיים מגורי כהן

חיפה, בשעה 8.00 בערב במועדון החדש, רח׳ חסן שוקרי 8
אסתר רזיאל־נאור
חדרה, נחליאל, בשעה 8 בערב במועדון התנועה **בן־ציון ג